

Anul XXXVII
Serie nouă
MAI 2026

5

(CCXCVIII)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA

MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r :

- ✓ Jubileul Festivalului „Timișoara Muzicală”
- ✓ Pe scena Ateneului
- ✓ Adio, Mihail Cozmei!
- ✓ Ileana Popovici 80
- ✓ Vedete – Adrian Daminescu
- ✓ Portret editorial Petre Geambașu

În imagine:
Clădirea Operei din Timișoara
Foto: Mihai Cosma

World New Music Days 2026

Între 23 și 31 mai 2026, Bucureștiul devine capitala internațională a muzicii contemporane, odată cu desfășurarea Festivalului Internațional ISCM World New Music Days 2026 – „Columna Infinită”, cel mai prestigios și longeviv eveniment dedicat muzicii noi din lume. Capitala României redevine gazda acestui eveniment – organizat de U.C.M.R. și Secțiunea Națională Română a Societății Internaționale pentru Muzică Contemporană (SNR-SIMC), în parteneriat cu ARTEXIM – după o pauză de aproape 3 deceni.

World New Music Days este organizat anual de o țară-gază diferită, membră a Societății Internaționale pentru Muzică Contemporană (ISCM) – cea mai veche, extinsă și prestigioasă organizație de profil din lume. De la înființarea sa, în 1923, festivalul a ajuns la peste 90 de ediții și are ca misiune prezentarea diversității practicii muzicale contemporane la nivel global.

Tema ediției din 2026 – „Columna Infinită” – este un omagiu adus aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Constantin Brâncuși și transformă moștenirea artistică brâncușiană într-o metaforă a sunetului: prin formele care evocă unda sonoră și, în același timp, prin simbolul deschiderii către noi orizonturi ale imaginației muzicale.

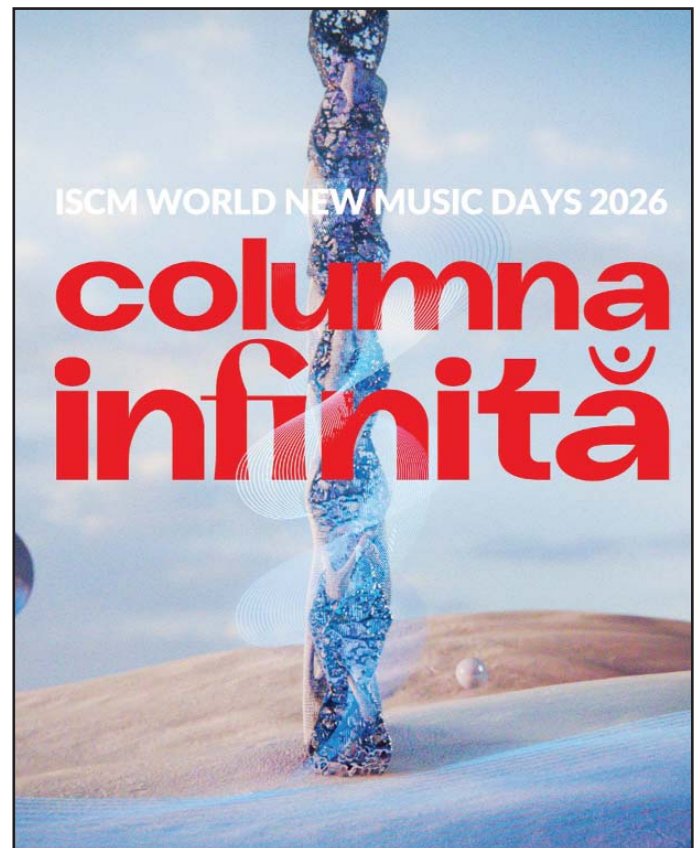
Timp de nouă zile, festivalul va aduce la București peste 50 de delegați oficiali din 48 de țări și regiuni, mai mult de 50 de compozitori contemporani și un program care reunește concerte camerale, evenimente orchestrale, performance-uri multimedia, instalații sonore și muzică electronică.

Programul festivalului cuprinde numeroase concerte orchestrale, camerale și electronice, desfășurate în opt spații-cheie ale culturii bucureștene: Opera Națională București, Ateneul Român, Sala Radio, Universitatea Națională de Muzică București, Control Club, ARCUB, Centrul Național de Artă Tinerimea Română și Institutul Cervantes București. În plus, duminică, 24 mai 2026, o serie de concerte va avea loc la Palatul Brâncovenesc de la Mogoșoaia.

În program se regăsesc 70 de creații internaționale și 28 de lucrări românești, selectate din sute de partituri din întreaga lume. Publicul va putea asculta muzică semnată de compozitori consacrați ai scenei contemporane internaționale, alături de noi creații românești și două premiere absolute comandate special de ISCM câștigătorilor ISCM Young Composer Award 2023 și 2024: compozitorii Madli Marje Gildemann Sink și Samuel Hvozdk.

Printre artiștii și ansamblurile invitate se numără dirijorii Cristian Măcelaru, Cristian Mandeal, Tiberiu Soare și Gabriel Bebeșelea, alături de soliști precum Diana Moș, Ion Bogdan Ștefănescu, Valentin Șerban, Emil Vișenescu, Cătălin Răducanu și Adriana Maier, care vor fi prezenți în opt spații importante ale culturii bucureștene: Opera Națională București, Ateneul Român, Sala Radio, Universitatea Națională de Muzică din București, ARCUB – Hanul Gabroveni, Control Club, Palatul Tinerimea Română și Institutul Cervantes din București iar pe parcursul zilei de 24 mai festivalul se va extinde la Palatul Brâncovenesc de la Mogoșoaia.

Vor urca pe scenă Orchestra și soliștii Operei Naționale București, Orchestrele Radio, Orchestra

Filarmonicii „George Enescu”, Corul Național „Madrigal-Marin Constantin”, Orchestra de coarde Concerto a UNMB, dar și unele dintre cele mai apreciate ansambluri românești dedicate muzicii contemporane: Arcadia Quartet, Gaudeamus Quartet, Profil Sinfonietta, ATEM și Couleurs.

Festivalul va include și evenimente conexe dedicate muzicii electronice, improvizației și experimentului multimedia. Corul „Psalmodia” va susține un program special de muzică bizantină la Universitatea Națională de Muzică, iar proiectul jazz-rock experimental Opening Theory va încheie festivalul printr-un concert-eveniment în Control Club. (M. C.)

DIN SUMAR

Pe scena Ateneului.....2-8

Pe scena Studioului „Mihail Jora”.....9-14

Festivalului „Timișoara muzicală”.....15-17

Tosca la Opera de Stat din Viena.....18

Centenar Constantin Arvinte.....20-21

Femina - Florica Cristoforeanu.....21-22

Despărțiri.....22-24

Punctul pe j... azz.....25

Mamaia '93.....26-31

Ileana Popovici - 80.....36-38

Cândva „Cerbul de aur” (4).....39-43

Artă și Natură

Dirijorul britanic-maghiar Gilbert Varga a construit un program foarte incitant pentru concertele sale cu Orchestra Filarmonicii „George Enescu” din 2 și 3 aprilie 2026: trei piese simfonice programatice, cu sugestia unor personaje și evenimente pline de umor, ironie, teatralitate și un concert de pian care evocă puternic natura. În seara de 2 aprilie, *Marșul funebru pentru o marionetă* de Gounod, probabil piesă nouă pentru Orchestra Filarmonicii, nu a sunat destul de incisiv. Deși gesturile dirijorului erau precise, uneori abrupte, contrastele dinamice au părut insuficiente: le-a lipsit fulguranța. Dar *Ucenicul vrăjitor* de Paul Dukas și *Till Eulenspiegel* de Richard Strauss, dirijate pe dinafară, cu siguranță și cu tehnică remarcabile, au compensat senzația de luptă cu inerția din prima piesă.

Gilbert Varga e pragmatic, mereu la obiect, nu încearcă să sugereze stări prin mijloace vizuale ci găsește soluții tehnice; e minuțios fără să scape din vedere întreaga construcție. *Ucenicul vrăjitor* a sunat mult mai pregnant și mai diferențiat decât *Marșul funebru pentru o marionetă* – e și o piesă de alt calibrul. Alăturările și întreaga orchestră au fost excelente. *Till Eulenspiegel* a început din nimic (spre deosebire de *Ucenicul vrăjitor*, al cărui început sună adesea prea tare în sălile de concert). Gilbert Varga a dat permanent impresia de maleabilitate într-un cadru perfect calculat, unde nimic n-a fost lăsat la întâmplare. Schimbările capricioase, contrastele dinamice și de caracter ale temelor, alternanța între ghidușie și amenințare, între individual și stihinic, punctele culminante au fost mai mult decât convingătoare. Solo-ul concertmaestrului Rafael Butaru a sunat excelent – întreaga orchestră e într-o formă foarte bună.

Fără îndoială, cele trei lucrări simfonice împărtășesc aceeași lume: o muzică programatică cu personaje picaresc-fantastice, cu situații narrative pline de umor și cu un strop de grotesc. Toate sunt compuse la sfârșitul secolului XIX: cronologic, *Marșul funebru pentru o marionetă* este primul, scris în 1872 pentru pian, orchestrat abia în 1879; *Till Eulenspiegel* a fost compus între 1894-95 iar ultimul, din 1897, este *Ucenicul Vrăjitor*. Toate trei aparțin romantismului târziu și în nici una nu este vorba despre iubiri, lupte și trădări. Dacă ultimele două sunt inspirate din literatura germană, *Marșul funebru* de Gounod provine din observarea unui copil care maltratase o marionetă, compozitorul imaginând funeraliile solemn-grotești. *Ucenicul vrăjitor* și *Marșul funebru pentru o marionetă* fac referiri la magie (indirect, în cazul lui Gounod) – așadar, și la Evul Mediu, care îi fascina pe romantici și de unde vine și personajul Till Eulenspiegel. Comicul macabru e prezent în toate trei – satiră funebă la Gounod, comic născut din dezastru la Dukas, sfârșitul tragic al unui farsor în *Till Eulenspiegel*, piesele devenind astfel și un memento mori.

Cele trei lucrări alese de Gilbert Varga au în comun și alte trăsături: umorul muzical – motivele jucăușe, unele ușor caricaturale – mai ales cele mășăluite, gesturile orchestrale grandioase (la Strauss și Dukas), contrastele puternice, caracterul de farsă – fie ea tragic-comică, grotescă sau livrescă (Gounod), personajele anti-erou, acțiunile precipitate (căderea marionetei, fuga lui Till), stările de panică și de suspans. Le leagă și amestecul de comic, dramatic și fantastic. De-a lungul concertului, Gilbert Varga a gradat toate aceste aspecte nu numai în sensul

Andrei Gologan, Gilbert Varga

Foto: Cătălina Filip

dimensiunilor pieselor, al anvergurii personajelor (marioneta – o figură mecanică, fragilă, caraghioasă, ucenicul – puștanul nepriceput care declanșează catastrofa, Till – rebelul care sfidează autoritatea și regulile), ci și în sensul sonorităților orchestrei.

Cum s-a perceput *Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră* de Bartók în acest context? Pentru unii ascultători, ca un mare și complex omagiu adus naturii. Andrei Gologan a redat cu simț poetic și cu ușurință tehnică atmosfera pastorală a temei I din prima parte a *Concertului*; tema a II-a – *grazioso*, apoi *scherzando* – s-a legat, la nivel subliminal, cu momentele sprintar-ludice din cele trei piese simfonice din concert, ca și major-minorul la Bartók („răsu-plănsu”) și imitațiile dintre pian și clarinet la sfârșitul expoziției părții I. La început, partea a doua, *Adagio religioso*, s-a perceput mai degrabă ca un dialog între pian și

orchestră decât ca un discurs continuu. Succesiunea de stări contemplative poate fi interpretată și ca un colocviu între individ și lume, absorbit de fluxul comun. Andrei Gologan a construit frumos, simplu, natural partea pianului, adesea prelungind timbral textura orchestrală. Tipică pentru Bartók, secțiunea mediană a părții a II-a – care evocă versul lui Eminescu: „Dar deodată-un punct se mișcă... cel dintâi și singur. Iată-l” sau nașterea unei lumi fremătânde din aproape nimic – nu are nimic diabolic, ca cea din *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră*; este mai degrabă luminoasă, cu momente de straniețate. Pasajele fantomatice „în oglindă” au sunat foarte bine la pian, iar Gilbert Varga a condus cu măiestrie orchestra. În *Allegro*-ul final, Andrei Gologan a fost precis, puternic și elastic totodată; pasajele dificile au avut autoritate deplină. Sunt admirabile, la Andrei Gologan, aparenta absență a efortului, combinată cu implicarea în doză optimă: pianistul nu îl copleșește pe ascultător cu expresivizări excesive sau cu etalări inutile de virtuozitate. Până și gestual, implicarea lui e autentică: acolo unde alți pianisti ar arunca victorios brațele în aer (și praf în ochi), el smulge sonorității din pian, vădind cea mai bună adaptare la instrument. Interpretarea lui Andrei Gologan a avut mult succes; în bis – *Dansuri românești* de Bartók –, s-au auzit contraste minunate între emfază și sfioșenie, *rubato*-uri fine, cunoaștere a armoniei, libertate agogică. S-a văzut că muzicianului îi place Bill Evans, cum scria în biografia pusă la dispoziție de Filarmonică.

Întregul program al serii a fost un splendid omagiu adus naturii – celei primordiale și celei umane. Descătușările lui Dukas și Strauss, sentimentul pericolului iminent, al fatalității în opoziție cu *plein-air*-ul și spiritualitatea lui Bartók – dar și în completarea neliniștilor acestuia – au îndemnat la meditație, dincolo de plăcerea pur estetică. A fost un act de cultură de nivel înalt.

Lena VIERU CONTA

Et in Arcadia ego cu Oratoriu „Creațiunea” de J. Haydn

Am fost și eu în Arcadia. Asta am simțit/trăit în timpul și după ascultarea concertului oferit ca un dar ceresc de Filarmonica „George Enescu” în seara zilei de 8 aprilie la Ateneul Român. Poate pentru că preceptul latin nu numai că explică splendoarea pură și infinit de bogată, străveche și atât de nouă a muzicii făuritorului tiparelor simfoniilor lui Mozart, dar și pentru faptul că parcursul ei arată ca într-o oglindă profunzimea subiectului, cu fiecare amănunt, stare și pildă în parte, folosind pentru asta întregul arsenal dobândit în experiența sa muzicală și de viață, îmbinând în ea perfect crezul său – servirea muzicii – cu manifestarea de credință a unui om profund religios. Iar muzica, în talmăcirea ei fabuloasă dată de către interpreți

de o imensă valoare artistică (Corul și Orchestra Filarmonică, soliștii vocali Carolyn Sampson, Andrew Staples, Matthew Brook, sub bagheta magică a dirijorului Paul McCreesh), în fiecare minut din cele două ore și patru minute cât a durat *Oratoriul*, m-a uluit, mângâiat și trezit mai intim, mai cald, mai viu, mai învăluit decât oricând însoțindu-mă, de la prima notă până acum când încerc să scriu aceste rânduri, cu o stare indescriptibilă de puritate. Stare pe care o am și o simt în păr, pe mâini, pe față, în minte, în căldura soarelui, în culorile norilor, în adierea vântului, în somn, în mers dar mai ales în suflet. O stare de logică beatitudine care mi-a spus că nimeni și nimic nu poate fi bătrân, urât sau rău când se roagă lui Dumnezeu, chemându-l și când vede în viață DARUL și nu POVARA. Dacă o dată în viață auzi așa ceva, o minune interpretată de

Andrei Stănculescu, Paul McCreesh

Foto: Mihai Constantin

îngeri și arhangheli, înseamnă că te-a luat divinitatea de mână, te-a dus acolo, arătându-ți cât de norocos ești. Și te închini, mulțumindu-i, așa cum am făcut și eu.

După cum menționez în titlu, *Oratoriul „Creațiunea”* e scris de strălucitul reprezentant al școlii muzicale vieneze, compozitorul Joseph Haydn, unul dintre cei mai mari creatori pe care i-a cunoscut istoria artei. Că doar cine altul ar fi putut să pună mai bine în oglinda sonoră facerea lumii? Excelent instrumentist (vioară, clavecin) și notabil cântăreț, compozitorul s-a bucurat pretutindeni de o mare apreciere. Aprecie în coronată de englezi, cărora Haydn le-a câștigat definitiv respectul și admirația în periplul său prin țara lor. Dorind să îl păstreze la ei, îi oferă postul de „muzician național”, rămas vacant după moartea lui Händel. Și cu toate că a fost deosebit de onorat, el refuză acest statut unic, fiind „chemat” de dorul pentru pământul natal. Oricum, experiența câștigată acolo va servi marilor sale creații și implicit muzicii, în general. Părintele simfoniei, sonatei și cvartetului, la vârsta de 60 de ani simte acut dorința de a lăsa lumii o lucrare de mari dimensiuni, respectiv *Oratoriul*, care însumează, repet, întreaga sa experiență muzicală și de viață. De altfel este singura lucrare căreia îi dedică doi ani din viață, timp în care mărturisește că „nu am fost niciodată atât de evlavios ca atunci când lucram la *Creațiunea*; am căzut în genunchi în fiecare zi, rugându-l pe Dumnezeu să îmi dea putere pentru a o sfârși”. Și i-a dat.

Ca gen muzical, oratoriul a apărut la sfârșitul Renașterii, cu o largă dezvoltare în Baroc și o nouă înflorire în epoca noastră. În cazul *Creațiunii*, libretul provine din trei surse: „Geneza”, „Cartea Biblică a Psalmilor” și „Paradisul Pierdut” de John Milton; este structurat în trei părți și cuprinde în primele două cele șase zile ale Facerii Lumii iar în a treia (cea mai lungă) partea idilică dintre Adam și Eva în Grădina Raiului, încheind înțelept partitura cu îndemnul Arhanghelului Uriel „a nu dori mai mult să ai, a nu dori mai mult să știi”, evitând astfel păcatul original și necazurile derivate din el.

În fine, pentru a descrie tot ce am auzit/simțit/văzut, sincer, nu am cuvinte. De fapt cred că nu s-au inventat acele cuvinte. Așa că voi puncta câte ceva din miracolul auditiv care a fascinat lumea încă de la premiera lui: dramaturgia susținută de o profundă cunoaștere; forța filozofică a expresiei ce alternează cu simplitatea senină de origine populară; spiritul simfonic compus din rigoarea clasică dar și din o dificilă tehnică pentru soliștii vocali (apropiată mai mult de cea instrumentală); o beție de nuanțe, de un colorit mirific; o orchestrație descriptivă limpede, ordonată, cantabilă, echilibrată dar și cu izbucniri vulcanice, năpraznice pe alocuri, cu intervenții solistice instrumentale, cu acorduri de final de frază de o gravă sonoritate, asemeni instrumentului ceresc – orga – dar și serafice, până la aproape iluzoriu. În fine, o muzică plină de noblețe, bogată în lumini, de o frumusețe aproape dureroasă, cu pagini meditative, duioase. Am auzit în ea, pe lângă dramă, și poezie, am auzit o operă a sufletului și a minții, l-am auzit pe Dumnezeu.

Cât despre tălmăcirea *Oratoriului* din seara de 8 aprilie, pot spune că a fost de vis. Doamne, ce soliști vocali! Ce voci! Ce tehnică! Ce joc de scenă, chiar dacă își mișcau doar capul! Ce nuanțe! Câtă expresivitate!

Adevărați arhangheli: Uriel, Raphael și Gabriel, personificați de soprana Carolyn Sampson, tenorul Andrew Staples și baritonul Matthew Brook, care prin discursul lor, separat sau împreună, au trezit fiori și încântare, provocând lacrimi înnodate în gâtul ascultătorilor. Voci splendid modelate, voci intuitive dublate de puternice personalități artistice, voci care prin varietatea de timbruri, de emisii, registre, ambitusuri, efecte tehnice, subtili-tăți ritmice, au magnetizat, voci calde, grave, sigure, blânde, meditative, dramatice, elegante, sofisticate. Cât privește cele două nestemate ale Filarmonicii, referindu-mă la prima – Corul – cunoscut deja ca instrument perfect, care posedă tehnica, memoria, inteligența de ansamblu și puterea transpunerii în starea sufletească degajată de partitura cântată, pot spune că a fost de-a dreptul îngeresc. Prin nuanțe, dicție, accente fine, m-a transportat cu gândul direct într-o biserică veche din Scoția, unde o imagine estompată se amestecă intim cu melopeea ce dezvăluie secretul unei filozofii profunde acumulate de secole. Orchestra, formată din instrumentiști cu incontestabile calități interpretative

tehnic-emoționale, a fost foarte omogenă, cu un sunet amplu, perfect acordată și încărcată de o emoție artistică aparte, iar instrumentele ei au vibrat cu limpezime, precizie, depășind prin expresivitate multe formații galonate de pe mapamond.

Cât despre dirijorul Paul McCreech, ce să mai spun? era atât de în lucrare, atât de pătruns de fiecare notă, de fiecare respirație, de fiecare idee, încât toate premiile obținute, deosebit de prestigioase, au pălit în fața emoției din seara respectivă. El a apărut prin statura sa muzicală, înalt și puternic ca forța primordială. Cu un stil interpretativ de concepție globală, aristocrat în viziune, cu un simț al echilibrului greu de atins, exuberant dar și interiorizat, înzestrat de natură și știință cu abilitatea de a urmări detaliul, el s-a întâlnit perfect în seara concertului de care vorbesc cu corul, soliștii vocali și orchestra în înțelegerea și recrearea partiturilor de o deosebită magnitudine.

Iar per ansamblu, prin tălmăcirea tuturor, am auzit/văzut și vântul, și apele, și fulgerul, și ploaia; am văzut și soarele, și luna, și animalele, și păsările, și peștii;

Foto: Cătălina Filip

am simțit mirosul pădurilor, al oceanelor, al nisipurilor și al îngerilor sub bagheta lui Dumnezeu.

Ce pot să spun sigur este că niciodată până acum nu am auzit o astfel de potrivire. Am avut senzația că toți au fost ghidați de Haydn și de Dumnezeu, pe care i-am simțit în fiecare notă, respirație, emoție, trăire. Bănuiesc că așa se întâmplă când interpreții au fost investiți ca îngeri de către Creator, măcar pentru două ore. Și când mă gândesc că au trecut doar câteva zile de când s-au împlinit 227 ani de la premiera *Oratoriului* „Creațiunea”, ce a avut loc pe 19 martie 1799 la Viena, operă care în pofida vârstei a rămas tot proaspătă, plină de miresme, noutate, vrajă și plenitudine filozofică. Acești ani au trecut ca o clipire, căci ce înseamnă veacurile pentru eternitate, decât o clipire de pleoape.

Pentru tot ce am ascultat și simțit la acest concert, îmi scot pălăria, metaforic vorbind, în fața tălmăcitorilor, cât și a diriguitorilor Filarmonicii, care au făcut posibilă această seară irepetabilă.

Et in Arcadia ego.

Doina MOGA

Aura unui dirijor cu har

După aproape 17 ani de absență de la pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, al cărei director artistic a fost în perioada 1991-2009, dirijorul Cristian Mandeal a revenit în fața orchestrei într-un concert remarcabil care a avut loc în 16 aprilie 2026, la Ateneul Român.

Filarmonica „George Enescu”,
dirijor Cristian Mandeal

Foto: Cătălina Filip

Cu un repertoriu ce a inclus bijuterii ale romantismului târziu – program ce poartă semnătura inconfundabilă a maestrului Mandeal – concertul a fost învăluit într-o aură specială, pe de-o parte datorită lucrărilor interpretate, și pe de altă parte, fiindcă a reprezentat aniversarea, în avans, a celor 8 decenii de viață pe care Cristian Mandeal le împlinea pe 18 aprilie.

A fost fascinant pentru mine să privesc un artist cu un parcurs profesional atât de bogat, care își respectă profesia până în cele mai mici detalii și care a rămas, timp de mai bine de 50 de ani, un slujitor atât de credincios muzicii. Simplul fapt de a fi îmbrăcat la patru ace și de a sta câteva zeci de minute în picioare, cu toate perechile de ochi din sală și din orchestră ațintite asupra dumnealui, mi s-a părut din start un lucru extraordinar.

Cristian Mandeal este un dirijor meticolos, plin de tact, calm, care poartă cu sine o flacăra interioară ce îi hrănește, probabil, vitalitatea cu care se prezintă de fiecare dată în fața muzicienilor și spectatorilor. Aceste caracteristici și-au pus amprenta și pe concertul de la filarmonica bucureșteană, prin firescul și fermitatea cu care a dirijat lucrări semnate de Richard Wagner, Richard Strauss și Gustav Mahler. Tensiunea graduală, balanța dintre intensități și contrastul dintre motivul lui Tristan și cel al Isoldei din *Preludiu* și *Moartea Isoldei* de Wagner au fost rediate magistral de Orchestra Filarmonicii „George Enescu”, la fel de bine ca strălucitoarele schimbări

de caracter din *Poemul simfonic „Don Juan”* de Richard Strauss.

După pauză, culmile romantismului s-au concretizat sonor prin partea a IV-a a *Simfoniei nr. 9* de Gustav Mahler, unde texturile și intensitățile și-au dat mâna pentru a crea unele dintre cele mai spectaculoase țesături, când aerate și visătoare, când dense și tensionate – câteva momente în

care Sala Mare a Ateneului Român a rămas neclintită, spectatorii n-au mai respirat și nu s-au mai mișcat. Ca bis, maestrul Cristian Mandeal și Orchestra Filarmonicii „George Enescu” au oferit o lucrare aparținând lui Richard Wagner, *Preludiul* la actul al III-lea al operei *Lohengrin*.

Prezența lui Cristian Mandeal în fața orchestrei a produs un fel de vrajă în rândul artiștilor și al publicului, care au fost deopotrivă magnetizați. Unii spectatori au comentat scurt, în șoaptă, în timpul primei părți a serii, cât de tare le place ceea ce aud, iar alții a apreciat cu generozitate, pe toată durata spectacolului, dar și în pauză, prestația unuia dintre cei mai importanți dirijori români contemporani.

Bucuria revederii dintre muzicieni a fost evidentă atât din partea instrumentiștilor, cât și a dirijorului, iar rezultatul sonor a fost unul pe măsură. Cred că am fost cu toții martorii unei pagini vii de istorie a muzicii, învăluită într-o aură irepetabilă.

Teodora CONSTANTINESCU

Nuanțele prezentului și umbrele trecutului cu Leonard Slatkin

Joi, 23 aprilie, de ziua Sf. Gheorghe, îndreptându-mă spre Filarmonica „George Enescu”, care mă chema la concert, simțeam că pașii îmi erau încetiniți cumva de gândul că, fiind imposibilă o repetare a ceea ce am trăit

Kian Soltani, Leonard Slatkin

Foto: Cătălina Filip

acolo cu numai două săptămâni în urmă, s-ar putea să nu fie prea fericită ideea de a merge. Și asta pentru a nu umbri cu nimic miracolul petrecut atunci, miracol ce încă persistă în sufletul și mintea mea.

Programul serii a început cu o lucrare contemporană cântată în primă audiție la noi. Ea se numește *Circuits*, e semnată de compozitoarea Cindy McTee și până la forma ei finală, auzită acum, ea a parcurs-o și pe cea de piesă pentru orchestră de cameră și ansamblu de suflători. Este interesantă, concisă, cu un limbaj muzical complex ce dezvăluie o temeinică stăpânire a mijloacelor componisticii, mai ales în orchestrație; cu idei încorporate în pasaje scurte din care transpar sinuoase ostinato-uri și energii cinetice obținute prin utilizarea pe lungă durată a șaisprezecimilor. Nu știu ce a dorit să transmită prin ea compozitoarea, dar mie mi-a sugerat un stup de albine lucrătoare, deranjate de înțepăturile rudelor nepoftite, subliniate cu umor de suflători. Scurtă, cu o oarecare atmosferă, lucrarea a câștigat enorm datorită dirijorului, nimeni altul decât soțul creatoarei, căci cine ar fi putut înțelege mai bine ideea, esența și intenția ei decât cel care îi este aproape.

A urmat *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră op. 129* de Robert Schumann, unul dintre cele mai importante nume ale

romantismului, pianist, compozitor, dirijor și fin critic muzical german, el descriind elocvent în cronicile sale și climatul istoric și cel filozofic și cel artistic al timpului. Și cu toate că este cunoscut mai ales pentru creația sa pentru pian, lieduri, lucrări camerale și simfonii, el a avut în epocă o covârșitoare contribuție la dezvoltarea tuturor genurilor muzicale, deci și asupra celui de concert, pentru care a scris: unul pentru pian și orchestră, unul pentru violoncel și orchestră, unul pentru vioară și orchestră.

Concertul pentru violoncel și orchestră a fost scris în doar două săptămâni la Düsseldorf în anul 1850, unde Schumann obține postul de dirijor al Orchestrei Municipale. Doar în două săptămâni dar făcându-i retușuri mai mult de trei ani, retușuri ce au acționat ca un medicament miraculos pentru el, fiind singurul timp când compozitorul își regăsea complet luciditatea și calmul. Este structurat în trei părți fără pauză, din care primele două abundă în lirism, contrar tipicului acestui gen muzical, unde în ele se întâlnesc confruntări dramatice chiar între solist și orchestră. Însă Schumann a preferat pentru ele, ca și pentru întreg concertul, exprimarea poetică și nu cea a virtuozității. De aceea îl și numește „Piesă de concert pentru violoncel cu acompaniament de pian”. Este de o coloratură timbrală uluitoare, ce lărgeste spațiul în care vruiește fluviul vieții, lăsând în lumină doar strălucire, plutare, melodie, armonie și dragoste... incompatibile cu nevoia, chinul, disperarea ce coexistă în subsolul ei. Prima audiție a avut loc 10 ani mai târziu, din păcate după moartea

compozitorului și a fost urmată de câteva decenii de obscuritate. De abia în secolul al XX-lea, datorită marelui violoncelist Pablo Casals, această capodoperă uitată își va găsi binemeritatul loc în istoria muzicii și implicit în repertoriul violonceliștilor. La concertul de joi, 23 aprilie, solistul a fost austriacul de origine persană Kian Soltani, care a combinat în tălmăcirea lui și talentul și experiența și firea-i romantică cu instrumentul legendă Stradivarius London Ex Boccherini - pus la dispoziție de către un sponsor generos și anonim - oferind auditoriului o remarcabilă pledoarie. Timbrul catifelat, rotund, amplu, grav, tehnica excelentă cu ceva probleme în partea a treia,

Foto: Mihai Cosma

înțelegerea subtextului partiturii, pasiunea dezlănțuită, mai ales în recitativul dramatic din partea a doua - care i-a ieșit spectaculos - și simbioza cu orchestra, au încântat. Iar la bis-ul cerut insistent a oferit o lucrare semnată de un compozitor iranian numită „Fata din Shiraz” - o minune descriptivă, duioasă, calină, tânguitoare, plină de vrajă și atmosferă. Până și Stradivarius (violoncelul) a lăcrimat frumos. Bravo!

Cât privește dirijorul Leonard Slatkin, este chiar foarte greu de găsit cuvinte pentru a defini „totul” cu care a uimit. Ceea ce a realizat aici a fost fantastic din toate punctele de vedere: prestața, precizia, degajarea, cunoașterea până la contopire a fiecărei note, pauze, respirație, reușind un acompaniament ca o poveste de vis. Dar ceea ce a făcut la *Simfonia* din partea a II-a a seriei a uluit pur și simplu, dezvăluindu-ne un nou miracol. Aproape neverosimil dar foarte adevărat.

Cu *Simfonia nr. 2 în mi minor, op. 27*, Serghei Rahmaninov s-a dezlănțuit pe toate planurile.

În fine, cum spuneam, în această *Simfonie*, cea mai lungă de până atunci și probabil și până astăzi, Rahmaninov s-a descătușat folosindu-și din plin și talentul, și experiența, și personalitatea muzicală, și tăvălugul sentimentelor. Se găsesc în ea de la melodii populare create - nu citate - minunate cantilene, simple, atrăgătoare dar și elaborate teme; motive de o remarcabilă amploare îmbrăcate orchestral într-o atmosferă de un colorit spectacular. Ele parcurg cele patru părți, diferențiindu-se

prin contrastele din orchestrație (cu multe solo-uri) și caracterul diferit al fiecărei părți, fiind însă unite printr-o „stare aparte” specifică lui, care le îndrumă pe toate spre un final strălucitor apoteotic. Iar cu stilul său inimitabil, ce se caracterizează prin unitatea constantă dintre virtuozitate, armonie și spațialitate sonoră, face această lucrare să rezoneze ca un ansamblu de clopote, efect muzical constant în toată opera sa, asemeni unei semnături. Toate acestea fiind doar o parte din argumentele sonore ce așează această partitură printre cele mai importante lucrări orchestrale din secolul trecut.

Această splendoare, suplă dar și învolburată, cu toate culorile timbrale și toate nuanțele și toată împletitura lor a fost scoasă magnific în relief de Leonard Slatkin (care la 81 de ani a dirijat degajat și fără partitură) cu măsură, emoție, gravitate, gentilețe, profunzime dar și suplețe. Și cu un tact aparte, a evidențiat fiecare temă, fiecare contrast, armonie, dezvăluind ascultătorilor luminiscentele din plenitudinea și vigoarea orchestrală, specifică stilului rahmaninovian. Și prin înțelegerea sa, a produs o mirabilă încântare, o uimire cutremurătoare, absorbindu-mă hipnotic sub vraja simfoniei. Încântare dublată de orchestra Filarmonicii care a fost la o înălțime calitativă remarcabilă, dezvăluindu-și astfel adevăratele-i virtuți: omogenitate, expresivitate, sunet clar, amplu, angelic, cu frumoase treceri prin nuanțe extreme și teribil de implicată emoțional. Împreună, dirijor și orchestră, au pictat în sunete nuanțele prezentului și umbrele trecutului din muzică, adevărind subtil spusa lui Rahmaninov din Amintirile sale conform căreia „muzica este un îndepărtat cânt de clopote în amurg”.

Doina MOGA

Un concert al marilor momente!

Concertul Filarmonicii bucureștene, cel la care mă refer – concert al sfârșitului ce lună aprilie (29.04) – a fost în adevăr concertul unor importante momente. Le voi enumera. Mă voi referi în primul rând la faptul potrivit căruia cea de a *treia Simfonie* enesciană revine pe scena Ateneului, cu participarea Orchestrei Filarmonicii după aproximativ trei decenii! Este adevărat, lucrarea a putut fi

audiată anterior, în București, pe parcursul diferitelor ediții ale Festivalului ce poartă numele ilustrului compozitor.

Pe de altă parte, la conducerea ansamblurilor reunite ale Filarmonicii a fost invitat dirijorul Leo Hussain, un muzician apropiat vieții noastre muzicale, fiind prezent pe parcursul diferitelor ediții ale aceluiași eveniment festivalier.

Este important de reținut, această simfonie enesciană marchează un moment important în evoluția artistică a compozitorului fiind scrisă și prezentată la Ateneul Român pe parcursul celui de al patrulea deceniu de viață al marelui artist, la sfârșit de mai 1919! Este o creație realmente închegată din punct de vedere stilistic, al construcției acesteia, preluând modelul inițiat de César Franck, cel al simfoniei în trei părți și nu în patru. Limbajul componistic este realmente personalizat, la nivelul unui simfonism european de înaltă clasă. Este o primă și importantă lucrare complexă a unei evidente maturități creatoare. Trebuie menționat, atât dirijorul cât și muzicienii ansamblului au înțeles motivațiile aspectelor componistice; inclusiv Corul Academic al Filarmonicii, ansamblu eminent coordonat de maestrul de cor Vlad Stănculescu. Există o particularitate privind participarea – în acest caz – a ansamblului coral. Anume aceea a unei culori timbrale aparte, perfect integrate ansamblului.

Prima parte a programului a fost integral dedicată creației marelui compozitor finlandez Jan Sibelius. Este artistul față de care Enescu a păstrat o rezervă de natură spiritual-artistică și nu profesională. În schimb Menuhin a fost cel care i-a cântat concertul și – mai mult – a avut prilejul de a-l informa pe Enescu privind anume aspecte ale creației compozitorului finlandez.

Pe de altă parte, Sibelius l-a considerat pe Enescu drept „fenomen muzical complex”, în calitate de violonist, de compozitor, de dirijor.

Am putut asculta în debutul programului celebrul *Vals trist*, lucrare ce are o semnificație aparte în viața compozitorului însuși. În primii ani ai secolului, această mișcare melancolică a fost compusă drept muzică de scenă pentru o piesă de teatru din repertoriul național, o scenă dramatică, supranaturală, de-a dreptul terifiantă, mlădiată cu certă sensibilitate de mișcarea valsului.

Solista serii a fost violonista

Karen Gomyo, artistă de origine japoneză, muzician performer solicitat actualmente pe toate marile meridiane ale muzicii, în Europa, în Statele Unite și Canada, inclusiv la București. Dispune de o impresionantă suplețe a sunetului, aspect coordonat cu claritate, susținând cantilena de natură romantică a *Concertul în re minor pentru vioară și orchestră, op. 47* datorat lui Jan Sibelius.

Revenind la dirijorul serii, nu trebuie uitată apropierea specială a maestrului Leo Hussain față de creația enesciană: ne aducem aminte, exact cu zece ani în urmă a condus premiera londoneză a operei *Oedipe*, pe scena de la Covent Garden.

Dumitru AVAKIAN

Karen Gomyo, Leo Hussain

Foto: Mihai Cosma

O spectaculoasă ascensiune a tinerilor muzicieni!

Cum altfel aş putea aprecia nivelul împlinirii artistice, nivel la care s-a situat recitalul din 18 aprilie al celor doi tineri muzicieni, violoncelistul Constantin Siepermann și pianistul Cătălin Răducanu?

A fost prima lor întâlnire profesională. Și a fost una în adevăr fericită, situată sub semnul unui imens arc peste timp, peste epoci de cultură muzicală. Mă refer la marile opusuri beethoveniene, *Sonatele a 3-a*, cea mai populară dintre toate cele cinci, precum și la ultimele două marcate de geniul artistului aflat în perioada deplinei maturității (*a 4-a* și *a 5-a*). Fiecare dintre acestea a fost introdusă de către una dintre cele trei realmente „microscopice” piese

pentru violoncel și pian datorate lui Anton Webern, cele *Trei piese op. 11*, veritabile aforisme muzicale atonale, scrise cu mai bine de un secol în urmă, în deceniile de început ale secolului trecut. Tocmai acest aspect, acest imens semnalul peste timp, peste epoci de cultură muzicală, a fost pus în valoare de inițiatorul programului.

Albumul cu amintiri

Compozitorii Ion Dumitrescu și Zeno Vancea. (Castelul Peleş, Sinaia, august 1960). Foto: Alfred Mendelsohn
Fotografie din Arhiva Ilinca Dumitrescu

Apariția în recital, pe scena Ateneului a tânărului violoncelist Constantin Siepermann a fost una puternică, realmente consistentă. Iar aceasta așa cum am notat, de la nivelul programului propus și până la susținerea acestuia. Este de observat, în urmă cu câțiva ani, Siepermann a fost laureat al Concursului Internațional „George Enescu”! Atât el cât și coechipierul său, pianistul Cătălin Răducanu, cu prilejul recentului lor recital, au apărut – de această dată – pentru prima dată pe prestigioasa scenă a Ateneului.

Este de observat, Siepermann dezvoltă o suplețe timbrală care accentuează natura comunicativă a personalității sale artistice. Este susținută de o anume vigoare a adresării, cea care întărește nivelul construcției fiecărui opus în parte. Trebuie menționat, educația sa profesională și artistică s-a constituit, s-a consolidat în importantă măsură dată fiind strădania minunatului său maestru, în această situație bunicului său, maestrul Cătălin Ilea. Aș spune, o încununare a demersului de-o viață a domniei sale. Este personalitatea care cu o jumătate de secol în urmă s-a dovedit a fi fost un veritabil stâlp al Filarmonicii bucureștene. În acele săptămâni ale sfârșitului de martie am avut bucuria de a-l fi reîntâlnit la concertele Filarmonicii bucureștene.

Revenind în alt sens, nu trebuie uitat, aceste lucrări beethoveniene au fost concepute în mod special drept sonate pentru pian și violoncel. Este aspectul important bine întreținut de pianistul Cătălin Răducanu; dezvoltă o gândire muzicală structurată, sprijinită de o calitate consistentă a tonului pianistic, atent timbrat.

Sunt aspecte care mă fac să consider că recitalul Siepermann-Răducanu s-a dovedit a fi fost drept un veritabil eveniment al actualei stagiuni camerale a Filarmonicii bucureștene, eveniment în structurarea căruia, aportul maestrului Marin Cazacu, nu poate fi ocolit.

Dumitru AVAKIAN

Diamante în gară

În ambianța noastră bucureșteană, concertele se împart în câteva categorii. Unele promit mult și oferă puțin. Altele oferă mult, dar execuția dezamăgește. Altele nu promit mare lucru și, totuși, îți dau exact ce sperai. Dar există și concerte care nu promit nimic — și se țin de cuvânt.

Numai că ceea ce am văzut la concertul Corului Academic Radio nu încapă prea bine în niciuna dintre aceste categorii. Să mă explic.

Formațiile muzicale Radio au marele avantaj de a se putea promova pe propriile canale. Numai că această promovare e făcută uneori până la saturație. Concertele beneficiază de promouri stilate, cu voci superbe citind texte rigide de marketing, iar artiștii sunt intervievați *in extenso*, în dialoguri la fel de seci și previzibile. Firește, orice produs cultural trebuie vândut, mai ales când în spatele lui există muncă serioasă, efort artistic și logistică deloc neglijabilă. Dar a seduce publicul meloman e o artă grea. Melomanul e, de regulă, educat, greu de convins, cunoscător și, uneori, pedant chiar cu sine însuși. Tocmai de aceea, rezultatele

acestei seducții rămân adesea anemice.

Sunt un spectator vechi și, cu voia dumneavoastră, greu de cucerit. Probabil și pentru că știu ce înseamnă efortul interpretului de pe scenă și știu și ce așteptări să-mi fac. Un concert de muzică clasică mi-l doresc ca pe un eveniment. El ar trebui să reflecte munca artiștilor, elevația muzicii, reputația ansamblului, prestigiul instituției care îl organizează și, mai ales, să lase emoție în inima spectatorului. Aici, la Radio, tocmai asta e problema.

Am mai scris despre delăsarea, sărăcia și amăreala în care se desfășoară aceste concerte. Am tot sperat sincer că serile de la Sala Radio vor redeveni ceea ce erau cândva: evenimente reale, găzduite cu un fast discret, dar palpabil, cu implicare, cu o mizanscenă clară și respectată. Și ce am văzut? Aproape același lucru. Un foaier iluminat ca o gară de provincie. Niște standuri sărăcăcioase. Automate cu mâncare proastă și cafea la țevă. Geamuri cu un jeg stratificat geologic. În jurul clădirii, trotuare sparte, printre care crește vegetație spontană. Garderobe nu mai există. Personalul de sală nu mai există nici el — sau există doar minimal, ca o scuză. Însăși sala de spectacol e luminată plicticos și tern, de parcă nimeni nu și-ar fi pus întrebarea cum trebuie să arate un loc în care se întâmplă muzică.

Foto: Barcan Photography

Artiștii de la Radio fac o muncă minunată. Instituția care îi găzduiește se comportă ca și cum n-ar ști asta.

Concertul a adunat un mănunchi eclectic de piese 100% *a cappella* — opusuri din creația unor compozitori iluștri, dar și a unor compozitori mai puțin cunoscuți. Îmi scapă criteriul de selecție și nici titlul nu m-ajută prea mult: *Sacru și Profan*. Desigur. Muzica e ori sacră, ori profană. Înțeleg că era și titlul unei piese, și o trimitere la Mircea Eliade, dar pentru mine acest titlu nu pare prea sugestiv și nici prea atrăgător. În fine, nu e chiar deranjant, dar mi-ar fi plăcut mai multă creativitate și în titlu.

Au fost în special piese de compozitori din spațiul anglo-saxon — Britten, Copland, Vaughan Williams, Tavener, Randall Thompson — dar și Vytautas Miškinis și György Deák-Bárdos. Lor li s-au adăugat Alexandru Pașcanu, Pascal Bentoiu și Corneliu Cezar. Absolut toate au fost interesante, lucrute milimetric, foarte bine cântate și realmente emoționante.

Corul Academic Radio are o traiectorie ascendentă. Ultimele concerte au fost foarte bune, iar cel de pe 1 aprilie nu a fost altfel. Mi-au plăcut disciplina, intonația,

entuziasmul și, mai ales, însușirea temeinică a unui repertoriu greu, lung și solicitant. Piesele au variat de la static și introspectiv până la dramatic și extrovertit — o foarte întinsă arie expresivă pe care membrii corului, soliștii și dirijorul Ciprian Țuțu au dus-o la capăt cu real succes.

Nu a fost totuși perfect. Concertul a fost lung — puțin peste două ore — deși, spre meritul lor,

artiștii nu au arătat nicio urmă de oboseală. Maestrul Ciprian Țuțu are însă încă tendința de a dirija excesiv tehnic, din brațe, genunchi și cu grimase ample. L-aș vrea mai aproape de emoție și de o gestică mai simbolică. Iar partida de sopran, admirabilă de cele mai multe ori, nu a putut rămâne mereu omogenă în *forte*.

Concluzia e că jumătate din bucuria unui concert atât de bun a fost distrusă de circumstanțele lui. Doar muzica a fost la mare înălțime. În rest, agonie. În atâția ani de concerte, de promovare, de realizări indiscutabile, de imprimări și difuzări, cum se poate ca instituția să nu aibă deja o comunitate de melomani fidelizată și devotată? Cum se justifică faptul că pe scenă erau 52 de artiști plus prezentator, iar în sală nu s-au strâns mai mult de 150 de spectatori? Nu e aici, totuși, ceva profund greșit?

Răzvan GEORGESCU

OCR /Cristian Mandeal/ Elena Bașkirova

În data de 8 aprilie 2026, pe scena Sălii Radio din capitală a avut loc un concert simfonic în care Orchestra de Cameră Radio i-a avut ca invitați pe doi muzicieni actuali de valoare excepțională: dirijorul Cristian Mandeal și pianista Elena Bașkirova. Prima parte a programului a fost dedicată creației mozartiene, în care publicul a avut privilegiul să asculte: *Simfonia nr. 26* și *Concertul nr. 27 pentru pian și orchestră*; aceste creații importante pot fi integrate în seria „Mozart 270”, căreia Orchestrele și Corul Radio îi acordă o atenție deosebită în acest an. În partea a doua, a fost interpretată o altă capodoperă a clasicismului muzical: *Simfonia nr. 103* de Josef Haydn.

Evenimentul artistic de anvergură s-a desfășurat în condiții optime, sub bagheta distinsului maestru Cristian Mandeal, care pe 18 aprilie aniversază 80 de ani de viață. A condus un timp Filarmonica din Cluj, iar în perioada 1987-2009, a fost dirijorul principal și directorul general al Filarmonicii „George Enescu” din București. A colaborat cu ansambluri prestigioase din foarte multe țări. A pregătit Orchestra Națională Română de Tineret, cu care a obținut succese strălucite în țară și în străinătate.

La pupitrul Orchestrei de Cameră Radio, în 8 aprilie, domnia sa a prezentat *Simfonia nr. 26 în mi bemol major, K 184*, elaborată de W. A. Mozart în anul 1773, la întoarcerea dintr-un turneu efectuat în Italia. Influența uverturilor de operă italiene se manifestă în dimensiunile reduse ale simfoniei și în succesiunea fără pauză a părților componente. Pe parcursul celor trei mișcări: *Molto presto*, *Andante* și *Allegro*, maestrul a oferit publicului un regal prețios, care a reliefat talentului și experiența sa îndelungată. Sub bagheta sa inspirată, orchestra a evidențiat arhitectura lucrării, a redat continuitatea și bogăția expresivă și semantică a discursului simfonic. În prima mișcare, *Molto presto*, muzicienii au evocat dinamismul fără egal al discursului muzical, frumusețea liniilor melodice, modulațiile ingenioase, înlănțuirile armonice și cromatismele originale. Mișcarea a doua, *Andante* a întruchipat cu sensibilitate și măiestrie noblețea sentimentelor compozitorului și caracterul poetic al muzicii. Finalul *Allegro*, realizat cu elan și virtuozitate la cote artistice superioare, a încununat o interpretare convingătoare, entuziasmantă. Prestația dirijorală a impresionat prin autoritate, fantezie, pregnanță, eficiență și claritate.

Concertul pentru pian nr. 27, în si bemol major, K 595 de Mozart, a avut-o solistă pe Elena Bașkirova, fiica legendarului pedagog și pianist Dmitri Bașkirov. După plecarea din URSS, artista s-a stabilit în 1978 la Paris, iar din 1992 locuiește la Berlin, împreună cu soțul ei, celebrul pianist și dirijor Daniel Barenboim. Artista a susținut recitaluri pe scene importante ale lumii ca: Teatro „San Carlo” din Napoli,

Festivalul de pian „Eesti Concert” din Tallinn, Filarmonica din Berlin, Schloss Neubeuern. A fost solista Filarmonicii „George Enescu”, a Orchestrei Naționale din Bordeaux, a Orchestrei de Stat „Transilvania” din Cluj-Napoca, a Orchestrei de Cameră din Israel și a Orchestrei Simfonice Biel Solothurn. Este director artistic al Festivalului Internațional de Muzică de Cameră din Ierusalim, pe care l-a fondat în 1998 și participă activ în cadrul Festivalurilor de la Lucerna, de la Rheingau, la Festivalul „George Enescu” din București și „Beethovenfest” din Bonn. Pe scena Sălii Radio, domnia sa a interpretat *Concertul nr. 27, K 595 în si bemol major* de W. A. Mozart. Lucrarea sintetizează cu claritate contribuția esențială a compozitorului în cadrul genului concertant. Prin intermediul creațiilor sale simfonice și concertante, autorul anticipează cuceririle romantismului în ceea ce privește substanța muzicală și realizarea ei artistică. Mozart a interpretat acest concert în 5 ianuarie 1791 (în anul morții sale). Publicul de pretutindeni este fascinat de puritatea

Elena Bașkirova, Cristian Mandeal

melodică, de simplitatea, de unitatea și echilibrul formei, aflate sub semnul incandescenței creatoare. Compozitorul contopește principiul concertant (cu opoziția dintre partea solistică și ansamblul orchestral) și creează fuziuni ingenioase de forme (lied-sonată, rondo-sonată). Pe parcursul celor trei mișcări, *Allegro*, *Larghetto* și *Rondo*. *Allegro*, Elena Bașkirova a făcut dovada talentului și culturii sale muzicale. Am admirat muzicalitatea, subtilitatea diferențierilor dinamice și agogice și din prima mișcare *Allegro*, sensibilitatea și rafinamentul tușului în *Larghetto* și optimisul debordant transmis în finalul *Rondo*. *Allegro*. În abordarea *Concertului* de Mozart, solista a acordat prioritate expresivității în detrimentul spectaculozității. Colaborarea cu dirijorul și orchestra s-a desfășurat în condiții excelente. La bis, pianista a oferit lucrarea *Fantezia opus 12 nr. 1* de Robert Schumann, în care am admirat fantezia și experiența domniei sale în reliefașul aspectului polifonic al lucrării.

În partea a doua a concertului, sub bagheta dirijorului Cristian Mandeal, Orchestra de Cameră Radio a prezentat *Simfonia nr. 103, în mi bemol major* de Josef Haydn. Lucrarea scrisă în anii 1794-1795 continuă să circule sub titlul de *Simfonia cu tremolo de timpan* (sau *Răpăitul tobelor*), datorită efectului misterios al pedalei pe mi bemol cu tremolo de timpan, cu care debutează introducerea lentă (*Adagio*). Elaborată în structură cvadripartită: *Adagio-Allegro; Andante più tosto Allegretto; Menuetto* și *Finale. Allegro con spirito*, *Simfonia* se remarcă prin originalitatea formei și complexitatea conținutului. Maestrul Mandeal a ales și în partea a doua a concertului o simfonie în mi bemol major (la fel ca simfonia de Mozart din debutul programului), – fiind cunoscute energia și valențele expresive excepționale ale tonalității respective. Am admirat și cu această ocazie viziunea complexă și unitară a dirijorului, măiestria, autoritatea profesională și experiența incontestabilă a acestuia, precum și rezultanta ei de excepție materializată în interpretarea *Simfoniei nr. 103* de Haydn de Orchestra de Cameră Radio. Publicul a apreciat gradarea plină de subtilitate a nuanțelor, realizarea culminațiilor, timbralitatea specifică a diferitelor instrumente/ partide instrumentale. Prin intermediul gesticii sale expresive, sugestive și eficiente, maestrul Mandeal a realizat cu multă dezinvoltură și fantezie secvențele pline de dinamism și energie precum și caracterul poetic ori dansant al imaginilor muzicale contrastante. Receptivitatea și entuziasmul publicului față de regalul muzical oferit cu generozitate de dirijor și de membrii orchestrei s-a manifestat prin aplauze îndelungate. La mulți ani fericiți Maestrului Cristian Mandeal, cu multe realizări artistice de excepție în viitor!

Carmen MANEA

Concertul de Paște

Evenimentul vocal-simfonic din 9 aprilie 2026, desfășurat, chiar în Joia mare a creștinilor ortodocși, a

prilejuit melomanilor, la București, o întâlnire aparte cu Orchestra Națională Radio România, Corul Academic Radio și dirijorul Radu Popa, invitat special, la pupitrul ansamblurilor menționate, rolul central, în distribuția părții întâi, din respectiva seară de stagiune, fiind susținut de pianistul Horia Mihail, solist al Formațiilor Muzicale Radio România, de peste un deceniu și jumătate, și inițiator al mai multor proiecte culturale de anvergură, mereu în actualitate, precum „Pianul călător”, lansat acum 15 ani. În

Horia Mihail, Radu Popa

Foto: Barcan Photography

restituirea primei titlaturii incluse în program, *Concertul nr. 23 K. 488 pentru pian și orchestră în la major* de Wolfgang Amadeus Mozart, o binecunoscută întrupare estetică, finalizată în 1786 de autor, și considerată, de specialiști, un model al genului, artistul Horia Mihail a evoluat convingător, așa cum era de așteptat, pe tiparele consacrate de Școala de creație a clasicismului vienez, din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, cu tradiționalele entități arhitecturale, distincte și contrastante: *Allegro* (sonată), *Adagio* (aici, cu o fizionomie de siciliană) și *Allegro assai* (rondo-sonată), amintita partitură oferind, desigur, ocazia de a-i pune în valoare solistului, atât buna comunicare muzicală cu dirijorul și ceilalți instrumentiști, cât și propriile-i modalități de a pătrunde sensurile psihologice ale discursului simfonic, dar și priceperea sa de a reda strălucirea lucrării, în construcția de ansamblu a mișcărilor extreme, cu vitalitatea lor debordantă, în diversitatea tematică, și lirismul învăluitoare, pătruns de sensibilitate și emoție, din secvența mediană.

Și, referitor la pianistul Horia Mihail, acesta și-a dezvăluit, din plin, pe podiumul Sălii Radio, abilitățile interpretative, atât în momentele izvorâte dintr-o anume formă de intimizare a spațiilor sonore, cât și în pasajele de provocatoare virtuozitate, prin care celebrul compozitor a exploatat posibilitățile tehnice ale vremii, în cazul instrumentului său preferat, dar și multiplele resurse expresive ale claviaturii în alb-negru, de-a dreptul uimitoare, în context, până și astăzi, prin

Foto: Barcan Photography

fascinantele conversații timbrale, cu suflătorii și coardele. Am asistat, deci, la o versiune 2026 de referință, a *Concertului mozartian nr. 23 K. 488 în la major*, în care măiestria rostirii pianistice a fost dublată de un vădit simț estetic, fapt oglindit, apoi, în piesa de *bis*: faimosul *Adagio*, din *Concertul în re minor pentru oboi, coarde și continuo* de Alessandro Marcello, în transcriptia „Marelui Cantor din Leipzig”, renumita versiune bachiană solo, oferită atunci, spre audiență, de interpretul Horia Mihail, bucurându-se de mult succes la public. Cealaltă opțiune a protagoniștilor, pe afișul serii de joi, 9 aprilie, tot din creația mozartiană, *Marea misă K. 427 în do minor*, s-a îndreptat, așadar, spre o altfel de lume a Euterpei, dezvăluită în paginile unei lucrări solemne, o partitură foarte inspirată sub aspect melodic, armonic, polifonic și timbral, scrisă la Salzburg, între anii 1782-1783, surprinzător, însă, fără *Agnus Dei*, și cu două secțiuni incomplete (*Credo* și *Sanctus*). Revenind la prezentarea grandioasei întru chipări vocal-simfonice, de către Orchestra Națională Radio România și Corul Academic Radio (pregătit de muzicianul Ciprian Țuțu), putem spune că dirijorul Radu Popa, de la pupitrul ansamblurilor SRR, a conferit, prin maturitatea și cultura lui în domeniu, prin elasticitatea frazării, siguranța și firescul gesticii sale, forță emoțională, echilibru și identitate artistică discursului mozartian, obținând sonorități complexe și sugestive, adecvate respectivului gen dramatic, adus în atenție expresiv și elegant, cu reale valențe actoricești, și de soprana Georgiana Dumitru, mezzo-soprana Lilia Istratii (din Republica Moldova), tenorul Andrei Lazăr și basul Iustinian Zetea, în ipostazele lor de soliști ai momentului de stagiu, acolo, pe scena Sălii Radio, ei fiind interpreți ce stăpânesc, deja, un repertoriu vocal-simfonic și de teatru liric divers, ca epocă și zonă stilistică de abordare.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

Regal

Rareori se întâmplă să ne bucurăm de un program cu muzică eminentă barocă interpretată de orchestre care nu sunt specializate doar în re-ediciile sonore istorice. Iată că spre sfârșitul lui Prier, ca un omagiu adus apropiaților Florar, Orchestra de cameră Radio a propus un asemenea „regal”, cuvânt care în contextul dat are înțelesuri și trimiteri cu mult extinse față de simpla explicație a DEX-ului. În primul rând face referire la creația celor doi titani ai muzicii preclasice universale, Bach și Händel, fără a căror creație astăzi cu greu ne-am închipui desăvârșirea corpusului muzical. Personalitățile, viețile și destinele celor doi compozitori au fost extrem de diferite și, totuși în istoria muzicii numele lor apar mereu în tandem, fiecare aducând o contribuție de neprețuit pentru finalizarea unei epoci grandioase și pentru viitor.

Lucrările extrase din creația händeliană sunt dedicate

ceremonialului încoronării viitorului monarh englez, 4 secvențe care alcătuiesc *Imnurile Încoronării* (HWV 258-261) prezente până în ziua de azi la festivitățile care marchează aceste evenimente istorice. Cei născuți în anii '40 poate mai au amintiri din anul 1953 când prin undele radio ascultau pe lângă ritualul muzical deja conceput de Händel și creațiile unor compozitori contemporani dedicate momentului scrise de Ralph Vaughan Williams (pentru George al VI-lea și Elisabeta a II-a în 1953), Herbert Howells, Sir William Walton și Healey Willan (tot pentru Elisabeta a II-a, 1953) și recent, pentru noi toți, de Sir Andrew Lloyd Webber (*Make a Joyful Noise* pentru cea a lui Charles III, 2023). Deși de-a lungul timpului, înainte și după Händel au mai scris muzică ocazională de acest eveniment și alții, canonul alcătuit de Händel nu a fost egalat și a rămas până astăzi inclus în ceremonialul încoronării. *Opus-urile 258-261* reprezintă 4 lucrări alcătuite la rândul lor din mai multe părți. Ele nu sunt imnuri propriu-zise, ci lucrări corale, un fel de mini-cantate, motete cu texte alese de însuși Händel din Biblia King James (Psalmi și Profeți) care solicită un cor specializat. Astăzi se cântă în următoarea ordine: *Zadok the Priest* (care are trei secțiuni care relatează ungerea regelui Solomon de către Zadok și Nathan, text folosit încă din anul 937 la fiecare încoronare de atunci încolo), *The King Shall Rejoice* (în cinci secțiuni), *Let Thy Hand Be Strengthened* (în trei părți) și *My Heart Is Inditing* (în patru părți). Aceste precizări au fost necesare în contextul în care dirijorul Fayçal Karoui a preferat o interpretare în desfășurare continuă, cele 15 subsecțiuni fiind cântate fără a diviza discursul muzical. Totuși ideea a fost una pozitivă pentru ascultătorul avizat care a sesizat pe această cale unitatea stilistică și de scriitură a celor patru opusuri care de multe ori sunt executate și separat. În concepția dirijorului ciclul a fost văzut ca un mare oratoriu, varietatea scriiturii fiind adaptată textului, iar *My Heart Is Inditing* cântat la încoronarea reginei Carolina (1727) reflectă personalitatea feminină a dedicatariei prin sonorități mai rafinate, distinse și elegante, într-un oarecare contrast față de precedentele. Corul Academic Radio dirijat de maestrul Ciprian Țuțu a avut dificila misiune de a susține partea vocală, fiind cunoscută inegalabilă artă și grandioarea cu care Händel le-a gândit. Intervențiile corale masive au beneficiat în acest caz de o tratare diversificată alternând

Fayçal Karoui, Alexandru Tomescu

Foto: Barcan Photography

conceptul armonic cu cel contrapunctic, cel din urmă relevând omnitatea Divinității. Intonația a fost desăvârșită, iar inteligibilitatea vocilor în polifonie de o mare acuratețe. În ce privește orchestra, ea a evoluat în sonorități ample, magnifice, ceremoniale, ajutată și de trompete și timpane. Credem că programarea integrală a acestor Anthems poate fi legată și de apropierea zilei de 10 Mai, Ziua Regalității de odinioară.

Lucrările solistice prezentate în prima parte a programului au constituit de fapt un preambul. *Suita a II-a în*

referire. Dacă și minor propune introspecții în lumea Spiritualului, mi major înalță către Infinit. Spre aceste „zări” ne-a purtat și violonistul Alexandru Tomescu, solist al Orchestrelor Radio în demersul său interpretativ. Ca întotdeauna, am asistat la o execuție de cea mai bună calitate din toate punctele de vedere. Dacă în cazul *Suitei* bachiene orchestra a adoptat o manieră interpretativă care a evocat interpretările istorice, în acest caz am asistat la o variantă modernă în ce privește emisia sonoră și viteza de desfășurare; toate care au emanat bună dispoziție și sentimente de satisfacție. Temporile echilibrate au asigurat o bună înțelegere a planurilor sonore. Mișcarea mediană, *Adagio*, un fel de *Lamento* în do# minor, fluid, meditativ, desfășurat/ă pe un bas ostinato a prilejuit violonistului etalarea minunatelor sale capacități expresive printr-o emisie sonoră elaborată, nuanțe subtile și efecte de subito piano. Partea a treia, *Allegro assai*, deși are un caracter dansant și i se poate suprapune imaginea unei petreceri câmpenești a fost tratată cu sobrietate și eleganță, parcă pregătind aerul de ceremonie al opusurilor händeliene. Bisul a fost selectat în consonanță cu caracterul programului general, *Loure* și *Gavotte en Rondeau* din *Partita a III-a în mi major* de Bach. Încă o dată Alexandru Tomescu a încântat cu sunetul magistral, frazare și stil

si minor BWV 1067 este aparent destul de departe stilistic și conținut emoțional față de desfășurările ulterioare. Tonalitatea și minor face parte dintre alegerile geniale pe care Bach le face în a sonda adâncimile Spiritului. Structura *Uverturii* acestei suite este una de influență franceză, cu o introducere majestuoasă într-un ritm punctat domol (asemenea celor pe care le concepe Lully pentru operele sale prezentate la curtea Regelui Soare, deci cu „atribute” regale) urmată de o suprafață dinamică acoperită de o fugă densă. Acest aspect dual face mereu referire la gloria pământească și la universalitate lumii spirituale. Iată deci un prim element care leagă cele două lumi sonore prezente în programul concertului. Revenind la Bach și la interpreta-flautistă Ruxandra Rus, acesta a susținut cu bravură o partitură recunoscută drept dificilă având în vedere că partea solistică cere o participare neîntreruptă, fără pauze sau un respiro ceva mai mare în desfășurarea mișcărilor intitulate: *Rondeau*, *Sarabande*, *Bourrée I/II*, *Poloniase*, *Menuet*. Un sunet elaborat, nuanțat, rafinat și colorat, atât cât permite scriitura, o tehnică foarte curată și clară și aplauze puternice mai ales după partea finală, *Badinerie* devenită celebră prin alura virtuoză și dificultate tehnică. A doua lucrare concertantă a adus în prim plan strălucirea tonalității mi major în *Concertul pentru vioară și orchestră BWV 1042*, despre care muzicologia afirmă că este „un concert venețian cu o notă ne-italiană”. Tonalitatea este destul de neobișnuită pentru un concert de vioară deoarece este expansivă intonațional, dar cu siguranță nu întâmplător aleasă. Bach încheie ciclul *Sei Solo* cu *Partita a III-a* care este scrisă în *mi major* și în acest context luând în considerare planul ezoteric al acestui opus complex știm deja la ce se face

impecabile. Dirijorul Fayçal Karoui (n. 1971) este un muzician de formație franceză, al cărui talent a fost confirmat de câștigarea unor importante premii internaționale și care s-a afirmat cu precădere în perimetrul muzicii de balet, pe urmă al spectacolului liric și nu în ultimul rând al celui simfonic.

Fayçal Karoui s-a dovedit a fi un dirijor care cunoaște perfect tradiția, un „însoțitor” ideal al soliștilor și un mare maestru în conducerea ansamblurilor vocal simfonice. Seara oferită de Orchestra de cameră Radio a fost una care își merită calificativul de *regal*.

Corina BURA

Muzică romantică

În 30 aprilie 2026, Orchestra Națională Radio a avut ca invitați doi muzicieni actuali de talie internațională. Programul a fost alcătuit din creații reprezentative ale repertoriului romantic scrise de Piotr Ilici Ceaikovski și Franz Liszt. Spectatorii au avut privilegiul să asculte *Uvertura-fantezie „Romeo și Julieta”* și *Simfonia a IV-a* de Ceaikovski, cu ONR, aflată sub conducerea maestrului Christopher Ward și lucrarea *Totentanz* de Liszt, cu pianistul Daniel Ciobanu în ipostază solistică.

În debutul programului a fost prezentată *Uvertura-fantezie „Romeo și Julieta”* de Ceaikovski, inspirată de cunoscuta tragedie shakespeareană. Artiștii de pe scenă au evocat cu măiestrie cantabilitatea cuceritoare a muzicii, noblețea sentimentelor personajelor și caracterul rapsodic al lucrării și au conturat imagini muzicale contrastante. „Tema

dragostei”, de o generozitate și armonie desăvârșită a fost considerată de compozitorul Nikolai Rimski-Korsakov „de o frumusețe tulburătoare”, întruchipând o „pasiune arzătoare”... „una dintre cele mai frumoase teme din toată muzica rusă”. Uvertura debutează cu un prolog dezvoltat în fa#minor și se termină cu un epilog în si major, purtând indicația *Moderato assai*. Pe fondul loviturilor în surdină ale timpanilor, asociate cu *pizzicato*-urile contrabașilor, răsună ca un strigăt de disperare tema dragostei (transfigurată în final, având o expresie resemnată). Și totuși, în ultimele opt măsuri sunt sugerate bătăi în *fortissimo*, care amintesc lupta cruntă desfășurată anterior. Sub bagheta dirijorului Christopher Ward, ONR a evidențiat trăsăturile caracteristice și intensitatea trăirilor personajelor, varietatea tablourilor muzicale contrastante, armonia arhitecturii lucrării și unitatea dintre formă și conținut. Apreciat ca dirijor în spectacole de operă, maestrul Ward este, începând din 2018 director muzical al Teatrului și al Orchestrei Simfonice din Aachen (Germania).

În continuare, pianistul Daniel Ciobanu a fost solist în dificila lucrare *Totentanz pentru pian și orchestră* de Franz Liszt. Muzicianul a studiat la Conservatorul Regal din Scoția și s-a perfecționat la Școala de Muzică „Alfred Cortot” din Paris și la Universitatea de Arte din Berlin. Tânărul pianist a apărut pe scenele internaționale din 2015, după ce a câștigat premii la Concursuri Internaționale de Pian din Maroc, din Africa de Sud și a participat la Festivalul Internațional de Pian „BNDES” din Rio de Janeiro. În 2017 a obținut Premiul Publicului și Medalia de Argint la Concursul Internațional „Arthur Rubinstein” din Tel Aviv. În urma acestor succese a fost invitat să concerteze pe scene prestigioase: Carnegie Hall din New York, Elbphilharmonie Hamburg, Gewandhaus Leipzig, Konzerthaus Berlin și a efectuat turnee în Anglia, Japonia, China, Taiwan, Brazilia etc. În România, apreciatul pianist este invitat să cânte pe scenele de concert din București și din principalele orașe din țară. Lucrarea *Totentanz (Dansul morții)* de Liszt este inspirată de secvența *Dies irae* (ce datează din secolul al XII-lea și care a fost integrată în ceremonialul religios catolic „pro defunctis”). Creația lui Liszt, elaborată sub forma de variațiuni sugerează ipostaze sufletești ale luptei oamenilor contra morții. Terminată în 1849 (ca și primele două concerte ale compozitorului), lucrarea a fost refăcută în 1853 și editată în 1865. Experiența lui Liszt marcată de reveniri, modificări și intervenții înnoitoare în partiturile lucrărilor pentru pian a condus la simfonizarea genului muzical concertant. În concertul de la Sala Radio, pianistul Daniel Ciobanu a demonstrat că stăpânește secretele artei pianistice lisztiene și că tratează pianul ca instrument de percuție și ca instrument de coarde. De la primele secvențe acordice disonante și până la finalul lucrării, interpretul a oferit o paletă sonoră fascinantă, în care a integrat cu naturalețe și dezinvoltură episoade acordice energice, percutate și imagini muzicale cucerii-

toare, pline de efervescență, de lirism ardent și de fantezie. Evocând neputința umană în lupta cu moartea, compozitorul transmite un mesaj de omagiere a vieții. Dualitatea moarte-viață este una din temele centrale ale mitologiei, filosofiei și literaturii lumii; este simbolul perisabilității vieții, dar și al unui nou început, integrându-se în tematica și simbolistica riturilor de trecere. La bis, pianistul Daniel Ciobanu a oferit publicului două lucrări cu conținut contrastant: *Ritualul focului* de Manuel De Falla (redat cu dinamism și multă strălucire) și *Elegie* de Arno Babajanian (creație lirică, emoționantă).

Sub bagheta dirijorului Christopher Ward, ONR a prezentat în partea a doua a programului *Simfonia a IV-a în fa minor, opus 36* de P. I. Ceaikovski, terminată în 1877 în

Italia. Lucrarea a fost prezentată la Moscova în primă audiție în 10 februarie 1878, sub bagheta lui Nikolai Rubinstein. Structurată în patru mișcări: *Andante sostenuto - Moderato con anima; Andantino in modo di Canzona; Scherzo. Pizzicato ostinato. Allegro și Finale. Allegro con fuoco*, simfonia oferă interpreților posibilități sonore și expresive multiple. Sub conducerea dirijorului Ward, ONR a realizat o versiune captivantă a lucrării, începând cu *Introducerea* (care conține ideea principală a întregii simfonii, „tema destinului”), continuând cu alternanța dintre visare și imaginile viguroase din prima mișcare și cu melodicitatea generoasă din mișcarea a doua. *Scherzo-ul* în la major, a fost realizat cu virtuozitate, cu atenție la alternarea celor trei partide orchestrale (ce intonează *pizzicato* la coarde, la suflători și alămuri). În finalul simfoniei (sub formă de *rondo*), muzicienii au întruchipat cu fantezie și elan tabloul sărbătorii populare, ce prelucrează un cunoscut cântec de joc rus, intitulat „horovod”. Înaintea refrenului concluziv se aude „tema destinului” din prima mișcare a simfoniei. Lucrarea se încheie cu sonoritatea fascinantă care redă verva, strălucirea și optimismul sărbătorii populare. Maestrul Ward a realizat la pupitrul ONR o versiune „de zile mari” a simfoniei, care i-a evidențiat talentul, experiența, cultura muzicală și autoritatea în postură de șef de orchestra.

Carmen MANEA

Jubileul Festivalului „Timișoara muzicală”

Moment de mare mândrie pentru bănățeni: unul dintre cele mai vechi și mai prestigioase festivaluri din țară a ajuns la ediția cu numărul 50! În stagiunea 1968/69, două personalități emblematice ale Banatului, Nicolae Boboc și Ion Românu puneau bazele acestui festival, gândit pentru a împleti valorile naționale cu extensii de rezonanță europeană. Două instituții își dau mâna, în mod tradițional, la conturarea programului (fiecare cu specificul său): Opera

Română din Timișoara și Filarmonica „Banatul”, promovând, evident, spectacole de operă și balet, respectiv evenimente simfonice. Primii care au dat startul au fost cei din colectivele artistice ale Operei, propunând o fastuoasă deschidere de festival, în prezența Ministrului Culturii: opera *Aida* (deloc întâmplător, a fost ales titlul verdian cu care a început existența acestei instituții, în 27 aprilie 1947).

Printre celelalte evenimente de pe scena frumosului teatru timișorean (sediul a 4 instituții de cultură - ONRT, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Teatrul Maghiar și Teatrul German, lucru probabil unic în lume) se numără un atrăgător *Rigoletto* (31 mai), cu soliști de renume, Gala de Operă și Operetă, *Misa încoronării* de Mozart în Catedrala Romano-Catolică, alte trei spectacole de operă italiană, *Peter Pan* de Laurențiu Profeta, serile de balet *Șeherezada* și *Dancing Queen* (nu ABBA, ci Queen).

Un pic mai scurt (între 1 și 29 mai 2026) programul de la Filarmonica „Banatul” Timișoara este construit în jurul unor lucrări majore din repertoriul simfonic și vocal-simfonic, semnate de compozitori precum Gustav Mahler, Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms, Felix Mendelssohn, Johann Sebastian Bach și Franz Schubert. Publicul va putea asculta partituri de mare anvergură, dar și lucrări de o finețe aparte, precum ciclul de lieduri *Winterreise*. Nu vor lipsi nume de răsnet, precum Lawrence Foster, dar și mai tinerii și excepționali șefi de orchestră Leo Hussain și Gabriel Bebeșlea. Alături de aceștia, invitați precum

pianistul Alexei Volodin, soprana Nadine Koutcher, baritonul Jungrae Noah Kim și soliștii în rezidență ai Filarmonicii în Stagiunea 2025/26 - violonista Alexandra Conunova și violoncelistul Valentin Răduțiu - contribuie la conturarea unui program artistic atrăgător. Mai mult elevii Liceul de Artă „Ion Vidu” și studenții Facultății de Muzică și Teatru Timișoara au ocazia de a evolua pe scena Filarmonicii, în cadrul unor proiecte dedicate tinerelor talente, care le oferă vizibilitate și experiență artistică în contexte profesionale.

Prima seară de la Operă a fost de neuitat. Anunțul „sold-out” era dovada un interes deosebit, care a și fost

concretizat cu o prezență extrem de numeroasă, mulți spectatori urmărind în picioare, de pe marginile stalului și chiar din loji, desfășurarea operii (transmisă *live* și pe un ecran imens în Piață, în fața Operei, din păcate zonă afectată de gălăgie și de interferențe sonore datorate suprapunerii de evenimente publice).

Primele nume de pe afiș te făceau să crezi că nu ne aflăm în România: mezzo-soprana Anita Rachvelishvili, nume de glorie de la Scala, Metropolitan, Teatro Real Madrid, San Carlo, La Fenice, Paris, Londra, Viena, Atena, Berlin, Chicago, Bari etc.etc., aflată pentru prima dată în țara noastră; tenorul Luciano Ganci, aureolat de succese la Scala, Roma, Viena, Tokio, Sao Paulo, Liege, Oslo, Antwerp, Florența, Hanovra, Torre del

Lago, Parma, Bologna, Modena, Genova, Palermo etc.etc. și tânăra soprană Ilaria Alida Quilico, aplaudată la Viena,

Essen, Kassel, Milano, Parma, Modena, Piacenza, Reggio Emilia, Capri etc.

Desigur, un timbru ca al Anitei Rachvelishvili, nu ai ocazia să auzi prea des, artistă cu voce „mare”, cu al său registru grav plin de rezonanță, cu o implicare actoricească intensă, cu personalitate scenică, cu momente pline de dramatism, în contrast cu cele de introspecție. Încă nerefăcută total, probabil, după perioada care a urmat aducerii pe lume a unui copil, mezzosoprana a avut și două

ezitări în duetul cu Radames, când s-a ferit de atacarea în plin a acutelor, incident trecător și repede uitat prin anvergura talentului demonstrată pas cu pas, pe tot parcursul acestui rol lung și solicitant.

Cu adevărat spectaculos a fost personajul Radames creat de Luciano Ganci, și el pentru prima dată pe o scenă

Foto: Mihai Cosma

de operă românească (mai fusese oaspete al Palatului Culturii în Tg. Mureș în 2019, la o operă în concert – *Tosca*, dedicată omagierii Virginiei Zeani în județul ei natal, spectacol în care starul de astăzi Köpeczi Sándor se afla la început de drum, în rolul Sacristanului). Posesor al unei voci metalice, de mare intensitate, dar și a unui legato impresionant, coroborat cu arta cântului în piano acolo unde rafinamentul lui Verdi o cere, oaspetele italian a arătat cât de mult ne lipsește aici, în România, o voce de acest calibru, capabilă de roluri eroice. Răspunsul publicului a fost pe măsură, entuziasmul stârnit de interpretarea ariei „Celeste Aida” fiind de bun augur pentru tot restul spectacolului.

Pe Alida o desparte doar un L de rolul ales pentru debutul la Timișoara. Vocea ei curată, egală, plăcută, frumos condusă, a dezvăluit o etiopiancă mai lirică (registru expresiv pe care l-aș vedea ca cel mai potrivit pentru soprana italiancă). Aceasta nu înseamnă că intensitatea trăirilor a lipsit, dovadă duetul cu Amonasro (baritonul George Proca, angajat al ONRT) și cel cu Radames, din actul III.

Regia bulgarului Ognian Draganov (cunoscut la Stara Zagora, în Macedonia de Nord și... la Constanța) s-a bazat pe decoruri masive, inter-schimbabile, foarte înalte, poziționate în relaționări diverse. M-a surprins desfășurarea în același plan frontal a personajelor în scena judecării lui Radames, de natură a deruta spectatorul, ca și prezența tuturor, la vedere, în scena finală, a mormântului, sigilat numai după încheierea duetului „O, terra, addio”.

Am lăsat special la urmă referirea la dirijor, pentru că, o repet și de această dată, David Crescenzi este cel mai bun dirijor de operă al nostru – și nu pun ghilimele la această apartenență național, căci oaspetele italian este de multă vreme acasă în România, unde a dirijat în toate teatrele noastre lirice. Maestru desăvârșit al pregătirii un spectacol, eficient, cu enormă experiență atât în zona vocilor cât și a instrumentelor, David Crescenzi dirijează pe dinafară aproape orice partitură, lăsându-se în voia efluviilor muzicii, marii maeștri italieni fiind zona sa de predilecție. Răspunsul orchestrei a fost pe măsură (ONRT a fost, de fapt, teatrul în care șeful de orchestră a debutat în România, în urmă cu circa două decenii), atât în momentele de strălucire și de afirmare sonoră, cât și în rafinate intervenții solo. Chiar și „Triumfalul” a avut grandoarea și precizia necesare, în condițiile în care nu a fost posibilă aducerea de trompetiști în plus, care să dialogheze de la distanță cu instrumentiștii din fosă.

Se poate spune că am asistat la un început de festival tonic, încurajator, spectaculos, promițător, care a poziționat din start ștacheta calității foarte-foarte sus, ceea ce va fi, probabil, un reper și o țintă pentru tot ce va urma.

Felicitări artiștilor și organizatorilor!

*

Așa cum relatam mai sus, spectaculosul Festival „Timișoara muzicală”, derulat pe parcursul a șase săptămâni, a avut multe puncte de interes. Din perspectiva distribuțiilor (dar și, recunosc, în funcție și de disponibilitatea efectuării unei a doua deplasări în orașul

Antoni Lliteres, Ludmila Lokaiciuc

Foto: Mihai Cosma

de pe Bega) tentant pentru mine a fost și momentul de corolar, de final, Închiderea Festivalului, atunci când soliștii invitați pentru nemuritoarea operă verdiană *Rigoletto* reprezentau capete de afiș greu de ignorat. Pe 31 mai, agitația din fața emblematicii clădiri a Operei (din păcate rămasă cu acel chenar de travertin adăugat de arhitectul Duiliu Marcu după incendiul din 1920 care a alterat

structurile vechii clădiri imperiale construite de prolificul cuplu de arhitecți Fellner & Helmer – cei care au oferit zonei Centrale și de Est a Europei cele mai frumoase teatre, inclusiv cele din Timișoara, Cluj, Oradea, Iași, Odessa, ori clădirea Palatului de Justiție din Suceava) trăda un

Germania la Dresda, care are o carieră convingătoare în țara lui Goethe dar și pe alte meridiane europene, acum fiind prima ei prezență în țara noastră. Are o voce cristalină și atent condusă, cu siguranță absolută în acute dar și cu disponibilități de a transforma pasajele de coloratură în valuri sonore cu o largă plajă dinamică, de la emoția unui *pianissimo* exprimând teamă sau suferință la accente dramatice în *forte*, mărturie a determinării și curajului Gildei.

Vedeta oricărei desfășurări operistice, tenorul, nu a fost mai prejos. Antoni Llites, născut în Mallorca (Spania), are de partea sa elanul tinereții, înfățișarea de june prim și un glas cu acute metalice, strălucitoare, ample, care au stârnit ropote de aplauze și strigăte de „bis!”. Evident, nu a evitat provocarea intonării cabalettei „Possente amor mi chiama”, de care uneori tenorii din România se fac că uită, în actul II, după ce abiau au încheiat cavatina „Parmi veder le lagrime”. Aflat și el la prima vizită în țara Virginiei Zeani și a Angelei Gheorghiu, ori a lui Ludovic Spiess, Vasile Moldoveanu și Nicolae Herlea (ca să numesc doar câteva

dintre personalitățile noastre pe care orice interpret străin le cunoaște), a aureolat cu prezența sa un spectacol de foarte bun nivel, unde vârsta propice a protagoniștilor, combinată cu cunoașterea limbii italiene și deci cu amplificarea sensului și trăirilor personajelor, au contribuit la un succes de netăgăduit, demn de prestigiul câștigat de Operă pe parcursul celorlalte seri ale Festivalului.

Nu aș vrea să închei fără să menționez contribuțiile românești la spectacolul de aseară: regia este a Marinei Emandi-Tiron, Maddalena a fost provocatoarea Gabriella Varvari, pe Sparafucile l-a creionat convingător Gelu Dobrea, nici Gelu Proca netrecând neobservat în Monterone, după cum timbrul și amplitudinea vocii lui

eveniment aparte. Deja când te apropii de teatru te întâmpinau „întreprinzători” privați cu „un bilet în plus”, semn că într-adevăr faptul că biletele distribuite la casă și online, epuizate demult, ar fi un prilej de profit lesnicios. Doar că, așa cum s-a întâmplat la unele reprezentații cu *Fantoma de la Operă* jucată la ONB, riscul ca aceste „bilete” să fie contrafăcută este maxim, nefiind o problemă pentru un IT-st amator să imite codurile QR, care să se dovedească a nu fi de fapt cele originale și să nu permită accesul în sala de spectacole... Sală care, evident, era plină până la refuz de public doritor să-și ia rămas bun de la Festival asistând la o reprezentație-eveniment.

Și de această dată la pupitru s-a aflat inegalabilul David Crescenzi, care a dirijat din memorie, într-o derulare fluidă și energică, cele 3 acte ale operei lui Verdi & Piave (libretistul care a transformat pentru scena lirică acțiunea imaginată de Victor Hugo în „Le roi s’amuse”), partitură de la premiera căreia s-au împlinit în această primăvară 175 de ani.

În rolul titular a evoluat baritonul de renume internațional Federico Longhi, prezent până acum pe scene precum cele din Verona, Nisa, Parma, Ravenna, Bonn, Teatro „La Fenice” din Veneția, Teatro „Carlo Felice” din Genova, Teatro Massimo din Palermo, Teatro „Verdi” din Trieste, Bayerische Staatsoper din München, Savonlinna Festival etc., cântând nu o dată sub bagheta unor maestri ai muzicii de operă precum Riccardo Muti sau Daniel Oren. Specialist al acestui rol, Federico Longhi a fost un dinamizator al scenei, un actor convingător și un cântăreț care a demonstrat pe tot parcursul operei disponibilități dinamice și timbrale speciale, un adevărat lider al distribuției din această seară, aflat pentru prima dată pe scena timișoareană.

Excelentă a fost și soprana lirică de coloratură Ludmila Lokaiciuc, de origine rusă, stabilită de 9 ani în

Foto: Mihai Cosma

Foto: Mihai Cosma

Alexandru Ticula au atras atenția (așa cum s-a întâmplat nu demult în cadrul Concursului „Ionel Perlea”, unde a obținut Premiul III, în condițiile unei confruntări naționale între... baritoni, toți cei 3 ocupanți ai podiumului având această categorie de voce).

C. MIHAI

Aplauze la scenă deschisă pentru „Vissi d’arte”

Recunosc, Anna Netrebko este soprana mea favorită. O ascultam în înregistrări încă din anii de liceu și eram pur și simplu fermecată de vocea, energia și aspectul ei – pe deasupra, întregul ei parcurs artistic mi se părea demn de o ecranizare. Am ascultat-o pentru prima dată live în 2024 la Sala Palatului, într-o gală integrală dedicată lui Puccini, și țin minte că m-au impresionat vocea încă tânără, controlată impecabil, și bucuria cu care s-a dăruit total pe scenă. Nu puteam să ratez, așadar, ocazia de a o vedea evoluând într-un rol întreg de operă, unde mai pui că era și una dintre operele mele preferate?

Așa se face că în data de 12 aprilie 2026, de Paștele ortodox, m-am dus la Opera de Stat din Viena, unde se juca *Tosca* de Puccini, cu Anna Netrebko, Ivan Gyngazov și Christopher Maltman, conducerea muzicală fiind asigurată de Daniel Oren.

Soprana a fost o încântare de la început până la final. Și-a îndulcit glasul în interacțiunile drăgăstoase cu Mario din actul I, a alternat pianissimo-ul pios cu furia clocotitoare în implorările făcute lui Scarpia și a jurat răzbunare dincolo de moarte cu o voce sigură, mândră și resemnată deopotrivă, în finalul operei. A rafinat rolul Floriei Tosca până în cele mai fine detalii, de la inflexiunile vocale până la gesturi și priviri, cu iscusința unei mari actrițe. Aria „Vissi d’arte” a reprezentat un moment mult așteptat, pe care publicul vienez l-a răsplătit cu nu mai puțin de un minut și jumătate de aplauze și cu nenumărate strigăte de „bravo!”. Nu a existat niciun moment de nesiguranță, de sunet lăsat la voia întâmplării, de plictiseală în derularea actului muzical. A dezvăluit aceeași voce tânără, nealterată de curgerea timpului, la cei 54 de ani ai săi. Deși practicat la nivel înalt, acest sport al liricii vocale pierde la un anumit moment lupta cu trecerea anilor, dar se pare că Netrebko nu a atins încă acel prag. Iubește să

cânte, are o energie debordantă, iar în cazul ei și al vocii sale, vârsta nu pare să fie, într-adevăr, decât un număr.

Dincolo de diva absolută pentru mine, am avut ocazia să ascult niște voci bărbătești extraordinare: tenorul Ivan Gyngazov, un artist liric de origine rusă aflat în plină ascensiune profesională, care a întruchipat un Mario Cavaradossi convingător, îndrăgostit și sincer, loial promisiunilor sale până în ultima clipă. Are un timbru bogat în armonice, rotund, cărnos, care păstrează totuși o

Anna Netrebko

Foto: Wiener Staatsoper / Michael Pöhn

luminozitate a acutelor. A cântat un „E lucevan le stelle” impecabil.

În rolul lui Scarpia s-a aflat baritonul Christopher Maltman, câștigător al unui Premiu Grammy și cu o carieră impresionantă în spate. Câteva dintre rolurile pe care le-a interpretat de-a lungul timpului sunt Don Giovanni din opera omonimă a lui Mozart, Jochanaan din *Salome* de Richard Strauss și Amfortas din *Parsifal* de Wagner. Christopher Maltman a interpretat și rolul titular din *Oedipe* de George Enescu la Festivalul de la Salzburg din 2019 (alături de Orchestra și Corul Operei de Stat din Viena) și la Opera din Paris. S-a identificat atât de bine cu personajul său, Scarpia, încât a determinat publicul să-l deteste, dar și să se îndrăgostească de el din punct de vedere vocal. Cu o mârșăvie care îți strecura teama în oase, Maltman a interpretat un „Te Deum” monumental.

De asemenea, Orchestra și Corul Operei de Stat din Viena au strălucit, sub bagheta lui Daniel Oren, aclamat minute în șir la finalul reprezentației.

Mi-au plăcut foarte mult costu-mele și scenografia aparținându-i lui Nicola Benois, clasice, tradiționale, cu o atenție deosebită pentru detalii și pentru lumini, care chiar au făcut diferența.

După spectacol am ieșit în stradă fascinată, încă îmi răsuna în minte aria „Vissi d’arte”. Oamenii se răspândeau în noapte, urmând drumul spre casă. Câțiva se opriseră la intrarea artiștilor, sperând să obțină autografe. O seară minunată, un spectacol de zile mari cu o Tosca strălucitoare pe scena Operei din Viena: Anna Netrebko.

Teodora CONSTANTINESCU

Anna Netrebko, Ivan Gyngazov

Foto: Wiener Staatsoper / Michael Pöhn

Aniversări, comemorări...

2 mai 1966 este ziua când, la Deva, venea pe lume compozitoarea, dirijoarea, profesoara și pianista **Iulia Narcisa Cibîșescu-Duran**. A studiat pian la Liceul de Muzică din Cluj-Napoca, iar apoi compoziție la Academia de Muzică din același oraș și dirijat de orchestră. Mai târziu a luat parte la diferite cursuri de compoziție în Franța și în Germania, susținute de nume cunoscute ale peisajului muzical contemporan. A fost profesoară la

Liceul de Muzică și la Academia de Muzică din Cluj-Napoca. A publicat mai multe articole de specialitate în ziare locale și a înființat ansamblul de muzică contemporană Art Contrast. S-a aflat la pupitrul mai multor filarmonici din țară, obținând și premiul „Jean și Constantin Bobescu” pentru dirijori tineri. Semnează lucrări camerale, simfonice și vocal-simfonice, momente lirice, multe dintre lucrările sale primind premii la concursul „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca și la concursul „Lucian Blaga” din Sebeș, precum și premiul Televiziunii Române la Concursul Național de Compoziție de la Iași. De asemenea, a publicat volumele de poezii „Ascunzișuri de măști” și „Taina egipteană” precum și volumul „Structuri polimorfe în postmodernismul muzical românesc”. Redacția revistei „Actualitatea Muzicală” îi urează La mulți ani!

În 7 mai 1961 se naște la Ploiești compozitoarea și profesoara **Mihaela Stănculescu Vosganian**. A urmat cursurile de compoziție din cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, fiind studenta compozitoarei Myriam Marbé, mai

târziu obținând și diploma de Doctor în muzicologie. De asemenea, a participat la numeroase cursuri de măiestrie din Europa și Statele Unite ale Americii. A predat în mai multe școli și licee de artă din țară, apoi a devenit asistent universitar și lector în cadrul Universității Naționale de Muzică din București. Este membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Consiliului Director UCMR-ADA și SIMC; de asemenea este parte din organizația International Alliance for Women in Music și președinte a Asociației Române a Femeilor în Artă (ARFA). A participat la numeroase concursuri în calitate de compozitoare, lucrările sale fiind recunoscute prin premii precum cel al Concursului de Compoziție „Gheorghe Dima”, i-a fost acordat Premiul pentru lucrări concertante al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Premiul

International New Music Consortium Composition și Premiul pentru compoziție Santa Cecilia Alba Adriatica. A participat la diferite simpozioane și conferințe cu comunicări axate în principal pe activitatea componistică a muzicienilor române. A întreprins turnee internaționale alături de diverse ansambluri camerale, de asemenea înregistrând albume de autor și colective cu lucrări simfonice și camerale. În calitate de pianistă, a participat la festivaluri de muzică contemporană și și-a interpretat propriile lucrări în cadrul unor concerte din țară și din străinătate, colaborând cu Ministerul Culturii în realizarea de concerte și spectacole de promovare a muzicii românești contemporane în țară și străinătate. Redacția revistei „Actualitatea Muzicală” îi urează La mulți ani!

20 mai 1961 este ziua de naștere a compozitorului **Viorel Gavrilă**. A venit pe lume la București și a studiat violoncelul la Liceul de artă „George Enescu”. În prezent este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, lansând primele piese la Radiodifuziunea Română încă din perioada liceului. Semnează peste 270 de partituri de muzică ușoară, unele devenind șlagăre;

Foto: Bogdan Dragomir

a scris muzică pentru 24 spectacole de revistă și pentru copii ale Teatrului de Revistă „Majestic” din Ploiești, Teatrului de Revistă Deva, Teatrului Național Craiova și Teatrului „Constantin Tănase” din București. Printre interpreții cu care a colaborat găsim nume precum Gabriel Dorobanțu, Mirabela Dauer, Dan Spătaru, Corina Chiriac și mulți alții. Activitatea i-a fost premiată la diverse festivaluri de muzică ușoară, a întreprins turnee în Statele Unite ale Americii și Canada și a avut colaborări cu televiziuni din țară. La aniversarea celor 65 de ani, redacția revistei „Actualitatea Muzicală” îi urează La mulți ani!

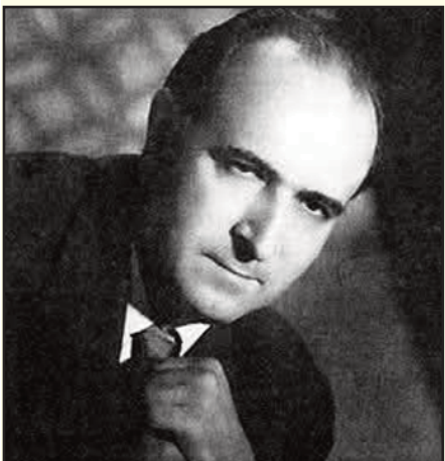
Pe 4 mai s-au împlinit 105 ani de la venirea pe lume a dirijorului și compozitorului **Mircea Basarab**. A studiat la Conservatorul din București cu Mihail Jora, George Breazul și Constantin Brăiloiu, printre alții. A scris lucrări pentru orchestră, muzică de cameră, miniaturi pentru voce și muzică de film. A predat mai târziu în cadrul aceluiași Conservator, fiind lector, asistent și profesor asociat. A fost dirijor permanent al Filarmonicii de Stat „George Enescu”, apoi director al instituției. De asemenea, a călătorit alături de orchestre românești și din străinătate în țări precum Argentina, Franța, Italia, Japonia ș.a.. A avut o amplă activitate media, a publicat

articole și a prezentat emisiuni radiofonice și de televiziune. I-au fost acordate numeroase distincții precum Ordinul Muncii clasa a II-a și a primit

titlul de Maestru Emerit al Artei din Republica Populară Română „pentru merite deosebite în activitatea desfășurată în domeniul teatrului, muzicii, artelor plastice și cinematografului”, dar și Ordinul „Meritul Cultural” clasa I „cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la înființarea Filarmonicii „George Enescu” din București. A trecut în neființă pe 29 mai 1995, la București.

Se împlinesc 110 ani de la venirea pe lume, în 5 mai 1916, a dirijorului, compozitorului, muzicologului și

profesorului **Constantin Bugeanu**. Muzicianul a început studiile muzicale

la Conservatorul Municipal din Timișoara, continuându-le la Conservatorul din București. Activitatea dirijorală l-a dus la pupitrul Operei Naționale București (unde a fost și director), a fost dirijor al Teatrului Alhambra și al Orchestrei Simfonice a Cinematografiei, dar și al Filarmonicilor din București și Cluj. A predat istoria muzicii și dirijat de orchestră în cadrul Conservatorului din București, formând muzicieni valoroși precum Peter Oschanitzky, Ion Marin și Alexandru Iosub, printre alții. De-a lungul anilor a fost distins cu numeroase ordine și titluri: Ordinul Muncii clasa III, Ordinul „August” clasa V și Ordinul Meritul Cultural clasa II, și a primit titlul de Artist emerit. A părăsit această lume în 23 iulie 1998.

În 19 mai 1826, la Medicina-Bologna (în Italia), se naștea compozitorul și pedagogul **Pietro**

Mezzeti. A studiat în orașul natal la Liceul de muzică. Stabilizat în România, la Iași, a predat teorie și canto la Conservatorul din oraș, fiind autorul primei metode de canto și al unuia dintre primele manuale de teorie din țara noastră. De asemenea, a susținut concerte camerale – ca pianist, violonist și violist deopotrivă – și a dirijat corul de meseriași din oraș. A compus lucrări pentru pian, piese pentru cor și a cules și aranjat lucrări din folclorul românesc și

lăutăresc. Premiul internațional de compoziție i-a fost acordat pentru *Cântecul gînteii latine*, pe versurile lui Vasile Alecsandri. A fost membru al Academiei Filarmonice din Bologna. A părăsit această lume în 18 februarie 1894, la Iași.

29 mai 1901 este ziua în care, la Târgoviște, se naștea compozitorul de muzică ușoară **Ionel Fernic**. Intelectual

multivalent, aviator (pilot civil) și unul dintre primii parașutiști români, a publicat proză scurtă, și-a scris textul pentru romanele proprii și a publicat articole în diverse periodice ale vremii. Era în egală măsură pasionat de muzică și de aparatele de zbor, însă a urmat cursurile Conservatorului din București, la secția de artă dramatică. După îndeplinirea stagiului militar la Ploiești, a rămas în oraș timp de câțiva ani, compunând o parte dintre lucrări. Întors la București, în doar câțiva ani a scris aproape 500 de piese, multe dintre compozițiile sale bucurându-se de faimă în epocă și continuând să fie apreciate până în ziua de astăzi: *La umbra nucului bătrân*, *Iubesc femeia*, *Minte-mă*, *Mai spune-mi înc-odată*. A fost medaliat de regele Carol al II-lea cu Crucea de aur a Ordinului „Virtutea Aeronautică”. În 22 iulie 1938, a trecut la cele veșnice, în Bucovina.

Norela-Liviana COSTEA

Centenar Constantin Arvinte

Anul acesta, la sărbătoarea Sfinților Constantin și Elena, bunul meu prieten, maestrul Constantin Arvinte, ar fi împlinit un 100 de ani. În luna mai s-a înălțat le ceruri să dumnezeiască muzica românească Constantin Arvinte, iar în aceeași lună, pandurul Tudor Vladimirescu îmbrăcase cu două secole înainte „cămașa morții” pentru libertatea poporului român. Nu întâmplător, maestrul Arvinte a compus ultima sa creație muzicală, poemul vocal-simfonic *Tudor Vladimirescu*, spre cinstirea memoriei acestui erou al neamului nostru. Iată ce afirma Constantin Arvinte despre această complexă lucrare: „Când am scris muzica m-am

bazat pe ce a scris prietenul meu, și a scris cu multă căldură despre eroul național Tudor Vladimirescu, oltean, din comuna Vladimir de Gorj. Domnul Tudor Vladimirescu spunea că a îmbrăcat «cămașa morții» ca să apere țara de fanarioți și de ciocoi... Pe mine m-a impresionat eroul Tudor Vladimirescu de când eram elev la Liceul «Vasile Lupu» de la Iași, unde am avut un profesor de istorie foarte bun. La îndemnul prietenului meu, Marin Voican-Ghioroiu, am compus muzica la poemul vocal-simfonic *Tudor Vladimirescu* și am reușit să fac și o reducere de pian, lucrare muzicală pe care am trimis-o la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România («comisie» din care am făcut și eu parte cu mulți ani în urmă...)”.

Maestrul Constantin Arvinte, un adevărat „Patriarh al muzicii românești”, a scris peste 5000 de lucrări muzicale, din toate genurile: coral-sinfonic, populară, marșuri, cantate,

muzică de film etc. Amintesc de celebra compoziție a domniei-sale *Brâncușiana*, cântată de Orchestrele simfonice reunite: „Lyra Gorjului” și „Ion Dumitrescu” de la Râmnicu Vâlcea și corul, aflat sub bagheta maestrului Mircea Suchici, în Sala Teatrului „Elvira Godeanu” din Târgu Jiu.

Spre cinstirea memoriei maestrului Constantin nu pot să nu amintesc de monumentala compoziție *Eroilor legendari ai neamului, prinos de recunoștință*. Această lucrare am realizat-o împreună cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la Marea Unire, fiind premiată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Celebru compozitor și dirijor ieșean Sabin Pautza, în prefața lucrării, afirma: „Acest volum întrupește roadele unei îndelungate colaborări dintre doi creatori de seamă ai zilelor noastre, compo-

zitorul, dirijorul, folcloristul Constantin Arvinte și Marin Voican-Ghioroiu, el însuși compozitor, dar și creator de librete și poeme destinate muzicii. Roadele acestei colaborări sunt îndreptate, în principal, spre cinstirea memoriei marilor făuritori ai neamului românesc, ai culturii și civilizației noastre, pentru aniversarea unor evenimente majore ale istoriei noastre dăltuite în cronică timpului, cum este Centenarul Făuririi României Mari sau a Unirii Principatelor”.

Acum, la împlinirea a 100 de ani de la nașterea maestrului Constantin Arvinte în Voineștii Iașilor, declar cu mâna pe inimă că m-am simțit onorat de colaborarea și mai ales de prietenia sa. Anii în care l-am avut aproape au fost ani în care am avut sentimentul că sunt privilegiat de soartă. Îi sunt cu adevărat recunoscător pentru neuitatele clipe petrecute împreună!

Marin VOICAN-GHIOROIU

Florica Cristoforeanu – glasul privighetorii României

Născută într-o zi de mai sub semnul cântului primăvăritic al privighetorii, într-un orașel mic din zona Buzăului, Florica Cristoforeanu a devenit unul dintre simbolurile României secolului trecut.

O VOCE. O ISTORIE.

Pe 16 mai 1886, Florica întregea familia primarului din Râmnicu Sărat, fiind cea dintâi fiică a lui Vasile Cristoforeanu și a Anninei Rossi. Părinții ei se întâlniseră pe meleagurile Italiei, acolo unde tatăl său mersese pentru a-și finaliza studiile juridice: a fost primul român ce a obținut titlul de Doctor în drept în Italia. Annina Rossi s-a întors cu el în România, susținându-și soțul în dezideratul său: acela de a face din micul oraș natal, unul civilizată. Ajuns primar, Vasile Cristoforeanu a implementat numeroase reforme pentru concetățeni – de la iluminatul stradal la alimentarea cu apă potabilă a orașului și multe altele. Acasă, tinerii părinți erau preocupați de educația copiilor lor și de consolidarea culturii lor.

Astfel, ascultându-i deseori pe părinți interpretând cântece italiene, talentul tinerei cu nume de floare a fost ușor de remarcat. Dezinvoltă, muzicală, cu aplecare către cântul vocal și învățând ușor să cânte la pian, tână Florica a început să susțină chiar înainte de vârsta de 10 ani recitaluri pentru părinți și cunoscuții invitați la petrecerile de acasă, dar și pe scena din oraș. Drumul său artistic a continuat la București, după dispariția timpurie a tatălui, în urma unei pneumonii. Greutățile financiare pricinuite de pierderea soțului nu au împiedicat-o însă pe tână Annina să le ofere copiilor săi cele mai bune oportunități de dezvoltare profesională, așa că Florica a continuat studiul muzicii la Milano, la Conservatorul „Giuseppe Verdi”.

A revenit în țară pentru debutul de pe scena Ateneului – extrem de bine primit de public și de critici deopotrivă – și mai târziu, după ce a terminat studiile la

Milano, a activat o vreme în trupa condusă de Constantin Grigoriu: Compania Lirică Română – interpretând numeroase operete (chiar dacă nu considera aceste lucrări drept „muzică serioasă”). Tot de operetă se leagă și o parte importantă din viața personală a tinerei soliste – relația cu Nicolae Leonard, răsfățatul operetei, alături de care, seară de seară, încânta publicul; cei doi aveau o chimie greu de trecut cu vederea, care depășea cadrul intim, atingând publicul la fiecare reprezentație. Ulterior, a colaborat cu numeroase companii de operetă din Italia, ajungând, la un moment dat, chiar să preia conducerea uneia (activitate ce a fost, din păcate, epuizantă și a forțat-o să se retragă din activitate, alegând să se dedice vieții de familie).

Dar Italia a văzut în Cristina Floreanu (pseudonimul sub care a evoluat întreaga sa carieră) potențialul muzical de a aborda cele mai complexe roluri operistice, încă de la debutul său în *Lucia di Lammermour*. Astfel, după aproximativ 15 ani de operetă, a devenit solistă a celebrului teatru Scala din Milano, dând viață personajelor feminine din cele mai importante creații lirice. Ambitusul, tehnica vocală ce i-a permis o mare elasticitate timbrală, genetica favorabilă și un intelect ce i-a permis să își însușească numeroase partituri, au făcut din Cristina Floreanu una dintre cele mai aplaudate voci ale secolului trecut. Nu i-au rămas străine rolurile de coloratură dar nici cele scrise pentru soprană lirică, dramatică și mezzosoprană și chiar pentru contralto, reușind să se identifice deopotrivă cu personaje

diafane, eroine romantice sau protagoniste patetice. Iar aceasta înseamnă că, dincolo de abilitățile vocale, artista dădea dovadă și de o mare versatilitate actoricească, meșteșug de care un artist liric nu se poate lipsi pentru a pune în scenă, credibil, roluri atât de diferite.

Farmecul, magnetismul, valoarea vocală incontestabilă și talentul actoricesc au lucrat împreună pentru a o duce pe Cristina Floreanu în turnee, pe scenele celor mai mari capitale europene, devenind colecționară de flori, aplauze, critici laudative și colaborări cu cei mai titrați artiști, dirijori și impresari ai vremii. Așa se face că, în ciuda tuturor greutăților de nivel financiar, politic, social și, nu în ultimul rând, personal, a rămas una dintre cele mai iubite prezențe lirice ale timpului.

După ce a fost nevoită să se retragă de pe scenă, Florica Cristoforeanu a mai locuit cinci ani în Italia apoi s-a stabilit în Brazilia, acolo unde surorile sale locuiau deja de mai mulți ani. Autobiografia sa menționează, în ultimele capitole, și elemente de tehnică vocală, măiestrie a vocii, acestea trădând un talent pedagogic ce continuă să formeze artiști și astăzi.

S-a stins din viață pe 1 martie 1960, la Rio de Janeiro, însă moștenirea lăsată rămânicenilor, românilor și lumii întregi este una dintre cele mai pregnante. Un muzician complet, un talent desăvârșit, o personalitate cum rar poate fi întâlnită, Florica Cristoforeanu s-a aflat la fericita întâlnire dintre înzestrare, muncă, dedicare și perseverență, iar istoria o răsplătește.

Norela-Liviana COSTEA

Despărțirea de Mihail Cozmei

Născut la 10 octombrie 1931, la Huși, el și-a dedicat întreaga viață studiului, cercetării și promovării artei sonore, formând generații de muzicieni și contribuind la dezvoltarea muzicologiei în România. Parcursul său intelectual, consolidat prin studii la Conservatorul din București, reflectă o vocație autentică pentru excelență și rigoare științifică. A efectuat stagii de documentare și perfecționare la Conservatorul de Muzică „P. I. Ceaikovski” din Moscova (1964-1965) și la Academia Națională „Santa Cecilia” din Roma (1971).

A început ca Secretar muzical la Filarmonica „Moldova” din Iași (1956- 1961). Activitatea sa didactică și managerială la Conservatorul „George Enescu” din Iași a fost una remarcabilă, ocupând de-a lungul timpului funcții de mare responsabilitate, de la cadru didactic până la Rector.

A condus, de-a lungul anilor, Catedrele de ansamblu coral și dirijat cor. A mai predat estetică muzicală și muzicologie, devenind în cele din urmă conducător de doctorat (a obținut doctoratul în muzicologie în 1979 la Conservatorul clujean).

A fost un lider vizionar, implicat activ în organizarea vieții muzicale academice, inițiind proiecte de referință precum festivalurile „Vacanțe muzicale la Piatra Neamț” și „Festivalul Muzicii Românești la Iași”. Prin întreaga sa activitate, a susținut afirmarea valorilor autentice și a contribuit la consolidarea prestigiului instituțiilor culturale pe care le-a reprezentat.

Ajutat de spiritul său organizatoric, de flerul de a se înconjura de oameni pricepuți și de ispravă – Ion Baciuc, Achim Stoia (la Iași) Constantin Potîngă și Gheorghe Bunghez (la Neamț) a reușit pornirea și apoi predarea „la cheie” a Vacanțelor Muzicale. A fost un vis, o viziune a sa, aceea de a transforma practica productivă a studenților conservatoriști într-o vacanță la fel de productivă. De spectacole cu public. Și de confruntări cu profesori și colegi din țară și străinătate.

În plan științific și publicistic, Mihail Cozmei a fost o prezență constantă și respectată, semnând numeroase

articole, cronici și studii în reviste de specialitate și culturale. Spirit erudit și dedicat, a lăsat în urmă o operă valoroasă și o moștenire intelectuală deosebită.

Continuând tradiția seculară a muzicologilor ieșeni (Teodor T. Burada, George Pascu), Mihail Cozmei este apreciat de ieșeni mai ales datorită aprofundării fondului de documente locale, prin care a dat la iveală câteva monografii și studii de remarcabilă și pertinentă analiză, în special a învățământului artistic. Cercetările muzicologice ale Domniei Sale au condus la apariția a peste 200 de articole și volume, din care amintim: „Filarmonica Moldova

Iași - 50" (1992), „Istoria culturii muzicale românești” (1992), „Voces sau triumful cvartetului” (1993, reeditată în anul 2021), „Pagini din istoria învățământului artistic la Iași. 1860-1995” (1995). De asemenea a pus în lumină noi aspecte biografice ale unor muzicieni, precum Burada, Asachi, Ciolan, Jora, ori Celibidache. De o mare valoare constituindu-se mai

ales contribuțiile asupra lui George Enescu.

Investigațiile sale documentare pornesc totdeauna de la izvoarele primare, sigure, urmând apoi exploatarea, adeseori surprinzătoare, a semnificațiilor secundare, a surselor de arhivă.

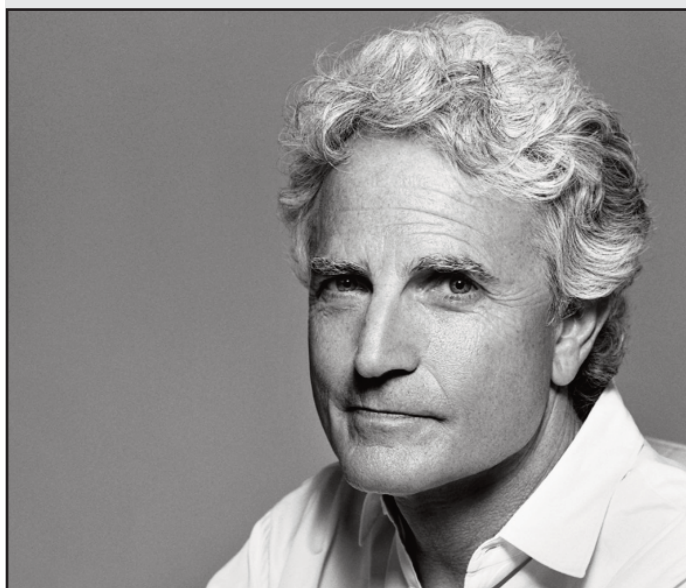
Ca pedagog, cu experiență îndelungată în învățământul muzical,

Mihail Cozmei a contribuit la promovarea unei pleiade de tineri cercetători și critici muzicali.

Prin personalitatea sa complexă și prin devotamentul față de artă și educație, va rămâne în memoria colegilor, discipolilor și a întregii comunități culturale un reper de profesionalism și noblețe academică. (A. M.)

Billy Steinberg

Născut la 26 februarie 1950 în Fresno, California și crescut la Palm Springs, Billy Steinberg a aparținut acelei categorii rare de compozitori care au schimbat profund muzica pop fără să apară în fața camerelor sau să devină un personaj monden. A început să compună în anii de colegiu,

la Bard College, apoi a continuat să scrie cântece în timp ce lucra în afacerea familiei din Coachella Valley. Primul său succes a fost reprezentat de cântecul compus pentru Linda Ronstadt, „How Do I Make You”, piesă care a urcat în 1980 până pe locul 10 în Billboard Hot 100.

Adevărata măsură a succesului lui Billy Steinberg a venit însă în anii '80 și '90, în special prin parteneriatul cu Tom Kelly. Împună au compus cinci cântece ajunse pe primul loc în Billboard Hot 100: „Like a Virgin” pentru Madonna (1984, șase săptămâni pe locul 1), „True Colors” pentru Cyndi Lauper (1986), „Alone” pentru Heart (1987), „So Emotional” pentru Whitney Houston (1987) și „Eternal Flame” pentru The Bangles (1989). Pe lângă aceste hituri se înscriu și alte piese devenite clasice — „I'll Stand by You” (1994), „I Touch Myself” (1990), „I Drove All Night”, „Too Little Too Late” (2006). Astfel că, într-o industrie în care multe cântece se consumă repede, Billy Steinberg nu a fost doar un excelent artizan de refrene memorabile, ci și unul dintre autorii capabili să exprime emoția universală, cântecele sale fiind actuale indiferent de epocă.

Specialitatea lui a rămas balada pop – un gen de mare impact, cu texte vulnerabile și tensiune sentimentală care se adresează direct ascultătorului. Palmaresul său a depășit însă cu mult granițele unui singur gen muzical. A scris pentru Madonna, Cyndi Lauper, Whitney Houston, Heart, The Bangles, Pretenders, Divinyls, Céline Dion și mulți alții. În

1997 a câștigat un Grammy pentru contribuția sa la albumul „Falling Into You” al lui Céline Dion, iar în 2011 a fost inclus în Songwriters Hall of Fame. Billy Steinberg a murit la vârsta de 75 de ani.

Brad Arnold

Pentru publicul care a trăit explozia rockului american de la începutul anilor 2000, Brad Arnold a fost mai mult decât solistul trupei 3 Doors Down: a fost una dintre vocile recognoscibile care au definit stilul unei epoci. S-a născut la 27 septembrie 1978 în Escatawpa, Mississippi, iar drumul lui în muzică a început devreme, în adolescență. Pe lângă solist vocal, a fost și toboșar și compozitor, scriind cântecul „Kryptonite” la numai 15 ani, în timpul unei ore de matematică. Arnold a pus bazele trupei împreună cu Matt Roberts și Todd Harrell.

Imediat după lansarea albumului „The Better Life” în anul 2000, succesul a depășit repede orice așteptări. Albumul a fost certificat cu șapte discuri de platină în Statele Unite, iar „Kryptonite” s-a oprit pe locul 3 în Billboard Hot 100, transformând 3 Doors Down într-unul dintre cele mai

vizibile nume ale rockului mainstream american. Au urmat „Away from the Sun” (2002), care a urcat până pe locul 8 în Billboard 200, iar „Seventeen Days” (2005) a debutat direct pe locul 1. În aceeași perioadă, cântece precum „When I'm Gone” (lansată în 2002, ajunsă în Top 5 Billboard Hot 100 în 2003), „Here Without You” (2003) și, mai târziu, „It's Not My Time” (2008) au consolidat profilul unei trupei care reușea să transforme fragilitatea emoțională în imnuri strigate de fani la concerte pe stadion.

Forța lui Arnold a stat în claritate și în vulnerabilitatea pe care a introdus-o într-o formulă de post-grunge, hard rock și alternative rock ce ajungea fără efort la publicul larg. De

aceea 3 Doors Down a rezistat mai mult decât multe alte nume lansate în același val. Trupa a primit o nominalizare la Grammy pentru „When I’m Gone”. Cea mai cunoscută colaborare discografică a grupului rămâne „Landing in London” cu Bob Seger, prin care două generații de rock american au intrat în dialog.

Dincolo de succesul comercial, a existat și o dimensiune umană reală. Prin The Better Life Foundation, formația a contribuit la strângerea și distribuirea a peste 3 milioane de dolari pentru cauze caritabile.

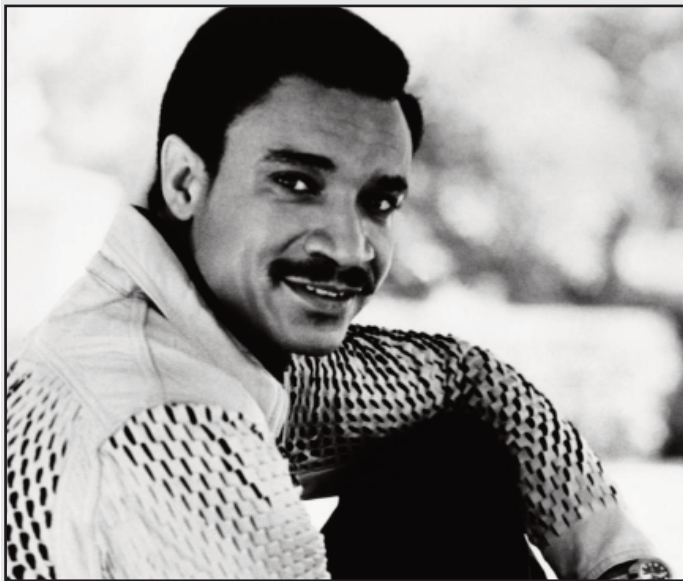
Brad Arnold n-a fost un inovator radical, nici un poet underground. A fost altceva – poate mai rar și mai prețios: un autor și un interpret capabil să dea voce unei sensibilități colective.

Pentru mulți, Brad Arnold a rămas chipul și glasul unei epoci speciale din rockul american. S-a stins la 47 de ani.

LaMonte McLemore

LaMonte McLemore, născut la 17 septembrie 1935 în St. Louis, Missouri, a avut una dintre acele biografii ample, de tipul celor care inspiră scenarii de film, în care talentul s-a manifestat pe mai multe planuri deodată.

Înainte de consacrarea muzicală, a fost fotograf aerian în U.S. Navy, a jucat baseball în sistemul Los Angeles Dodgers și a lucrat apoi ca fotograf profesionist. McLemore a rămas toată viața un artist al imaginii, al privirii, al reprezentării, o figură aflată la intersecția dintre muzică și

obiectiv. Înainte de marele succes, a cântat în grupul Hi-Fi’s, care a deschis concertele lui Ray Charles în 1963.

Consacrarea a venit odată cu The 5th Dimension, formație al cărei membru fondator a fost și al cărei profil sonor i-a purtat puternic amprenta. Povestea apariției grupului spune multe despre mobilitatea lui artistică: la o ședință foto pentru un concurs de frumusețe le-a remarcat pe Marilyn McCoo și Florence LaRue, iar de aici s-a format nucleul care avea să-i mai includă pe Billy Davis Jr. și Ron Townson. The 5th Dimension a adus împreună genurile pop și soul, cu o nuanță de muzică psihedelică, într-o formulă elegantă și sofisticată, pe care presa de atunci a numit-o inspirat „champagne soul”.

Au urmat o serie de succese importante care au consolidat poziția grupului în istoria muzicii americane.

„Up, Up and Away” (1967) a ajuns pe locul 7 în Billboard Hot 100 și a câștigat patru trofee Grammy. A urmat „Stoned Soul Picnic” (1968), apoi momentul culminant a fost „Aquarius/Let the Sunshine In” (1969), un medley lansat ca single de pe albumul „The Age of Aquarius”, care a stat șase săptămâni pe locul 1 în Billboard Hot 100 și a câștigat trofeul Grammy la categoria Record of the Year. În total, The 5th Dimension a obținut șase premii Grammy.

Grupul a cântat la Casa Albă, a participat la turnee organizate de U.S. State Department, iar rolul său în Harlem Cultural Festival a fost readus puternic în atenție de documentarul Summer of Soul. În paralel, McLemore a rămas o figură importantă și în fotografie, lucrând pentru Jet, Ebony, People, Playboy sau Harper’s Bazaar.

LaMonte McLemore, un artist care a privit și a cântat America în același timp, s-a stins la vârsta de 90 de ani.

Andrew Ranken

Andrew Ranken, cunoscut pentru calitatea sa de toboșar al trupei The Pogues, a murit la vârsta de 72 de ani.

Născut la 13 noiembrie 1953 în Ladbroke Grove, Londra, Andrew Ranken a început muzica studiind la chitară, dar și-a găsit repede instrumentul definitiv în tobe, devenind una dintre forțele ritmice ale scenei londoneze.

A activat în formații precum Lola Cobra, The Stickers și The Operation, iar în 1983 s-a alăturat grupului pus la cale de Shane MacGowan și Jem Finer, iar numele lui a rămas legat inseparabil de istoria The Pogues.

Poreclit „The Clobberer”, Ranken a impus o partitură de baterie neortodoxă, brutală, de o energie aproape tribală, perfectă pentru felul în care The Pogues amestecau muzica tradițională irlandeză cu punkul. A cântat pe toate albumele clasice ale trupei, de la „Red Roses for Me” (1984) la „Pogue

Mahone” (1996). Discul „If I Should Fall from Grace with God” (1988), a ajuns până pe locul 3 în topurile britanice. În aceeași constelație intră și „Fairytale of New York” (1987), una dintre cele mai iubite piese ale culturii britanice, care a atins locul 2 în topul single-urilor din Regatul Unit și a revenit în mod repetat în clasamentele moderne.

Ranken n-a fost doar un muzician din umbră, ci chiar inima trupei The Pogues. A rămas unul dintre numele importante ale muzicii folk-punk și ale punk-ului celtic.

David LAPADAT

Jazz torențial

Pub Universității din București, care în fiecare marți promovează jazzul live – a găzduit în această primăvară un concert special, de jazz tradițional dixieland și swing din anii '20-'30 ai veacului trecut, concert organizat de Compania privată „Fever”.

Eroii acestei memorabile întâlniri cu publicul care a umplut *sold out* sala devenită „Jazz Room” au fost muzicieni de top ai jazzului autohton: trompetistul nepereche Emil Bîzgă, iscusitul pianist Bogdan Munteanu, experimentatul contrabasist Cătălin Răsvan (profesor universitar dr.), bateristul Tudy Zaharescu (virtuoz arhitect de ritmuri) și talentata, carismatica vocalistă invitată Ana Maria Munteanu.

În cele două îndelungi reprize durând de la orele 18.30 până la 23.00 cei cinci interpreți au reactualizat impecabil, cu afect și har, vechi întru chipări sonore de acum aproape un veac, din anii de legendă de la New Orleans și teme standard ale jazzului swing. Ne referim la piese precum „Bourbon Street Parade” (Paul Barbarin), „St. James Infirmary” (traditional), „On the Sunnyside of the Street” (Jimmy McHugh), „Basin Street Blues” (Spencer Williams), „When the Saints Go Marching In” (spiritual), „Do You Know It Means to Miss New Orleans” (Eddie De Lange & Louis Alter), „Honeysuckle Rose” (Thomas „Fats” Waller, Andy Razaf), „I’ve Found a New Baby” (Jack

Palmer), „Ain’t Misbehavin’” (Thomas „Fats” Waller, Andy Razaf), „Hello Dolly” (Jerry Herman), „Nobody Knows You When You Are Down and Out” (Jimmie Cox), „Tiger Rag” (Original Dixieland Jass Band). Douăsprezece momente muzicale trăite intens de muzicieni și receptate cu aplauze și urale de spectatori!

Am apreciat cu justă măsură atât de reușitele solouri derulate piesă cu piesă de liderul Emil Bîzgă – eclatant ca întotdeauna la trompetă, de mereu entuziastul Bogdan Munteanu pe clapele în alb/negru ale pianului electric, de Cătălin Răsvan, susținător în registrul grav al fundamentelor măiestrelor acorduri ale coechipierilor. Cu modestia profesionistului, bateristul Tudy Zaharescu s-a mulțumit să definească cu precizie de ceasornic pulsația ritmică a tuturor evoluțiilor sonore; dar în epilogul concertului, la o solicitare din public a demonstrat neobișnuită vitalitate investită într-un solo fulminant! Binevenită drept un plus de atractivitate, contribuția vocală a Anei Maria Munteanu (soția pianistului) a încântat audiența și a adus cu sine acea culoare timbrală aparte pe care doar glasul uman o poate întru chipa.

Prolifici demiurghi ai inspirației melodice pure, imaculate, ai luxuriantelor conglomerate armonice, al freneziei ritmurilor și ai policromiei timbrale, instrumentiștii lui Emil Bîzgă, ca și vocalista invitată ne-au fermecat dezinvolt, prin metamorfozele creative ale celor douăsprezece notorii episoade sonore – veritabile aventuri în emoție,

grație solisticii improvizatorice emanată cu gust și logică a exprimării. Ei au „desenat” în spațiul sunetelor policrome lumi de frumuseți, alerte și insolite demersuri melodico-ritmico-timbrale, cuceritoare îngemănări armonice, cu toate generând o veritabilă explozie de bucurie juvenilă, de pulsație electrizantă, totodată fiind și o demonstrație de tehnică interpretativă bine stăpânită.

Concertul „New Orleans Tribute” s-a impus ca un eveniment performant inițiat și realizat sub zodia reușitei, pentru care Emil Bîzgă merită felicitări. Astfel că nu exagerăm dacă evaluăm acest show muzical – să-l cităm pe jazzologul Virgil Mihaiu – „un reper valoric într-o lume tot mai volatilă”. (foto: George Zaroschi)

Florian LUNGU

Nereguli financiare la Teatrul „San Carlo” din Napoli

Lumea teatrului liric italian se află în centrul unei anchete de amploare, după ce noi dezvăluiri scot la iveală un sistem complex de nereguli financiare, falsuri în acte și masterclass-uri care au existat doar pe hârtie. Centrul acestui cutremur administrativ este prestigiosul Teatru „San Carlo” din Napoli, însă anchetatorii avertizează că fenomenul ar putea fi mult mai extins.

Un element cheie în ancheta condusă de Procuratura

din Napoli este mărturia unei foste stagiere din cadrul secretariatului Fundației „San Carlo”, care observând nereguli în gestionarea administrativă a înregistrat clandestin conversații audio care ar demonstra intențiile conducerii de a „cosmetiza” documentele. Conform probelor, se încerca

justificarea unor plăți suplimentare către artiști de renume internațional prin inventarea unor activități didactice. Mai exact, erau create liste cu evenimente și masterclass-uri care nu au avut loc niciodată, pentru a ocoli limitările impuse de minister privind remunerațiile în teatrele lirice.

Acuzațiile sunt grave și includ fraudă, fals și delapidare, vizând o sumă de aproximativ 200.000 de euro provenită din fonduri publice. Se pare totuși că „San Carlo” nu este un caz izolat, ci mai degrabă simptomul unui sistem viciat. Sunt demarate investigații similare la Teatrul „Regio” din Torino.

Traducere din publicația „Libero Quotidiano” de **Teodora CONSTANTINESCU**

Publicul n-a fost invitat!

Așa se intitula un articol apărut în cotidianul „Libertatea” în 29 iulie 1993, referindu-se cu siguranță la selecția neinspirată de la secțiunea „Șlagăre 92-93”, unde nu s-au prea făcut simțite opțiunile iubitorilor genului. Dar surprizele de la Mamaia '93 nu se încheiaseră! La secțiunea „Interpretare” s-a petrecut o ciudățenie care a influențat clasamentul! În seara respectivă a plouat torențial, iar Teatrul de vară avea copertină doar contra... soarelui (data

Anton Șuteu

din 1987, fiind a treia în timp), așa încât mulți au plecat, iar concertul a început (de ce oare?) fără întreg juriul, o parte dintre membrii acestuia lipsind de la primii 5 concurenți, între care se numărau doi dintre cei cu șanse! În aceste condiții întârzierii nu au mai avut termene de comparație. Cert este că, așa cum nota presa la data respectivă, o cântăreață de mare finețe, Mirela Maxim, s-a clasat doar pe locul 5 (poziție de pe care a și cântat, cu juriu incomplet!), în timp ce „protejatul” Cătălin Barbu a ajuns pe un loc 4 nemeritat, la un pas de podium... Clasat pe poziția a 2-a, dezinvoltul Costel Gafincu a fost urmărit cu... hohote de râs de membrii juriului, care au dovedit umor și în edificarea clasamentului final. A triumfat detașat ploieșteanca Raluca Ocneanu, pe poziția a treia situându-se alt prahovean,

Raluca Ocneanu

Marius Manea, devenit ulterior cântăreț de operă. În cazul atât de muzicalei Mirela Maxim colegii noștri de la revista de mare tiraj „Ecran Magazin” din Brașov (oraș unde cântăreața era angajată la un teatru muzical) au purces la o mică reparație, înmânându-i un premiu special de 50.000 de lei, în timp ce redacția revistelor „Femeia” și „Doina” (la care colaborez, ca și la „Ecran-Magazin”) a acordat și ea un consistent premiu special, de 80.000 de lei, Raluca Ocneanu. Alt premiu special a fost cel al casei de discuri Electrecord - contract pe un an (în ce o fi constat? N-am prea văzut discuri cu ei...) pentru Ocneanu și Manea. Dar să nu uităm alte premii speciale: unul la secțiunea „Șlagăre 92-93”, în valoare de 75.000 de lei, din partea Consiliului Municipal Constanța, pentru melodia lui Dumitru Lupu „Iubește-mă așa cum te iubesc”; altul la Creație-Prime

Adrian Daminescu

Carmen Trandafir

audiții pentru melodia „O lume de adevăr” de Daniel Robu (din partea Mar Music Production); la „Șlagăre 92-93” melodia lui Cornel Fugaru „Vino la mine” a fost recompensată de asemenea cu un premiu special de către Marinco SRL; în fine, la „Interpretare”, Narcisa Spătar a fost premiata de casa Romagram.

Înainte de a ne ocupa mai pe larg de această secțiune de Interpretare, care trebuie de fiecare dată să ne asigure un bagaj de talente și voci pentru viitor, nu putem să nu observăm că pentru prima oară, după multă vreme, Ion Cristinoiu, Cornel Fugaru sau Horia Moculescu pleacă acasă fără nici un premiu, fără a avea totuși, nici pe departe, o ediție superlativă. Revenind la tineri, presa timpului remarca că s-a încercat din nou, lamentabil, strecurarea lui Cătălin Barbu „Cerceluși” între premianți: abia acum, revenit la Mamaia, s-a dovedit cât de nedrept a fost locul al doilea din 1992. Seara a fost deschisă, cu piesa lui Cornel Fugaru „Poate va fi”, de câștigătoarea din anul precedent,

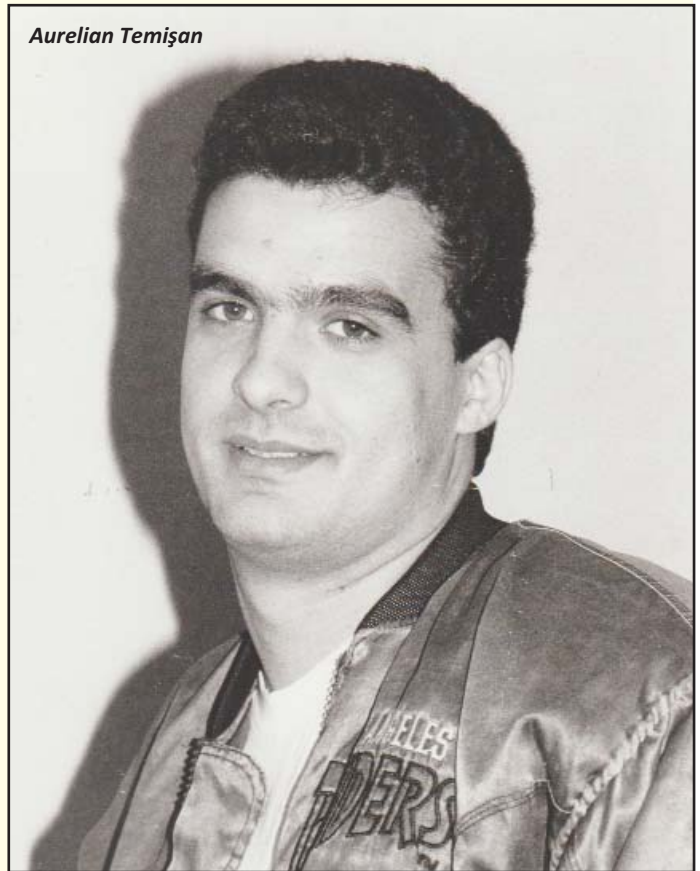
Corina Dogaru, ca de obicei cu o vestimentație prost aleasă. Dar iată, succint, în ordinea intrării în scenă, cine au fost, ce și cum au cântat finaliștii, fiecare din ei interpretând, obligatoriu, o piesă în primă audiție (PA), pe unii aceasta chiar dezavantajându-i. 1. Florian Jurcă (Constanța), de nota 7, voce tip belcanto, piese de constanțenii Dumitru Lupu și Gigi Rădulescu (PA nefericită); 2. Daniela Mihăilescu (Arad, soția unuia din membrii formației Pacifica). Muzicală, piese de George Natsis și evident de arădeanul Cristian Faur; 3. Irina Purcărea (Adjud, 16 ani), elevă a lui Marcel Dragomir,

Dumitru Lupu

semnatar al ambelor piese; 4. Raluca Ocneanu (Ploiești, 17 ani), evident favorită după ce a interpretat foarte bine melodii de Virgil Popescu și Viorel Gavrilă (dirijor al orchestrei teatrului „Toma Caragiu” din Ploiești); 5. Mirela Maxim (Iași, unde s-a pregătit cu Titel Popovici și cu Romeo Cozma). Solistă la Teatrul muzical din Brașov, foarte muzicală, a interpretat în manieră revuistică, gen

Aurelian Temișan

Broadway, melodii de Aurel Giroveanu și de brașoveanul Dan Pavelescu; 6. Cătălin Barbu, student la Universitatea Ecologică din București, a cântat două creații ale lui Ionel Tudor; 7. Marius Manea (Ploiești). Elevul Cameliei Dăscălescu și-a depus candidatura la premiu optând pentru piese de George Grigoriu și Eugen Mihăescu; 8. Paul Surugiu (Turda). Emoționat, la debut, a cântat două melodii ale mentorului său, George Grigoriu; 9. Narcisa Spătar (Onești, 19 ani). Presa scria că în acea perioadă ar fi cântat împreună cu sora sa Cristina Spătar la... Sexy Club, în

Adina Rus

București. În repertoriu: piese de Marius Țeicu și de Dan Daniel; 10. Cristina Isac (Republica Moldova, studentă la Conservator). O compoziție proprie și o alta de Iurie Aleabov; 11. Veaceslav Pascaru (Republica Moldova, student în anul II la Conservator). Două cântece din spațiul basarabean, scrise de Valentin Dângă și de Boris Lebediuc (aceasta se cheamă... „Iarăși plouă”!); 12. Costel Gafincu. „Vise pierdute” – un blues bine cântat al lui Cornel Fugaru și „Iubire, cheamă-mă!” de Ionel Tudor – personaj simpatic, delir în sală și... în juriu; 13. Violeta Barac (Ploiești) – piese de Marius Țeicu și de Viorel Gavrilă, la care normal că apelau toți prahovenii. Dar e interesant cum au ajuns aceștia în finală, după 2 etape de preselecție. La prima au

Daniel Robu

luat parte 78 de tineri, fiind eliminați câțiva pe care îi ascultasem cândva sau îi prezentasem: Ramona Ionică, Madeleine Pascu, Șerban Ranja, Dan Măciucă, Olga Bălan, Adina Rus (eleva lui Angel Grigoriu). După etapa a II-a de preselecție s-au calificat cei 11 din țara noastră și cei 2 din Republica Moldova, între cei alți 11 respinși (Daniel Robu nu s-a mai prezentat) figurând Liana Godea, Raymond Vancu (ulterior a compus pentru Marcel Pavel), Anda Vaciu (câștigătoare a Trofeului Amara, a fost un timp vocalistă a Loredanei Groza și în Mircea Rusu Band), Simona Ungureanu (eleva regretatului profesor Ioan Ona din Ploiești). Mai multe surprize majore au apărut urmărind lotul calificărilor la finalul celei de a doua faze de preselecție: cele mai mari note le-au obținut atunci Cătălin Barbu (detașat, 8,88!), urmat de Mirela Maxim (7,96) și...

Anda Vaciu

Florian Jurcă (7,75), cei trei de pe podium ocupând doar pozițiile 9 (Raluca Ocneanu, 7,08), 7 (Costel Gafincu, 7,21), respectiv 10 (Marius Manea, 6,96)! Noroc că în concurs lucrurile s-au schimbat – probabil au intervenit dascălii de canto (Ion Cristinoiu la București și Dumitru Lupu la Constanța) și îndrumări de repertoriu.

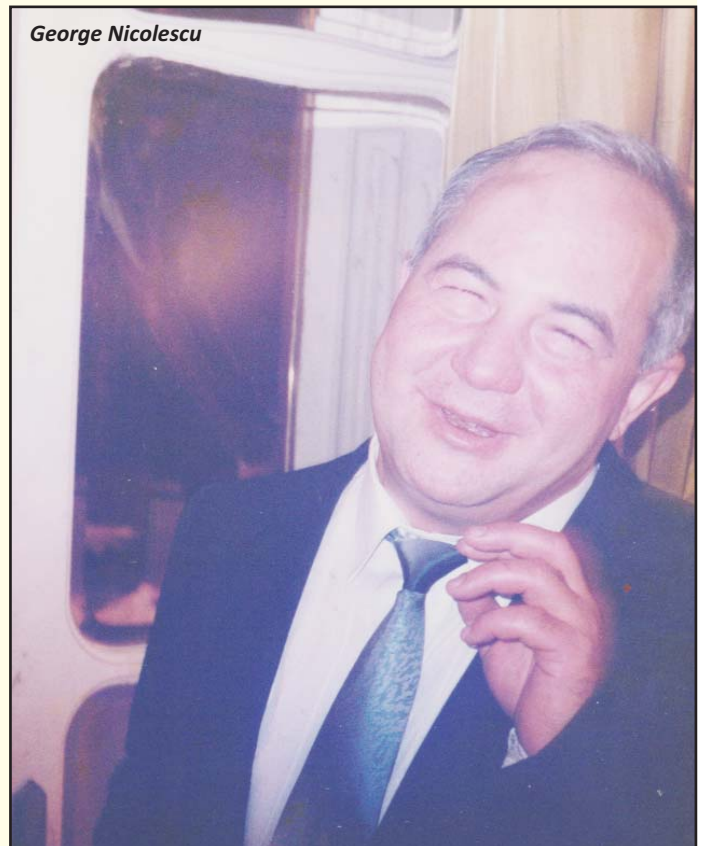
Un alt titlu din presa timpului: „Un festival 50% bun”, care a preluat din maniera statistică a textului de comperaj scris de Eugen Rotaru, citit de pe mape de Alina Chivulescu și de Florin Zăncescu („Frumoasa și bestia”, glumeau ziaristii, actorul constănțean fiind catalogat drept „cazon” în ziarul „Ora”) și de pe hârtiuțe de Aurelian Temișan (cărui nu i s-a scris nici un text și care n-a primit nici vestimentații, noroc că era în turneu pe litoral!), acesta din urmă clar mult mai potrivit alături de eleganta „Miss Planet”, înveșmântată de Doina Levintza (este valabil la multe manifestări din țară, unde localnicii țin morțiș să introducă și „unul de-al lor”, chiar amator). Directorul magazinului „Muzica” a intermediat, inspirat, pentru Alina Chivulescu un premiu de 100.000 de lei. În cele patru seri

Paul Surugiu

„3 din 10 pentru un show”, „Tu, numai tu”, dovedind în ciuda vârstei și calitate internațională, cu piese străine (hm, totuși eram la Mamaia, parcă...) foarte bine cântate (Whitney Houston, ș.a.), având alături grupul de dans modern Stil. Și mai dansant a fost recitalul încântătorului adolescent din Năvodari Laurențiu Duță, lansat după cum se știe de Marina Voica prin șlagărul „Cifre” – acum cu propriul său grup coregrafic, Original dance, dar avându-le alături și pe fetele de la Sweet dance. Victorioasă în 1990, Laura Stoica, afișând o orientare tot mai tăioasă, mai rock, a cucerit publicul cu piesele „Dă, Doamne, cântec!” (cu autorul Viorel Gavrilă la clape), „Doar tu” (Vladi Cnejevici), „Ea nu știe ce vrea” (Iulian Vrabet) și firește cu „Focul”, titlu-fetiș. Din păcate, cum am spus, la recitalurile din prima seară, din cauză că acestea n-au fost anunțate (fetele de la Coca-Cola alergau prin sală, iar Alina Chivulescu n-a mai apărut) incinta a fost doar pe jumătate plină, cei plecați ratând momentul „live” al Studioului de music-hall „Hyperion”, cu orchestra și artiștii Teatrului Fantasio din

s-au detașat cea a pieselor deja lansate (normal) și, evident de asemenea, cea a recitalurilor. Acestea din urmă au fost diverse și atrăgătoare, dar prea numeroase (concerte ținând și până la 2 noaptea!), unele cu playback, totuși artiștii de valoare dovedind că se pot afirma și fără sprijinul sforăitor și ineficient al unor case de producție gen Romagram (acestea nu au ce căuta la festivaluri și mai ales la concursuri, unde o dată acceptate nu fac decât să-și promoveze artiștii și să influențeze palmaresul!). Tânăra triumfătoare de la Mamaia '91, Carmen Trandafir, proaspătă câștigătoare a Trofeului „Orfeul de aur” în Bulgaria (unde premiul i-a fost înmănat de Toto Cutugno!), a ales piesa lui Cornel Fugaru învingătoare la concursul TV

George Nicolescu

Constanța (Ileana Șipoteanu, Ramona Caraș, Sorin Mocanu, Vivi Petcu, Florentina Pocora, Mihai Sorin Vasilescu, Lică Gherghilescu), sub bagheta lui Dumitru Lupu, precum și show-ul lui Laurențiu Duță. Gheorghe Gheorghiu a fost primit cu ovații (singurul din juriu care a rămas a fost subprefectul Nicolae Moga, felicitări!), iar Adrian Daminescu ne-a delectat cu rap, umor, orchestrații și compoziții proprii. Cei mai tineri au făcut față cu brio „monștrilor sacri” Angela Similea (prea fugară apariția ei!), Gabriel Cotabiță („Prizonier” de Bogdan Cristinoiu, „Hold on”, ș.a.), Elena Cârstea („Cântec pentru Sanda” de Dan Iagnov, „Un tren în gară” de Ștefan Hrușcă, piese de Marin Petrache Pechea, Aretha Franklin), Marina Florea (cu vocea ei formidabilă), Loredana Groza, Mădălina Manole, Adrian Romcescu. Seara rock-folk, cu Holograf, Nicu Alifantis și Alexandru Andrieș, a fost ceva mai puțin potrivită în acest context, adresându-se în primul rând tinerilor, mai puțin

Gabriel Cotabiță

Ileana Șipoteanu

prezenți la 2.000 de lei biletul... Absolut salutare cele două medalioane componistice. În afara aceluia al lui Dumitru Lupu, de care am amintit, un altul a fost dedicat veteranului veșnic tânăr, compozitorul George Grigoriu, care i-a adus în scenă cu compoziții ale sale pe câțiva dintre cei care-i datorează succesul: Angela Similea, Marina Florea, George Nicolescu, tinerii Paul Surugiu (deci debutul său oficial a fost în 1993) și foarte promițătoarea Ramona Ionică, respinsă surprinzător la secțiunea de Interpretare.

Mare păcat că s-a renunțat la câștigul real al acompaniamentului orchestrei Radioteleviziunii, care a dat bune rezultate la „București '93”, dar fără echipamentul lui Edgar Surin este drept că nu se putea face o captare corespunzătoare. Reprezentanții TVR s-au ciondănit cu responsabilii cu sonorizarea, afirmând, pe drept cuvânt, că primesc în carul de transmisie sunet de proastă calitate. Să spunem că a fost „un festival al perioadei de tranziție”, starea manifestării fiind sintetizată perfect de eșarfa tristă,

confectionată dintr-o pânză ordinară și atârnată de două sfori – UNICA emblemă a evenimentului pe frontispiciul Teatrului de vară. E drept, mai erau câteva colaje cu atât de ne-sugestivul, nefericitul afiș. Chiar așa, de ce nu s-au făcut concursuri pentru afiș, scenografie, prezentatori și, nu zâmbiți, organizatori? Au avut oare responsabilii constanțeni ai festivalului competența necesară pentru a decide în toate aceste chestiuni? Dincolo de ele (perfectibile, la urma urmei), cei doi factotum ai festivalului, Doina Păuleanu și Eugen Coja, cu sprijinul Prefecturii, al Consiului local și al UCMR au reușit să țină sus steagul festivalului. Sigur că este foarte important ca manifestarea

Laura Stoica

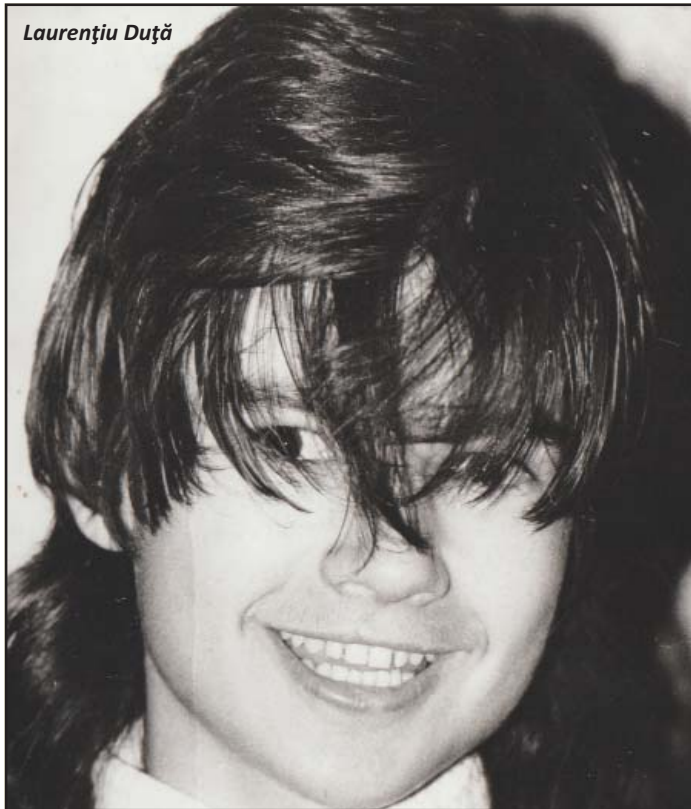

să existe, dar nu oricum, o dorim cu toții mai bună, căci avem impresia că nivelul ei scade continuu, ceea ce este îngrijorător. Cică sponsorul principal Coca-Cola ar fi dat 6 milioane de lei, să fie primiți, vorba aia, dar soliștii s-au plâns că n-au avut în culise, ce rușine!, nici un gram din delicioasa băutură răcoritoare. Amuzant este că ajunsesem aproape să regretăm penibilele ecusoane Dakino, date pe ochi frumoși la ediția trecută! Am aflat că la teatru ar fi existat și în acest an un „Club VIP”, deschis probabil odraslelor și amicilor organizatorilor. Am semnalat la conferința de presă pericolul pe care-l reprezintă includerea în juriu a nu mai puțin de 5 persoane care nu sunt de specialitate (e motivul pentru care s-a ajuns să fie mai mulți jurați decât concurenți!). Nu ne îndoim de buna lor credință, dar ei nu au „unelte”, practica necesară pentru a judeca lucrări de muzică ușoară. Astfel, în fișele de notare descoperim că au fost membri ai juriului care au acordat piesei „Din tot ce-a fost” de Lucian Blaga (un meritat premiu I), note de 2 (!!) sau 6, iar

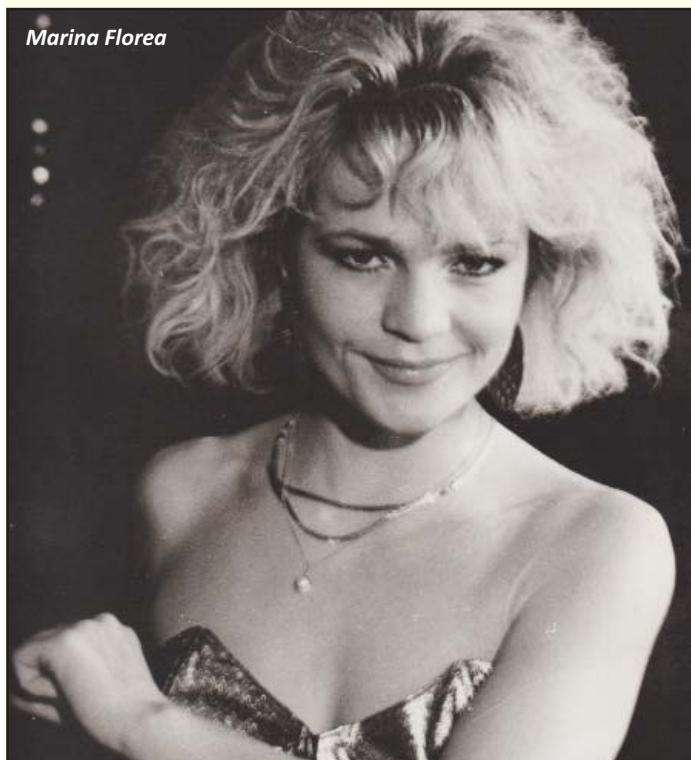
Gheorghe Gheorghiu

Laurențiu Duță

jenantei piese „Un vis de dragoste” de Andreea Gavrilescu - 15 (nota maximă!), respectiv 10! Mai mult ca sigur regulamentul (l-am solicitat mereu, dar nu l-am primit) nu este deloc clar, nu are stipulări ferme, neinterpretabile, așa cum de altfel sunt făcute toate legile în țara noastră. La FESTIVALUL NAȚIONAL AL MUZICII UȘOARE ROMÂNEȘTI trebuie specificat clar că se primesc lucrări de compozitori și textieri români, cântate în limba română, scurt și cuprinzător, și s-ar fi evitat astfel toate discuțiile. Festivalul național de la Mamaia trebuie să fie o tribună de afirmare a identității noastre artistice, a tradițiilor autohtone! Într-un amplu interviu publicat după festival de ziarul „Litoral”, compozitorul Dumitru Lupu era foarte tranșant, cu riscul de a-și supăra rău colegii: „Sunt supărat

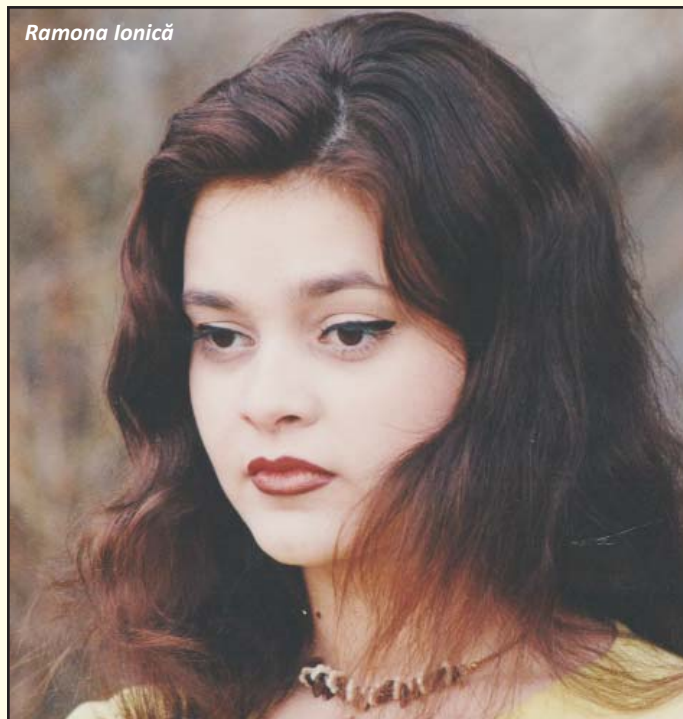
Marina Florea

și pe public. Nu înțeleg cum poate aplauda cu atâta frenezie o creație al cărei text putea avea orice conținut. «Șlagărul» acela în engleză, al lui Ionel Tudor, putea fi și astfel tradus pe aceeași melodie: «Noi vom construi un comunism biruitor»... Nu are dramaturgie muzicală, nici estetică. Publicul este manipulat de «bubuli». Și la radio, și la TV. Câtă muzică românească mai ascultăm astăzi la TV și la Radio? Anton Șuteu i-a manipulat pe cei din juriu. Cum se poate explica faptul că am primit și nota... 1? Eu nu puteam fi descalificat cu nota 5. Doar sunt colegul lor, compozitor profesionist, membru al Uniunii Compozitorilor. Este o mare ticăloșie. Publicul strigă «Bravo!» și eu primesc nota 1? Putea să nu le placă o melodie de-a mea, dar n-aveau dreptul să nu mă respecte ca profesionist, să nu-mi dea notă de trecere, peste 4 adică. Dar 1? Ce reprezintă?”. Cu siguranță cei doi s-au împăcat în ceruri...

Lipsa unui director artistic profesionist al festivalului, a unei autorități supreme s-a simțit din plin, Titus Munteanu, cu siguranță cel mai autorizat, refuzând condițiile jignitoare ale organizatorilor. În aceste condiții

Ramona Ionică

regia a fost semnată de Andrei Mihalache de la Teatrul Fantasio, coregrafia de Voichița Mihalache, scenografia de experimentata arh. Theodora Dinulescu, deși e greu de înțeles cum o femeie poate concepe un plan înclinat pe care solistele au mari probleme la coborâre, pe tocuri, iar soliștii să-l urce la plecare... Sigur, multe altele n-au fost în regulă, n-a existat un program de sală, copertina găurită a făcut probleme (cică una nouă ar costa 40 de milioane de lei, nimica toată pentru Coca-Cola), dar interpreții foarte buni s-au străduit să mai ștergă impresia de criză de inspirație a autorilor sau de nefericită selecție. În rest, la festival s-a băut mult Coca-Cola - gratis organizatorii, cu bani muritorii - (să „marce” banul și le dăm voie să-și pună numele pe festival!) s-a stat în hoteluri supra-aglomerate, datorită programării în plin sezon estival (gratis invitații, cu preț de turiști ziaristiți - unii au făcut și plajă, alții au muncit). Organizatorii și-au spus probabil, frecându-și mâinile, că totul a fost perfect 100%, dar noi îi contrazicem: cu îngăduință 50%... (va urma)

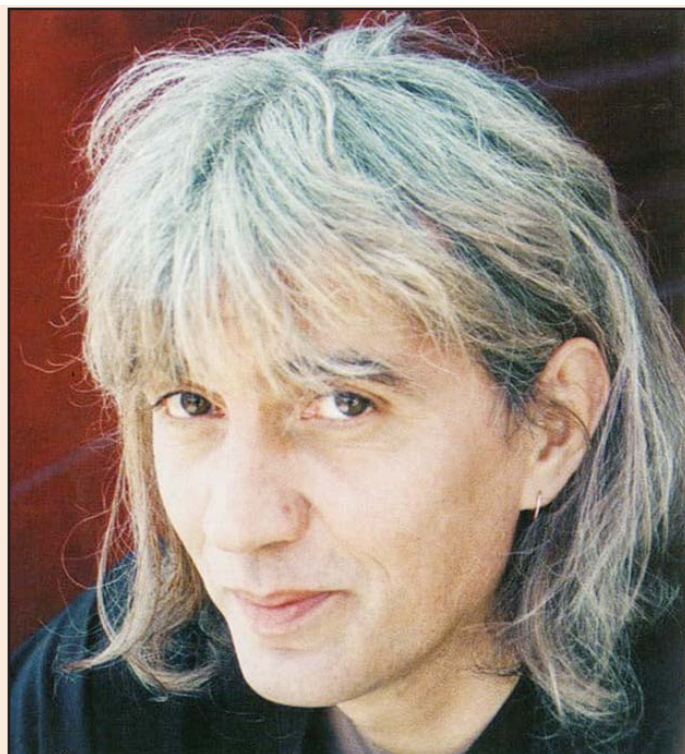
Octavian URSULESCU

Valeriu Sterian – 25 de ani de neuitare

„Muzica mea nu moare, dacă o cântă alții care cred în ea.”, spunea Valeriu Sterian, iar concertul în memoriam din de la Arenele Romane a fost dovada vie că a avut dreptate.

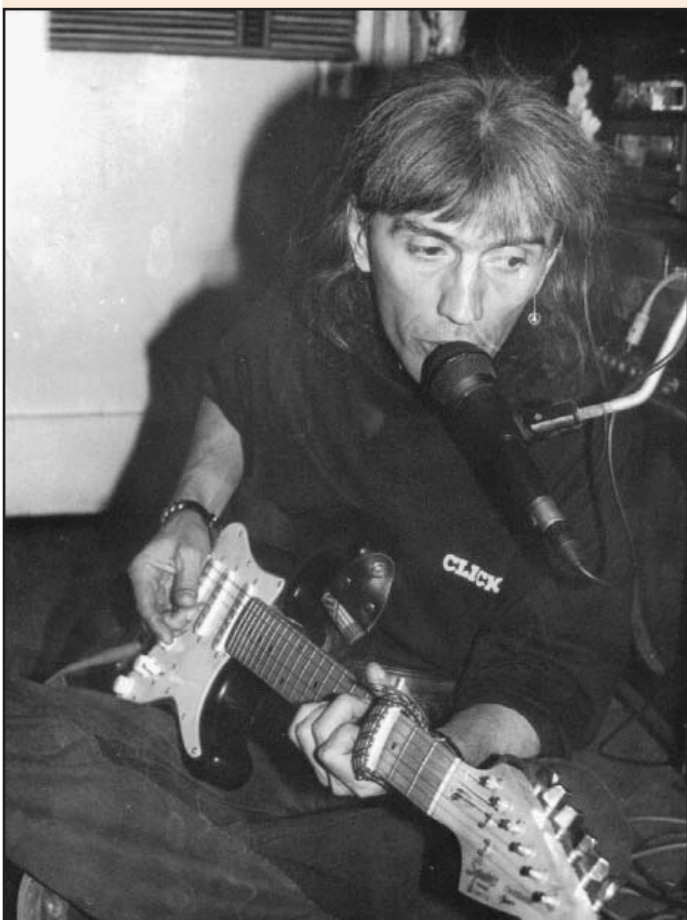
În ziua sa de naștere, la 25 de ani de la plecare, marele cantautor folk-rock a fost rememorat într-un concert maraton, organizat de Paul Nancă (ultimul lui producător discografic). Artiști din mai multe generații, care l-au cunoscut sau au colaborat cu Vali au cântat din creațiile sale și i-au purtat pe spectatori într-o călătorie în opera și spiritul său. Un gest de recunoștință și un moment de solidaritate muzicală și umană, în care artiștii și publicul de ieri, de azi și de mâine au cântat împreună pentru eternitate.

Ediția specială a emisiunii Remix (TVR Cultural) a edificat deopotrivă arhive cu Sterian și compoziții ale sale cântate de Mircea Baniciu (cu un grup din care a făcut parte și fiul Oliver, nu la tobe, ci cu chitara care a aparținut tatălui), Mircea Bodolan, Evandro Rossetti, Narcisa Suci, Cristi Dumitrașcu, Medara și corul Meloritm condus de Elena

al manifestării : „Nu-mi faci tu mie program!” A ajutat cât a putut de mult noii veniți talentați, în schimb i-a pus la perete, uneori cu duritate, pe „purtătorii ilegali de voce / instrument”.

A fost cel mai rebel, cel mai protestatar dintre colegii de generație, a relansat vechea melodie „Nopti” ca un imn al Revoluției Române. De neuitat rămâne apariția sa în balconul Universității din București, dar și pe scena Sălii Palatului într-un celebru concert din 1991, organizat tot de

Nicolai. Compoziții inedite, melodii reorchestrate interesant, piese cu poveste. Dintre ceilalți artiști de pe afiș au vorbit despre cum l-au cunoscut și s-au bucurat de întâlnirile ori colaborările cu el Paul Nancă, Mircea Vintilă, Zoia Alecu, Florin Săsărman, Paul Prisada, Oliver Sterian ș.a.

Sterian s-a impus încă din studenție, mai întâi cu cele două duo-uri Vali și Carmen, apoi a electrificat muzica sa cu celebrul grup rock Compania de Sunet (la înregistrări folosind la începuturi un superchitarist și orchestrator prieten, în persoana lui Dan Andrei Aldea). Deși favorit al lui Adrian Păunescu în Cenaclul „Flacăra”, nu a ezitat să-l părăsească atunci când a simțit deturnarea scopului inițial

Paul Nancă – „Mai bine mort decât comunist”. A fondat instituții care au sprijinit din plin renașterea mișcării folk în anii 90 – studioul de înregistrări „B’Inișor”, Folk club „Casa Eliad”, emisiunea TVR „Vânăre de vânt”.

Nu 25 de ani de la plecare, ci de neuitare. Valeriu Sterian trăiește!

Doru IONESCU

Adrian Voce Minune

În a doua parte a anilor '90 din secolul trecut (Doamne, cum sună!) au explodat pur și simplu, la festivalurile importante pe care le prezentăm, Mamaia și „Melodii”, două voci masculine venite din lumea rockului, Adrian Daminescu și Gabriel Cotabiță, schimbând definitiv fața genului. Adrian, pentru că despre el vorbim aici, se afirmase în câteva formații extrem de interesante din Timișoara, l-am descoperit apoi în grupul Columna și m-am gândit întotdeauna, amuzat, că părinții lui, muzicieni iluștri, l-ar fi dorit pe scena operei, datorită înzestrărilor lui vocale și a cunoștințelor muzicale. Spre bucuria noastră, a celor din aria genurilor pe nedrept numite „lejere”, Horia Moculescu i-a intuit potențialul uriaș și l-a lansat cu câteva compoziții superbe, dintre care una, „Mai dă-mi o speranță”, a cucerit un premiu important la un festival în Bulgaria. A fost startul unei cariere extraordinare, din acea clipă nemaieexistând festival major, emisiune TV sau Radio, concert important din care Adrian Daminescu să lipsească, melodiile sale cucerind premii și fiind fredonate de toată lumea. Revoluția l-a prins în Anglia, unde a compus, cu dor năpraznic de țară, faimosul cântec „România”, nelipsit de atunci din repertoriul tinerilor soliști de muzică ușoară. Îmi aduc aminte de una din edițiile Festivalului internațional de muzică ușoară „George Grigoriu” de la Brăila, găzduită de Sala Sporturilor din oraș, când Trofeul a fost cucerit de o solistă care a dat viață acestei piese, acompaniindu-se și la nai. La începutul anilor '90 am prezentat un foarte frumos program la barul „Internațional” din Olimp. Adrian Daminescu strălucea între vedetele din distribuție, iar patronul localului îl ruga de fiecare dată să cânte „România” în varianta extinsă, de peste 10 minute, pe care spectatorii o ascultau într-o liniște religioasă, cu ochii înrouați, de parcă nu ne-am fi aflat într-un club de noapte... Cu siguranță solista de la Brăila, de care am amintit, era una din elevele sale, pentru că Adrian este și un pasionat profesor de canto, organizând tabere de pregătire pentru aspiranții la glorie – l-am întâlnit în această postură și la un

festival pentru copii de la Techirghiol. Și cum formula ideală pentru un triumf este profesorul-compozitor cu eleva-interpretă, ea și-a dovedit viabilitatea în 2025, la Mamaia, când Adrian Daminescu a cucerit Trofeul la Creație cu compoziția sa „Prima mea iubire ești tu”, solistă Cristina Sofia Damian.

În urmă cu câțiva ani, într-una din formidabilele „Gale Savoy” realizate pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase” de Valentina Fătu și de Vasile Muraru, am avut o strângere de inimă când Adrian n-a putut fi prezent, din motive de sănătate, transmițând doar un mesaj

audio. Dar m-am bucurat enorm regăsindu-l în aceeași formă de zile mari anul trecut, în 2025, la Gala Centenar „Vasile Veselovski” de la Teatrul „Al. Davila” din Pitești, unde a interpretat magistral marile sale șlagăre „Eu te voi iubi” de Marius Țicu și, cu umoru-i proverbial (ce adevărată scenetă de teatru comic a făcut la Mamaia, la ediția când a lansat-o - rețineți, înainte de '89!), „... Și m-am îndrăgostit de tine” de Vasile Veselovski. Și tot de Pitești se leagă una din amintirile mele legate de Adrian Daminescu. Prezentăm în această perioadă multe concursuri de dans sportiv, una din campioane fiind Corina Miulescu din Pitești. Cum Dacia mea avea nevoie de unele intervenții obligatorii, căci străbăteam cu ea (înghesuind câte 3-4 soliști) țara în lung și-n lat în turnee, Corina mi-a propus s-o las la Service-ul Dacia din Pitești, tatăl ei având o funcție

importantă la fabrică, urmând s-o iau peste două săptămâni, când aveam din nou spectacol la Casa de cultură a sindicatelor din Pitești. Zis și făcut, vine concertul, totul bine, cineva îmi aduce mașina la sală și la terminare îi

propun lui Adrian Daminescu să meargă cu mine – îmi făcea mare plăcere, este un povestitor înnăscut, mai ales că aveam să abordăm subiecte legate de pasiunea noastră comună, pescuitul (el este și „Chef” în bucătărie, dar aici

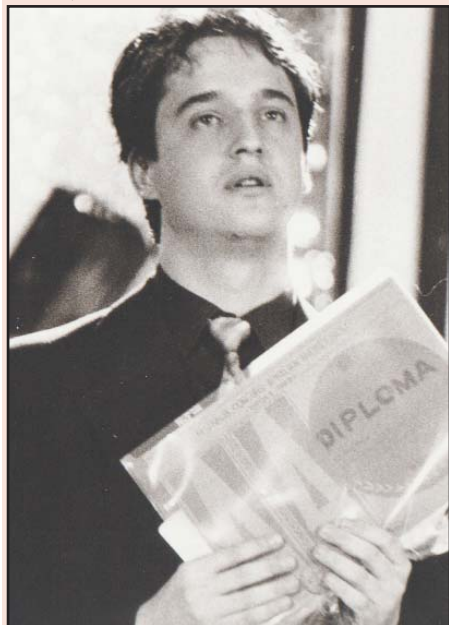

nu putea avea în mine, zero barat, un interlocutor!). Era un noiembrie extrem de rece, venise iarna. Probabil cei de la Service își făcuseră bine în rest treaba (doar avusesem pile!), dar, neglijenți, omiseseră să se ocupe și de încălzire! Nu vreau să vă spun cum am dărdăit, cum ne-au clănțanit dinții până la București, încercând să facem haz de necaz, mai cu o glumă, mai cu o istorie despre pești uriași... Îți mulțumesc încă o dată, Adrian Daminescu, pentru numeroasele, minunatele clipe petrecut împreună pe scenă, dar și pentru faptul că ai suportat cu stoicism gerul alături de mine în acea călătorie de neuitat! Cu adevărat de neuitat...

Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

● Moment unic de glorie, în tinerețe, pentru Marian Stere, în seara

România Internațional) și pe cea de textier, chiar dacă a mai editat câteva albume la casa de discuri Eurostar. Cu câțiva ani în urmă a cântat la festivalul național al romanței „Crizantema de aur” o frumoasă creație laureată a lui Dumitru Lupu, la care firește versurile îi aparțineau.

● Au fost vremuri când și festivalurile de muzică ușoară inter-județene, cum se numeau, erau numeroase și puternice, fiind o reală rampă de lansare pentru soliștii cu șanse de a se afirma pe tărâmul genului. Gălățeanca Loredana Rusu a triumfat la două asemenea puternice concursuri, cele de la Amara (jud. Ialomița) și de la Brăila. Iat-o în imagine cu frumosul trofeu al competiției „Lotca de aur” de la Brăila, care a anticipat redutabilul festival internațional „George Grigoriu” din acest oraș, actualmente cel mai respectat din țară.

când i s-a înmănat pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase” Trofeul festivalului „Aurelian Andreescu”, deși între finaliști se numărau câțiva soliști care au devenit vedete ulterior. Spre deosebire de ei, Marian Stere a pus ulterior accentul pe activitatea radiofonică (este redactor la Radio

● Absolvent al Institutului de Educație Fizică și Sport, Mihai Constantinescu a îndrăgit echitația, fiind prețuit din acest motiv, între alții, de Cristian Țopescu. Iată-l aici, surzător, într-o apariție sub cupola

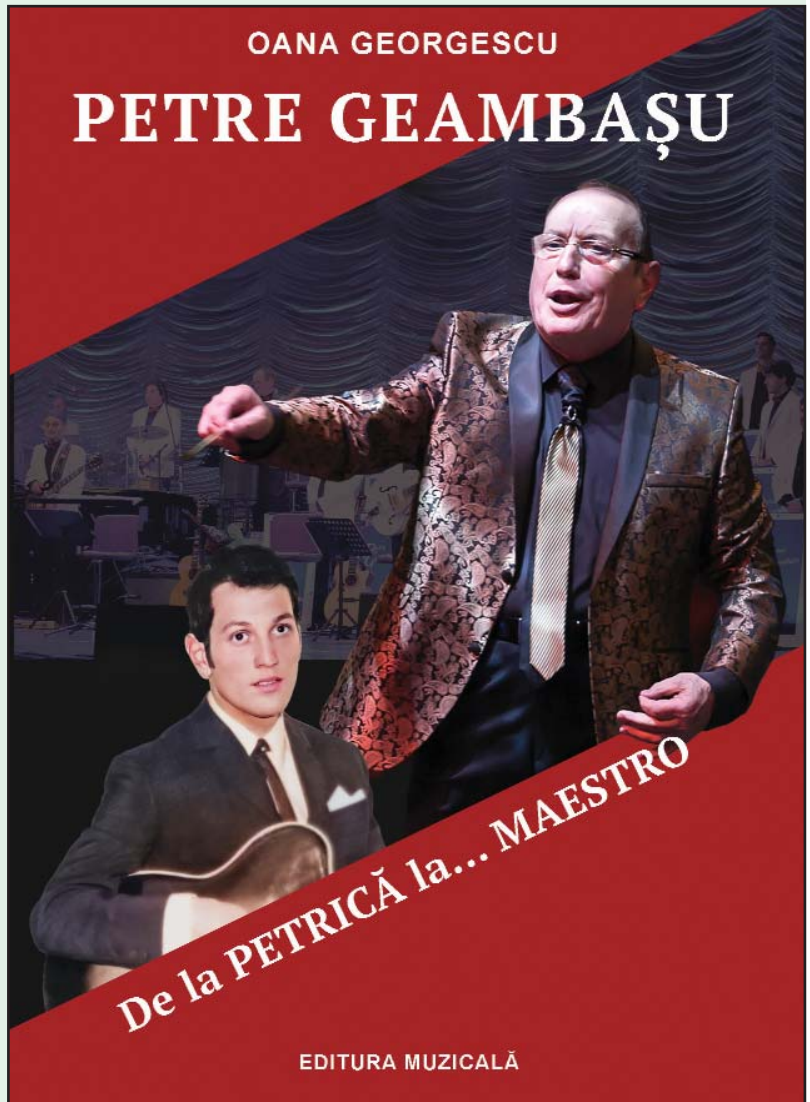

Cirului de Stat, devenit Globus, apoi Metropolitan, până când se va găsi la Primăria Capitalei cineva care să propună alt nume... (D. M.)

Oana Georgescu: „Petre Geambașu, de la Petrică la... Maestro”

Avem de-a face cu o realizare de frunte a Editurii Muzicale a UCMR și cu siguranță cu cel mai reușit volum dedicat până în prezent segmentului muzicii ușoare românești. Este o carte... grea din toate punctele de vedere (în jur de 2 kg.!), dar care, după cum mărturisea Natalia Guberna, care a citit-o cap-coadă în noaptea de după lansare, te captivează și nu poți s-o lași din mână până când parcurgi și ultima filă, cea purtând numărul 538. Dar ce este atât de special la un volum biografic, vă veți întreba pe bună dreptate? Ei bine, secretul trebuie căutat în faptul că autoarea, colega noastră Oana Georgescu, îl provoacă cu iscusință pe muzician să depene amintiri și povești uluitoare, ieșite din tiparul obișnuit al lucrărilor de gen. Din dialogul lor permanent se ivesc pagini savuroase, cu zeci de întâmplări - unele amuzante, altele cu iz de roman polițist (sau... milițist, în fine!) sau chiar dramatice. Rând pe rând îl aflăm pe puștiul Petrică solist al Corului de copii Radio, lăudat de însuși Nicolae Herlea, student la Conservator, compozitor, angajat la instituții muzicale importante, laureat la festivaluri internaționale, soț dedicat și tată al talentatului Călin Geambașu, devenit tânăr star la celebra „Școală a vedetelor”. Apreciatul compozitor, instrumentist (chitară), orchestrator și dirijor „Petrică” devine „Maestro” în 1978, când pune bazele orchestrei sale „Star 2000” (devenite la trecerea în actualul mileniu „Petre Geambașu Show Band”). Din acest moment totul este, cum se spune, istorie, cu turnee în întreaga lume, cu amintiri de neuitat de pe pământ, de pe apă și din... aer, ca ambasador neobosit al muzicii ușoare românești. Iar „doctoratul”, în postura de dirijor al unei orchestre de mari dimensiuni, Petre Geambașu l-a dat la celebrul concurs de la ProTV „Dansez pentru tine”, lider absolut de audiență în intervalul martie 2006 - noiembrie 2013, cu peste 650 de piese din toate genurile muzicale interpretate „live”! Și chiar din acest an 2013 au început marile concerte aniversare, la 50 și apoi la 60 de ani de carieră muzicală, distincțiile (din partea Ministerului Culturii, precum și din partea revistei noastre), ca și diversele semne ale prețuirii. În acest sens la loc de cinste se înscrie „Gala „Seniori de Colecție”, al cărei protagonist a fost în 2023, pentru că în acest an să se numere la loc de cinste între cei „25 de Seniori de Colecție ai României” reuniți într-un album excepțional (autoare: Alexandra Dobre, Oana Georgescu) lansat printr-o reprezentație de mare ținută. Dacă aveți însă cumva impresia că Petre Geambașu s-a pensionat, aflați că la cei 82 de ani ai săi este mai activ ca oricând: la cea de-a XXXIII-a ediție a premiilor revistei noastre, unde a primit distincția „O viață dedicată cântecului”, a venit... direct de la aeroport, din Letonia, unde fusese invitat să susțină un concert la Riga! Acolo, alături i-au fost tinerii soliști Elena Niciu, Ana-Maria Mirică și Fabian Sanchez, așa cum de-a lungul deceniilor anterioare între cei care au cântat cu el pe

scenă au fost Doina Spătaru (o remarcabilă colaborare longevivă), dar și Margareta Pâslaru, Mirabela Dauer, Olimpia Panciu, Stela Enache, Acvilina Severin, Angela Similea, Anca Țurcașiu, Mariana Milea, Marcela Scripcaru, Oana Sîrbu, Simona Florescu, Mălina Olinescu, Călin Geambașu... Mulți dintre cei de mai sus aștern în carte duioase amintiri, lor adăugându-li-se Pompilia Stoian (vechea colegă și prietenă de la Casa Studenților din București), Marius Țeicu, Titus Andrei, Ștefan Bănică, Alexandra Cepraga, Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Sergiu Cioiu, Adrian Daminescu, George Enache, Vasile Muraru, Valentina Fătu, Paul Surugiu-Fuego, Natalia Guberna, Jolt Kerestely, Eva Kiss, Alina Mavrodin Vasiliu, Vasile Menzel, Carmen Movileanu, Alina și Romeo

Negoiasă (Alesis), Petrică Pană, Mircea Romcescu, Mihai Petre, Ileana Popovici, Cristian Popescu...

Și din punct de vedere tipografic, deci tehnic am spune, nu numai al conținutului, cartea de față este o apariție de clasă, de la coperta cu litere în relief (grafica: Mihai Mocanu) la hârtia de mare calitate și la sutele de fotografii, în bună parte color (tehnoredactare computerizată: Costin Aslam) până la gradarea inteligentă a celor aproape 40 de capitole... Avem de-a face cu un volum de colecție, indispensabil și specialiștilor, dar și melomanilor, cu pagini inedite din istoria ultimelor șase decenii ale muzicii noastre ușoare, capitol la care, să recunoaștem, nu stăm strălucit.

Marius GHERMAN

Ileana Popovici 80

Am mai spus-o și o repet: în localitățile mai mici preocupările pentru actul cultural și pentru cinstirea valorilor sunt net superioare aceloră din cele mari, cu pretenții (adesea nejustificate). Constatarea mi-a fost prilejuită de un eveniment absolut remarcabil găzduit de Centrul Cultural „Școala veche” din orașul Bolintin Vale, unde fosta elevă, cântăreața și actrița Ileana Popovici a fost sărbătorită cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 80 de ani (pe care, între noi fie vorba, nu-i arată!). Nimic nu este întâmplător, fiindcă în județul Giurgiu oficialitățile îi

Alături de Adina Popescu-Enescu

onorează constant pe cei plecați pe drumul gloriei de pe aceste meleaguri, tonul dându-l biblioteca județeană „I. A. Bassarabescu” (unul dintre descendenți fiind compozitorul Gabriel Basarabescu!). Managerul acesteia, Daniela Bardan, organizează periodic evenimente culturale unde muzica este mereu la loc de cinste, nemaivorbind de editarea excepționalei reviste „Bibliotecarii”, în care acestea sunt consemnate pe larg – la loc de frunte situându-se „Zilele Europene ale Patrimoniului”, desfășurate în fiecare toamnă. Revenind la subiectul articolului de față, doamna Bardan a fost motorul din spatele atribuirii numelui „Ileana Popovici” unei săli la Teatrul „Tudor Vianu” din Giurgiu, tot dânsa găzduind în grădina bibliotecii

Cu Mona Dobrișan și Vasile Grigore

Centrul Cultural Școala Veche Bolintin Vale

ILEANA
POPOVICI
80

Eveniment dedicat unei
personalități remarcabile
a culturii românești

lansarea cărții biografice „Reconstituiri cu Ileana Popovici”, scrise de nepoata de la Chișinău a acesteia, Radmila Popovici. După cum se știe, sărbătorita s-a născut în comuna Buturugeni din județul Giurgiu, în care biblioteca îi poartă numele și unde locuiește și astăzi (atunci când nu se află la Sanremo, de unde trimite corespondențe legate de celebrul festival revistei „Actualitatea Muzicală”!), cu părinți refugiați din Basarabia, tatăl ei fiind preot, iar mama inginer agronom. Ileana Popovici a studiat vioara la școală de muzică nr. 1 din București (colegă fiind cu compozitorul Ulpiu Vlad!), iar clasele de liceu le-a urmat la Bolintin Vale, după care a absolvit Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. Până la pensionare a fost un om de bază în redacția „Ilustrație muzicală” de la TVR, apoi realizatoare și prezentatoare la televiziunea publică, semnând zeci de emisiuni și reportaje în întreaga lume, de neuitat fiind temele muzicale realizate pentru echipa feminină de gimnastică, ale cărei succese mondiale și olimpice i se datorează și ei. Ca studentă a cântat cu succes muzică

ușoară la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa” în cadrul cercului condus de compozitoarea Camelia Dăscălescu, dar mai ales s-a impus ca tălmăcitoarea nr. 1 la noi a bossanovei. A colaborat mult cu compozitorul Richard Oschanitzky, semnând ilustrația muzicală la filme artistice de lung metraj și editând câteva discuri alături de buna ei prietenă Puica Igiroșanu. A făcut parte din Trio „Aurora”, alături de Aurora Andronache și Cornelia Andreescu. Interesant este faptul că la unele din primele sale melodii de muzică ușoară textele au fost semnate de binecunoscutul Eugen Rotaru, a cărui familie locuia în Bolintin Vale! De altfel soția

Alături Camelia Florescu, Daniela Bardan și Octavian Ursulescu

Cu muzicienii Lorena Oltean și Ion Marinescu Tzurlă

autohtone Cinemaraton a fost partener al evenimentului, consacrandu-i aniversatei „Ziua Ileana Popovici”, de dimineața până seara! Organizatori au fost Compartimentul cultură din Primăria orașului Bolintin Vale și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică „Bolintineanu”, care i-au întâmpinat pe numeroșii invitați, în sălile „Școlii vechi”, cu panouri mari pe pereți, în care, prin fotografii, explicații și ilustrații, era retrăsată întreaga viață și carieră a Ilenei Popovici. Cele mai emoționante au fost se înțelege cele cu colegii de școală, dintre care cel care a stat lângă ea în bancă timp de 4 ani, Costel, a venit special de la Paris! Momentele muzicale au fost

acestui, actrița Maria Rotaru, a fost prezentă la eveniment alături de alte actrițe de renume, bune prietene ale sărbătoritei și care au povestit, emoționate, amintiri din colaborările lor: Adela Popescu-Enescu (soția lui Adrian Enescu), Tora Vasilescu, Ioana Pavelescu, precum și de cunoscuta interpretă, poetă și compozitoare Camelia Florescu. Ca o observație pentru cinefili, Adina Popescu-Enescu este unica supraviețuitoare din distribuția filmului ce a bătut toate recordurile de vizionări, „Nea Mărin miliardar”, în regia lui Sergiu Nicolaescu, la care Ileana Popovici a semnat ilustrația muzicală. De altfel, cunoscutul canal TV de filme

Cu Tora Vasilescu și Ioana Pavelescu

susținute de Lorena Oltean, realizatoare la Radio România „Antena satelor” (ce interpretă formidabilă!), și de Ion Marinescu Tzurlă (chitară, vocal), realizator la Radio România Actualități. Sufletul întregii acțiuni a fost redactorul-șef al remarcabilei reviste „Sud”, Vasile Grigore, care a implicat toate forțele locale, între care Liceul „Dimitrie Bolintineanu” și mai ales pe colegii săi de la revistă: Monica Dobrișan, Mirela Bobe, Julieta Brânzea, Marian Grigore, Mircea Paraschiv, Dan Slăniceanu. Evident, la final tradiționalul tort, urări, cocktail, dar mai ales toți am plecat cu bucuria de a fi asistat la omagierea unei personalități cu care giurgiuvenii, și nu numai ei, se mândresc.

Dorin MANEA

Cu Maria Rotaru

● Au fost vremuri când nu existau rivalități între vedetele muzicii ușoare, din contră – colaborări de succes, cu armonie deplină. Pe Gabriel Dorobanțu l-a legat o frumoasă prietenie de colega sa de scenă, regretata Marina Scupra, imaginea alăturată surprinzându-i în pauza dintre două reprezentații.

● Gălățeanca Nicoleta Ganea a fost una din revelațiile festivalului de la Mamaia, reușind să se claseze pe podium la secțiunea de Interpretare în 1991. A remarcat-o, nu numai din punct de vedere artistic!, și popularul actor de comedie Doru Octavian Dumitru, originar din Bacău. S-au căsătorit și au plecat împreună dincolo de Ocean, unde drumurile lor, la un moment dat, s-au despărțit

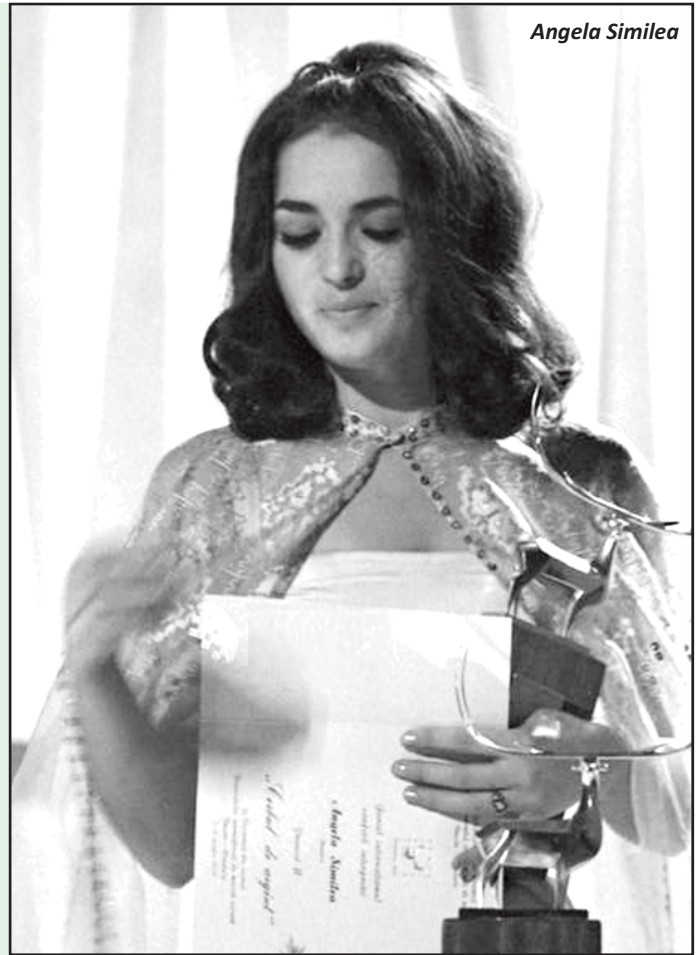
● Gică Petrescu, neuitatul „Nea Gică”, nu era deloc un prieten al licorilor bahice, în ciuda zecilor de cântece de petrecere, de pahar și de voie bună ce se cântă și acum la orice eveniment. În schimb, închina vesel un pahar, așa cum a făcut și la Palatul Cantacuzino, la una din galele premiilor „Actualitatea Muzicală”, la care a fost firește laureat. (D. M.)

La un pas de fericire

Cea de-a III-a ediție a Festivalului internațional „Cerbul de aur” de la Brașov a fost găzduită tot de Teatrul Dramatic din oraș și a avut loc între 3 și 8 martie 1970. Vă veți întreba pe drept cuvânt cum de a durat atât de mult, 6 zile, dar participarea a fost una de excepție: 30 de

*Thérèse Steinmetz
la Conferința de presă alături de
Edmond Deda și de Dinu Săraru*

Angela Similea

UCMR. „Cerbul de aur” a revenit solistei din Olanda Thérèse Steinmetz, care ulterior a întreprins turnee în țară alături de belgianul Jacques Hustin, amândoi revenind ca invitați la edițiile de după 90. „Cerbul de argint”, *ex aequo*, i-a fost acordat solistei Lize Marke din Belgia, îndeosebi datorită interpretării piesei proprii „Ascultă vântul”. Simpatia juraților pentru zona Benelux s-a vădit încă o dată prin așezarea pe picior de egalitate a belgiencei cu Angela Similea, evident tot „Cerb de argint”, impecabilă îndeosebi în versiunea conferită unei compoziții a lui Aurel Giroveanu. Cei trei reprezentanți ai țării noastre s-au

concuțenți din 26 de țări (unii cu palmares la data respectivă, așa cum se va vedea, chiar dacă juriul internațional n-a apreciat asta...) și nu mai puțin de 14 recitaluri ale unor vedete, unele dintre ele de cert calibru internațional! Președinte al juriului a fost criticul muzical Smaranda Oțeanu. Dominația țărilor din Benelux a continuat. Vă reamintim: Aur și Bronz la prima ediție pentru Belgia, Bronz pentru Olanda la cea de-a doua, Aur (Olanda) și Argint (Belgia) la cea de-a treia! Sigur, laureatele au fost toate foarte bune, însă cel puțin Jerzy Połomski (Polonia), Peret (Spania) – de la care Marina Voica a preluat simpaticul șlagăr „Măgărușul” sau Hana Zagorová (Cehoslovacia) meritau măcar mențiuni sau premii speciale. După cum prevedea regulamentul, concurenții străini erau obligați să aleagă o creație românească din impresionantul caiet cu 80 de cântece editat de

Nicoletta

Cândva, „Cerbul de aur”...

pregătit în cadrul unui soi de cantonament la Centrul pentru perfecționarea cadrelor din Consiliul culturii, situat la etajul unui bloc vechi pe Calea Dorobanților, peste drum de Perla. Anticipând parcă succesul de la Brașov, mi-aduc aminte că am realizat acolo un interviu cu Angela Similea, apărut în revista „Femeia”. Doina Spătaru a cântat cu sensibilitate și căldură, ca de obicei, și a fost recompensată cu o Mențiune, doar Dorin Anastasiu neintrând în palmares deoarece i s-a impus un repertoriu nepotrivit lui („Trecea fanfara militară” de Temistocle Popa), în timp ce el ar fi dorit să cânte „Merci, Bécaud!” de Alexandru Mandy... „Cerbul de bronz” a fost atribuit unei cântărețe

Connie Francis

Anda Călugăreanu

televiziune) făcută excepționalei cântărețe din Franța Frida Boccara sau vedetei din RFG Roy Black. Ei bine, la actuala ediție victimă a fost irlandezul Joe Dolan, care în acel moment domina topurile internaționale cu superbul vals „Make me an island”: l-a cântat firește aici și a primit Premiul de Popularitate, unul evident de consolare... Între ceilalți finaliști s-au mai numărat Tonicha (Portugalia), Petra Pascal (RFG), Marilyn Powell (Anglia), Galina Nenașeva (URSS), Esin Afșar (Turcia), Branko Koren (Iugoslavia), Robbie Rae (Țara Galilor), Angela Deloni (Austria), Birthe Kjær (Danemarca), Ildikó Monyók (Ungaria).

excepționale din Bulgaria, Pașa Hristova („Închid ochii și număr până la zece”, piesă de succes lansată de Dusty Springfield), care din păcate la scurt timp a pierit într-un accident de avion. Tot o Mențiune a cucerit Bernadette din Elveția, conaționala sa Francine („Partea bună a vieții”) plecând acasă cu Premiul Tinereții. Premiul Criticii a ajuns la Claude Colas din Monaco („Marioneta”), Premiul special al Municipalității orașului Brașov a poposit în tolba solistei din Norvegia Lilian Harriet (mai bună în piesa proprie „I miss you”), în timp ce Premiul special al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România a fost acordat franțuzoaicei Julie Saget.

Am amintit într-un articol anterior de nedreptatea (altfel spus inadecvarea juraților, proveniți în bună parte din impresari și oameni de radio și

Doina Spătaru

Dorin Anastasiu

În fiecare seară evoluau 6 concurenți cu câte două piese, după care 2-3 invitați de onoare. Serile dedicate recitalurilor au fost deschise cu „Hora staccato” de Grigoraș Dinicu, într-o originală prelucrare datorată dirijorului orchestrei Radioteleviziunii, artistul emerit Sile Dinicu. Laureatele ediției precedente Luminița Dobrescu (Trofeul „Cerbul de aur”), Mihaela Mihai și Anda Călugăreanu și-au confirmat valoarea și distincțiile primite, mai ales acum, scăpate de emoții. Anda Călugăreanu ne-a amintit că a debutat cântând alturi de formația Sincron piese din repertoriul lui Salvatore Adamo abordând melodii cum ar fi „Un tren” a lui Gilbert Bécaud sau celebra „Feuilles

Ewa Demarczyk

mortes” de Joseph Kosma, dar fără a ocoli marele șlagăr „N-am noroc” de Ion Cristinoiu. Mirta și Raul din Cuba au

Eva Pilarová

fost pata de culoare a serii respective, cu fierbinți ritmuri latino. Ei au făcut parte din secțiunea să-i zicem „socialistă”

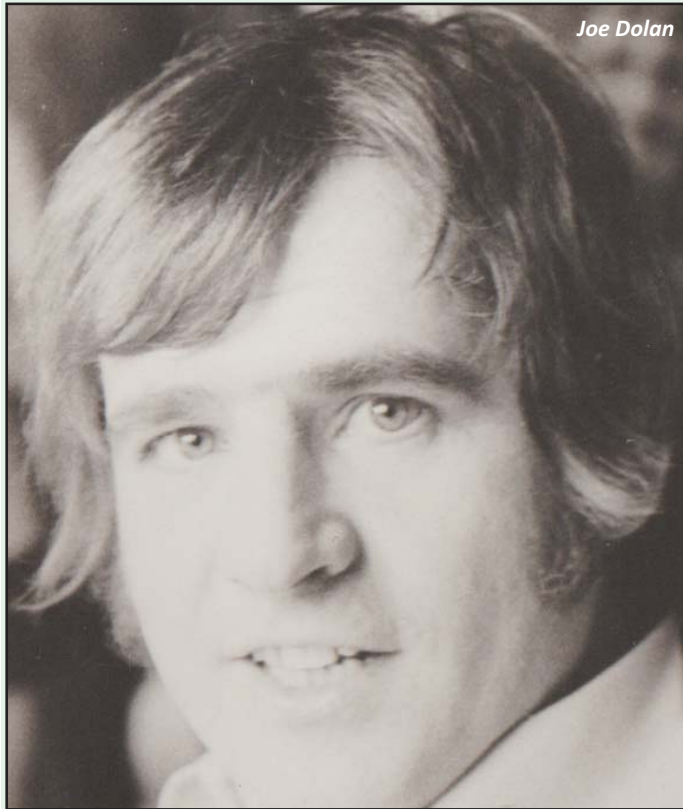
Francine

a recitalurilor, care a adus însă la microfon artiști de mare valoare, Bogdana Karadoceva (Bulgaria), Eva Pilarová (Cehoslovacia) și Ewa Demarczyk (Polonia). În special

Cândva, „Cerbul de aur”...

aceasta din urmă a entuziasmat melomanii francofoni, regalați la edițiile anterioare de recitalurile cu chanson-uri poetice oferite de Juliette Gréco, Charles Trenet sau

Barbara. Ca un înger negru, cântăreața din Cracovia, cu un dramatism netemperat, a smuls ropote de aplauze, în ciuda faptului că aborda o limbă total necunoscută.

Și la această a treia ediție directorul festivalului, Tudor Vornicu, și-a pus în mișcare relațiile din Hexagon, nu mai puțin de patru mari vedete din Franța (el a

„convocat” în special nume consacrate, mai puțin soliști din noul val) încântând cu un repertoriu mult mai accesibil, pe de o parte datorită limbii, pe de alta faptului că melodiile lor erau difuzate la radio, cum era cazul neuitatului șlagăr „Il est mort le soleil” (Nicoletta). Cu ochii ei celebri („Fata cu ochii de aur”), Marie Laforêt a fost opusul Nicolettei, glasului impresionant al acesteia opunându-i gingășie și

șarm. Claude Nougaro și-a reconfirmat statutul de șansonetist de frunte, în timp ce Josephine Baker, senioară de-acum, a venit probabil din nou în România în amintirea spectacolelor interbelice de la „Alhambra” și „Cărăbuș”, invitată de Constantin Tănase, când apărea pe scenă îmbrăcată sumar (acum nu mai era cazul!) și colinda Bucureștii călare pe un struț! Dincolo de toate, să remarcăm

varietatea stilistică și geografică a artiștilor din recital, temperamentalul spaniol Raphael fiind aplaudat cu aceeași căldură de un public generos ca și un mare maestru al

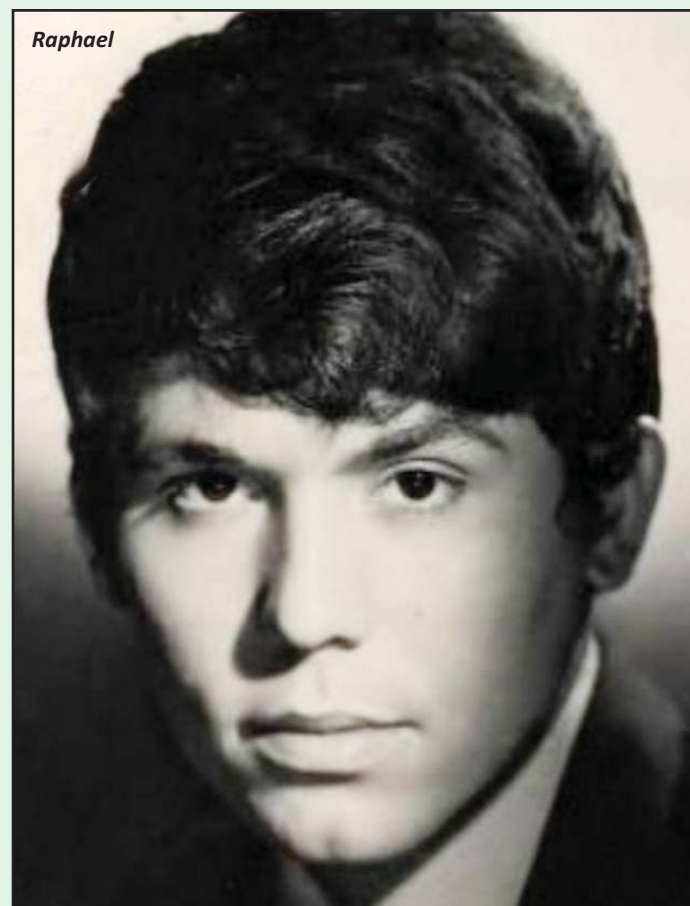
toate titlurile care o făcuseră celebră: „Mamma”, „Malaguena”, „Aldila”, „Sorrento”, „Visul imposibil” sau celebra compoziție a lui Charlie Chaplin „This is my song” („Acesta e cântecul meu”). O adevărată demonstrație de tehnică vocală, un glas unic, plin de căldură, un repertoriu de maximă muzicalitate, ce nu se va demoda niciodată...

Ajuns la ediția a III-a, Festivalul internațional „Cerbul de aur” de la Brașov atrăgea tot mai mulți specialiști, iar elogiile acestora sunt elocvente. Ernest Kugler (Austria), membru în juriu, declara: „Am primit caietul cu 80 de cântece românești și prima melodie care m-a încântat a fost «Nici o lacrimă» de Ion Cristinoiu. Este exact tipul cântecului de azi, sentimental, ritmic, plin de căldură. Din recitalul Luminiței Dobrescu am reținut «Hăulita» de Vasile Veselovski. Iată un fenomen care impune atenției creația românească: valorificarea filonului folcloric în linia muzicii ușoare”. Cubanezii Mirta și Raul au avut observații asemănătoare: „Aveți un folclor admirabil și specificul lui, adus în muzic ușoară, va însemna o notă distinctă pe plan internațional”. Un alt membru al juriului, Louis Rey din Elveția, a sesizat aceleași coordonate: „Folk-music, dar într-o împletire inteligentă a

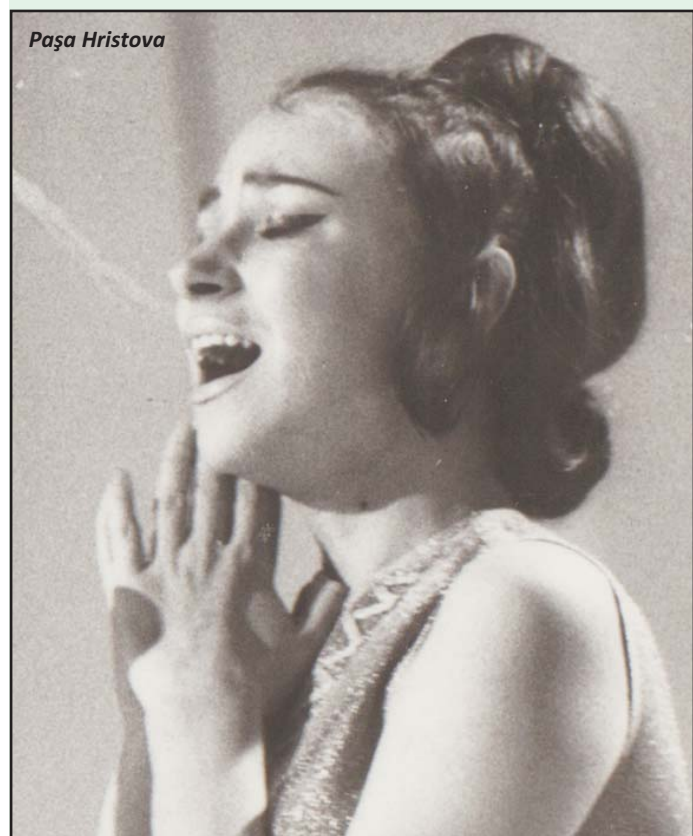

Marilyn Powell

blues-ului, americanul Memphis Slim. Dar poate cel mai așteptat recital a fost al vedetei americane de renume mondial Connie Francis, foarte cunoscută în țara noastră la data respectivă. Până în acel an vânduse peste 15 milioane de discuri, cifră uriașă pe atunci, cântând și la Brașov mai

Raphael

Pașa Hristova

ritmului popular cu inflexiunile moderne ale liniilor melodice din muzica ușoară, coordonate pe care, urmărindu-le, muzica ușoară românească va avea o mare audiență. Folclorul dumneavoastră este de o prospețime neasemuită, este tocmai ce trebuie, în general, muzicii ușoare pentru a fi înaripată”. Iar compozitorul bulgar Iosif Ţankov era și mai categoric: „Nici nu bănuieți dumneavoastră, românii, ce înseamnă «Cerbul de aur» pentru cântecul românesc!”. Dar elogiile au fost la tot pasul, iar atunci când vin din partea unor soliști nepremiați este evident că nu sunt făcute din complezență.

Octavian URSULESCU

Noul rock românesc

TVR Cultural a pus în undă o ediție specială a emisiunii Remix, în care am strâns câteva subiecte care au legătură (pop) rock cu ce se (mai) aude de pe scena autohtonă în străinătate.

De-a lungul celor trei decenii de existență a grupului Dirty Shirt l-am filmat în mai multe rânduri, din perioada underground până la concertul din pandemie, care a celebrat la Arenele Romane un sfert de veac de la fondare. Formația maramureșeană (etno-metal-rock) este de cel puțin un deceniu (cam de când cu lansarea albumului „Dirtylicious”) cel mai exportat act rock românesc în Europa. Tot la Arene, în toamna lui 2025, interviul cu liderul fondator Mihai Tivadar (claviaturist, compozitor) a avut de bifat sărbătoarea în serial a celor 30 de ani, dar și încheierea *en fanfare* a proiectului

Dirty Shirt

Highlight Kenosis

succes pe o piață muzicală din ce în ce mai aglomerată (inclusiv din Polonia și Slovacia).

Concursul est-european asumat de proiect (în care am fost onorat să fiu implicat) a triat din 130 de înscrieri (din cinci țări) 88 de trupe, din care au fost selectate trei. Finalistele au fost jurizate la București, pentru prestația live. Practic un festival internațional la Arenele Romane cu trupe de calibrul unor Haggard ori Lacrimosa. Finaliștii au cântat așadar cot la cot cu aceștia și încă destui alții, cu o scenotehnică profesionistă.

internațional „East European Rock Alliance”, co-finanțat de Uniunea Europeană. O inițiativă pusă la cale cu Maximum Rock, menită să sprijine artiștii rock emergenți.

Între acțiunile propuse de ambițiosul proiect, am urmărit la The Pub (în București, la Cluj evenimentul fiind mai amplu, cu workshop-uri de introducere în tainelor diverselor instrumente, electrice dar și arhaice, pentru copii și tineri) o prezentare despre cum funcționează actualul show-business la nivel european. S-a lăsat cu discuții foarte interesante, validate de experiența celor care au avut

The Voodoo Child

Câștigătorii – ieșenii de la The Voodoo Child – au beneficiat cu această ocazie de o carte de vizită în emisiunea noastră, editată de tinerii jurnaliști de la Buzzmedia Botoșani. Dacă interviul cu solista Rockmina Apostol

„Constelații Rock” (2023, plus două premii individuale) ș.a. Nu în ultimul rând, după discul „From the dark”, înregistrat în limba engleză, melodiile noului album sunt cântate în română.

Amprenta

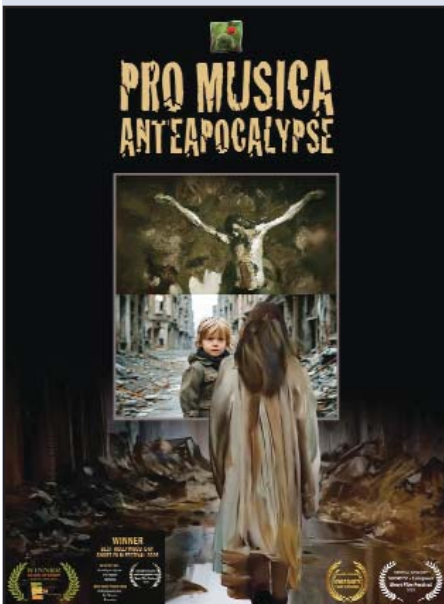
(cunoscută din concursuri televizate celebre) a fost o premieră la Remix, chitaristul Andrei Cerbu a revenit după descoperirea sa de către Nicolae Covaci și colaborarea cu Phoenix (l-am filmat însă și într-un concert în care a cântat cu Dan Andrei Aldea, la Hard Rock Cafe).

Însă trupa, evoluând de la blues-rock spre hard & heavy, a depășit demult valoarea solistei și a instrumentiștilor – două premii ale Fundației Muzza (2019/ 2020, când se numeau The Crossroads), locul al II-lea la concursul

în concert la București. Componenți – membri (re)cunoscuți încă de la sfârșitul anilor 90: Cristi Bondor – voce, Alex Penescu – claviaturi, Sorin Erhan – bass și Nunu Racris – tobe. Pop-rockul compus de lider este de astă dată mai *radio friendly*, după experiența internațională cu trupe heavy-metal pe o piață europeană aglomerată. Îi doresc să confirme aici, pentru că întoarcerea la vechii prieteni, deși tot pe un eșichier plin, poate naște un profil viabil și, de ce nu?, hituri.

Stepan Project – „Îngerii păzitori”

2025 a fost - așa cum am consfințit și într-un interviu „Remix” în toamnă cu liderul Ilie Stepan - anul Pro Musica, datorită documentarului

„Vreme trece, vreme vine”, dar și numeroaselor premii internaționale primite de videoclipul „Anteapocalipsa (Rugăciunea unui rocker)”, cel mai recent în aprilie curent la Hollywood Indie Festival. 2026 a adus o nouă producție lucrată cu ajutorul AI, „Îngerii păzitori/ The guardian angels”, cu același tânăr artist video Paul Szajak, de astă dată o revenire la Stepan Project pentru neobositul muzician timișorean Ilie Stepan și colaboratorii săi. Pentru confortul vizionării: videoclipul este structurat în „Cinci stări ale spiritului”: 1. They (Ei) / 2. The waltz of immortality (Valsul nemuririi) / 3. The cross (Crucea) / 4. The tear drop (Lacrima) / 5. Greenland (Groenlanda). Și o recomandare de la Mircea Mihăieș, autorul unui volum cu Ilie Stepan: „Sinteză a unei experiențe existențiale în care religiosul a dobândit un loc din ce în ce mai prominent,

dominate de elemente acustice liturgice, videoclipul ridică la un nivel rareori atins în muzica românească rafinamentul vizionar dublat de o complexitate compozițională sofisticată. Cele cinci părți ale acestei creații magistrale sunt trepte dintr-o construcție metafizică. Ele sanctifică efortul Omului de a-și găsi mântuirea într-o lume în care valorile spirituale și morale se află sub un cumplit asediu.”

Pagini de **Doru IONESCU**

Miruna Ionescu și Muzica Bucureștilor de altădată

Absolventă a Liceului de Artă „Carmen Sylva” din Ploiești, secția canto muzică populară, la clasa profesoarei Maria Tănase Marin (aveau să colaboreze mai târziu la TVR și la mari festivaluri de folclor!) și licențiată a UNATC „I. L.

Caragiale” București, secția Artele Spectacolului de Teatru, specializarea Actorie, Miruna Ionescu a debutat pe micul ecran la vârsta de șapte ani, în cadrul emisiunii „Tezaur Folcloric”.

Miruna Ionescu este o artistă desăvârșită, de o gingășie și finețe rar întâlnite, actriță, interpretează de muzică ușoară, populară și de romanțe, prezentatoare de spectacole și festivaluri și realizatoare de emisiuni de Televiziune, cu o prezență scenică aparte și o voce unică.

Din 2015 s-a dedicat exclusiv televiziunii și proiectului său de suflet, „Poveste din Bucureștiul de Odinioară”, alături de violonistul Valentin Albeșteanu. Cei doi au adus de fiecare dată omagiul marilor compozitori, textieri și interpreți care au țesut „cortina sonoră” a Bucureștiului Interbelic: George Enescu, Ion Vasilescu, Ionel Fernic, Nicolae Kirculescu, Gherase Dendrin, Elly Roman, Grigoraș Dinicu, Georges Boulanger, Nicolae Buică, Fritz Kreisler, Manuel Ponce, Jascha Heifetz, Jules Massenet, Puiu Maximilian, Harry Negrin, Jack Fulga, Maria Tănase, Cristian Vasile, Titi Botez, Mia Apostolescu, Elena Zamora și mulți alții.

Premiera spectacolului „Poveste din Bucureștiul de odinioară” a avut loc în 2017 la Palatul Bragadiru, fiind

Alături de Valentin Albeșteanu

organizat pe atunci de Centrul European Cultural și de Tineret pentru UNESCO „Nicolae Bălcescu”. De-atunci, seria de concerte a continuat în București la Ateneul Român, Teatrul ODEON, Teatrul de Revistă „Constantin Tănase”, Sala Radio - Studioul „Mihai Jora” al Societății Române de Radiodifuziune, Filarmonica „Ion Dumitrescu” (Râmnicu Vâlcea), Teatrul „Marin Sorescu” Craiova, Teatrul „Tony Bulandra” (Târgoviște, în cadrul Festivalului Național de Creație și Interpretare „Crizantema de Aur”), Palatul Bragadiru, Palatul Cantacuzino (Bușteni) și în cadrul unor evenimente culturale, precum „Seri

de Teatru la Pontus Euxin” (Constanța), Festivalul de Film INDIE IPIFF – Sala Union, dar și în țară și străinătate.

Și, pentru că în același an, 2023 se împlinesc 120 de ani de la nașterea celebrului compozitor Nicolae Kirculescu, artiștii au inclus în program, în semn de respect și prețuire, una dintre compozițiile celebre ale maestrului, pe versurile lui Puiu Maximilian: „Hai, coșar, coșar”, lansată pe scena Teatrului Cărbuș, în interpretarea actorului Colea Răutu!

Penultima seară la Piața Festivalului „G. Enescu” din 2023 a fost rezervată concertului „Poveste din Bucureștiul de Odinioară” susținut de actrița Miruna Ionescu, violonistul Valentin Albeșteanu în acompaniamentul Orchestrei Filarmonicii din Râmnicu Vâlcea „Ion Dumitrescu” condusă de dirijorul Tiberiu Dragoș Oprea și al Tarafului de Oraș.

În calitate de manager cultural și de Președintă al Asociației „ProCultArt”, ea organizează programe

sonoră” a unei Europe însetată de viață, de frumos și libertate, dar peste care, în decursul anilor, s-au așezat straturi de uitare.

Un an mai târziu, în toamna lui 2025 muzica românească interbelică a răsunat din nou la Paris (Théâtre du Blanc Mesnil - Sala Auditorium) și Berlin (Sala Atrium) cu ocazia proiectului cultural „Poveste din Bucureștiul de Odinioară – Rădăcini interbelice românești”, desfășurat de Asociația ProCultArt și finanțat de Departamentul pentru Români de Pretutindeni. Pe urmele Mariei Tănase, ale lui Grigoraș Dinicu și ale lui Georges Boulanger, de la celebrele tangouri, foxtrot-uri și swing-uri ascultate cu precădere în teatrele de vodevil și de Revistă ale Bucureștilor de odinioară, la muzica clasică și cea de café-concert, cele două evenimente muzicale au propus o incursiune într-o lume aproape pierdută și îngropată sub straturi de uitare, pe care muzica o reconstituie într-un mod unic. Publicul a avut prilejul să admire expoziția multimedia „Maria Tănase – un veac de cântece fericite”, semnată de istoricul de artă Cristina Enășescu. Expoziția i-a adus mai aproape pe

În mijlocul unor mari personalități ale muzicii românești

Omagiu lui Nicolae Kirculescu

naționale de salvagardare a patrimoniului imaterial al muzicii ușoare interbelice, precum seria de concerte „Poveste din Bucureștiul de Odinioară”, Biblioteca Digitală a Muzicii Ușoare Interbelice, „Nicolae Kirculescu - 120 de ani” sau Festivalul Internațional de Muzică Interbelică (2024), un eveniment unic în lume dedicat gloriei muzicii anilor 1920-1940.

Inițiată și organizată sub deviza *A music to remember* prima ediție a Festivalului Internațional de Muzică Interbelică - FIMI 2024 a adunat la Sala Radio - Studioul de Concerte „Mihail Jora”, timp de trei zile, peste 2.500 de spectatori entuziaști. Scopul a fost, este și va rămâne revitalizarea, valorizarea și recunoașterea publică a patrimoniului imaterial reprezentat de genuri muzicale precum tango, vals, swing, foxtrot, charleston, café-concert, musette, muzica de cabaret și alte stiluri derivate din acestea, genuri care au creat „cortina

Valentin Albeșteanu, Miruna Ionescu, Tiberiu Dragoș Oprea

Împreună cu Simona Strungaru și Valentin Albeșteanu

Proiectul a continuat inițiativa de salvagardare a patrimoniului muzicii ușoare românești și de café-concert din perioada interbelică lansată de actrița Miruna Ionescu și violonistul Valentin Albeșteanu, creatorii „Bibliotecii Digitale a muzicii ușoare românești – perioada interbelică” și ai Festivalului Internațional de Muzică Interbelică.

Pe 26 decembrie 2025, în a doua zi de Crăciun, TVR Cultural a difuzat Concertul omagial „Nicolae Kirculescu” care avusese loc la Ateneul Român, inclusiv *Rapsodia I – concert pentru pian și orchestră*, o creație unică, o lucrare de patrimoniu readusă la viață, prezentată în premieră absolută. Unul dintre momentele cele mai așteptate ale serii l-a constituit interpretarea în versiune orchestrală a lucrării „Momentul muzical pentru pian și orchestră”, a cărei temă însoțește de 60 de ani genericul celebrei emisiuni difuzate de Televiziunea Română – „Teleenciclopedia” (1946).

La evenimentul desfășurat în parteneriat cu Filarmonica „George Enescu” și cu Fundația „Constantin Naumescu”, coordonat și moderat de dr. Stephan Poen au evoluat Miruna Ionescu și Valentin Albeșteanu (vioară), Valentin Cucu și Alexandru Mihai Burcă (pian), Claudiu

spectatori și vizitatori de universul muzical al Mariei Tănase prin lucrări muzicale, fotografii, pagini din jurnale, afișe și articole de presă.

În cadrul concertelor, spectatorii au ascultat melodii compuse de Ion Vasilescu („Bade-al neichii București”, „Miam pus busuioc în păr”, „Habar n-ai tu”), Nicolae Kirculescu („Așa începe dragostea”, „Prima poezie”, „Coșarul”), Ionel Fernic („Minciuna”), Elly Roman, Gherase Dendrino, dar și alte partituri celebre semnate de Grigoraș Dinicu, Georges Boulanger, Fritz Kreisler, completate de povești care dezvăluie misterele unei epoci în aerul ei boem.

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Corina BURĂ, Teodora CONSTANTINESCU,

Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU,

Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA,

Doina MOGA, Mirela STOENESCU-TOLLEA, Lena VIERU CONTA,

Marin VOICAN-GHIOROIU

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

Minea (clarinet), baritonul Cătălin Petrescu și Marieta Bratu Palaghia, văduva compozitorului Nicolae Kirculescu, ca invitat special. Au fost prezenți atunci prof. univ. dr. Dan Dediu, președinte UCMR, prof. univ. dr. Dumitru Constantin Dulcan, Daniela Popescu, președinta Federației Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO din regiunea Europei și Americii de Nord (FEACU), prof. dr. Mircea Penescu, concertmaestru al Orchestrei Medicilor „Dr. Ermil Nechifor”, Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Filarmonicii „George Enescu”, regretatul compozitor Horia Moculescu, Octavian Ursulescu, Corina Chiriac, Ileana Șipoteanu, Alexandra Cepraga.

Oana GEORGESCU